

รายงานผลการนิเทศ ติดตาม
โครงการอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ
เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2563

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1

รายงานผลการนิเทศ
โครงการอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนประถมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ว่าที่ร้อยตรี ดร.นิพนธ์ บรรพสาร
ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการนิเทศ ติดตามโครงการอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กประถมศึกษา ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กับมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย โดยมีแนวคิด สำคัญที่ว่าอาหารมื้อที่สำคัญที่สุดที่เด็กควรรับประทาน คือ อาหารเช้าก่อนไปโรงเรียน โรงเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 20 โรงเรียน เข้าร่วมโครงการโดยได้สนับสนุนงบประมาณ รายหัวเป็นค่าอาหารเช้าให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตลอดปีการศึกษา

ขอขอบคุณนายไพรวลัย จันทนะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ที่ให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่ง นายวิทยา ชุมปัญญา และ ดร.สท้าน วารี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และดร.สมพร หลิมเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่คอยให้คำชี้แนะ เสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วย ความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณท่านศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ที่ปรึกษากองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ท่าน ดร.สง่า ดามาพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข ท่านอภิญา จิต ระดับ ผู้จัดการมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย ที่ได้แนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งร่วมทั้งร่วมลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม ติดตามโครงการ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชื่นจิต จันทจรูญพงษ์ ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหาร และโภชนาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ในการลงพื้นที่ ตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งกับทางโรงเรียน

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 20 โรงเรียนที่ได้ดำเนินการขับเคลื่อน โครงการดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตลอดปีการศึกษา 2563

ท้ายสุดนี้ ผู้รายงานขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ คณะศึกษานิเทศก์ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามโครงการอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กประถมศึกษาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

สารบัญ

บทที่	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
สารบัญ.....	ข
1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	1
ระยะเวลาดำเนินโครงการ.....	1
กลุ่มเป้าหมายของโครงการ.....	1
งบประมาณดำเนินการ.....	2
ขั้นตอนดำเนินโครงการ.....	2
หน่วยงานดำเนินโครงการหลัก.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
การนิเทศ ส่งเสริม ติดตามและประเมินผลโครงการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา สพป.สกลนคร เขต 1.....	4
รายละเอียดในการดำเนินโครงการ.....	
สภาพก่อนเริ่มโครงการอาหารเช้า.....	5
รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการอาหารเช้า.....	6
กระบวนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้า.....	7
ผลการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า.....	8
ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ โครงการอาหารเช้า.....	8
ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า.....	9
แนวทางการสนับสนุนโครงการอาหารเช้าของ สพป.สกลนคร เขต 1.....	9
3 ผลการดำเนินโครงการ	11
ผลการดำเนินโครงการ.....	11
- โรงเรียนบ้านหนองปลาตุกศรีวิทยา.....	11
- โรงเรียนบ้านดอนเชียงคุณ.....	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการดำเนินโครงการ.....	
- โรงเรียนบ้านเชิงดอย.....	18
- โรงเรียนบ้านหนองสระ.....	19
- โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ.....	20
- โรงเรียนฝักแพวบำรุงวิทยา.....	25
- โรงเรียนบ้านหนองแคนสหราษฎร์วิทยา.....	32
- โรงเรียนบ้านดอนสัมพันธ์.....	33
- โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์วิทย.....	37
- โรงเรียนโพนบกสหราษฎร์วิทยา.....	38
- โรงเรียนบ้านโคกแก้ว.....	43
- โรงเรียนบ้านซ่งเต่า.....	48
- โรงเรียนบ้านนาดี.....	50
- โรงเรียนบ้านกุดแซ่.....	53
- โรงเรียนบ้านป่าปอสหพัฒนศึกษา.....	54
- โรงเรียนบ้านลาดค้อ.....	57
- โรงเรียนโพนงามโคกวิทยาการ.....	59
- โรงเรียนบ้านโคกสะอาด.....	63
- โรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคี.....	64
บทที่ 4 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	67
ภาคผนวก.....	72

บทที่ 1

หลักการและเหตุผล

โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

สถานการณ์เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยในภาพรวม พบว่า ประเทศไทยติด 1 ใน 3 ของประเทศที่มีเด็กในวัยเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีพัฒนาการล่าช้า และระดับสติปัญญาต่ำ ซึ่งมีผลต่อ IQ EQ MQ องค์รวมของเด็กไทย สภาพดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้ ทั้งด้านทักษะการอ่าน เขียน คิดคำนวณ และมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไม่สูงนัก สาเหตุที่ทำให้เด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้ามาจากหลายปัจจัย ปัจจัยหลักมาจากขาดภาวะโภชนาการที่ดีและมีคุณค่า โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญแห่งหนึ่งที่จะขัดเกลาและช่วยให้เด็กได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ถูกลักษณะ ถูกโภชนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารมื้อที่สำคัญที่สุดที่เด็กควรรับประทานคืออาหารเช้าก่อนไปโรงเรียน แต่กลับพบว่าเด็กนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีฐานะยากจนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ทำให้สุขภาพไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ขาดสมาธิการเรียนรู้ เกิดพัฒนาการล่าช้า ไอคิวอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้มีแนวคิดสำคัญเกิดขึ้นจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร นายไพรวลัย จันทนะนระ ด้วยการริเริ่มดำเนินการที่ต้นทางของตัวเด็กเป็นสำคัญ การมีกลยุทธ์ 3 ก. การกิน กระตุ้น กระตุก จนผลปรากฏเด็กมีพัฒนาการสมวัย ระดับ IQ สูงขึ้น จนเป็นที่น่าพอใจ มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย ได้เล็งเห็นผลงานความก้าวหน้า ปัญหาเร่งด่วนนี้มาโดยตลอด จึงได้ประสานความร่วมมือมาทางผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้วยการจัดให้มี “โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ห่างไกล ได้รับประทานอาหารเช้า ที่ถูกหลักโภชนาการที่ดีและมีคุณค่า ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดสุขภาพและพัฒนาการทางการเรียนที่ได้เกณฑ์มาตรฐาน
2. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองในการเห็นความสำคัญและร่วมแรงร่วมใจจัดหาทุนหรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำอาหารเช้า เพื่อพัฒนาการที่ดีแก่ลูกหลานในชุมชน
3. เพื่อให้เกิดโรงเรียนต้นแบบในการนำไปสู่นโยบายสาธารณะ การจัดหาอาหารเช้าให้นักเรียน ซึ่งมีผลตัวชี้วัดชัดเจนว่า ภายหลังเข้าร่วมโครงการนักเรียนเติบโต มีพัฒนาการ และ IQ อยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ตลอดปีการศึกษา 2563

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ สพป.สกลนคร เขต 1 จำนวน 20 โรงเรียน

งบประมาณสนับสนุนโครงการ ประกอบด้วย

1. มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย สนับสนุนงบกองทุนจัดทำอาหารเข้าให้นักเรียนคนละ 10 บาท เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา (200 วัน) จำนวนประมาณ 20 โรงเรียน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2 ล้านบาท
2. ชุมชนในพื้นที่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอาจระดมเงินเป็นงบสมทบเข้ากองทุนจัดทำอาหารเข้าในโรงเรียนให้เด็กหัวละ 5 บาท และ/หรือแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นอาหารเข้าให้นักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

- มกราคม 2563** - มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย ประชุมร่วมกันกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อชี้แจงและวางแผนโครงการร่วมกัน
- กุมภาพันธ์ 2563** - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สรรหาโรงเรียน ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนประมาณ 20 โรงเรียน
- เมษายน 2563** - สพป.สกลนคร เขต 1 แจงรายชื่อโรงเรียน โรงเรียนส่งแผนงานโครงการ ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมและศักยภาพ ของโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนในการจัดหาอาหารเข้าให้นักเรียน
- กรกฎาคม 2563** - มูลนิธิฯ จัดสัมมนาเรื่องโภชนาการที่ดีกับการส่งเสริมสุขภาพและ สติปัญญาของนักเรียน ให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ณ สพป. สกลนคร เขต 1 โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านโภชนาการ คือ ดร.สง่า ตามาพงษ์ มาให้ความรู้ความเข้าใจก่อนเริ่มโครงการ

- มูลนิธิกรุงเทพประกันภัยโอนเงินสนับสนุนโครงการให้แก่โรงเรียน ครั้งที่ 1

ตุลาคม 2563 - คณะทำงานติดตามตรวจเยี่ยมและประเมินผล

- ธันวาคม 2563 - มูลนิธิฯ โอนเงินสนับสนุนโครงการให้แก่โรงเรียน ครั้งที่ 2
- มีนาคม 2564 - สรุบทเรียนโครงการ และนำเสนอแนวทางการดำเนินการโครงการ
ต่อเนื่อง
- สัมมนาให้ความรู้เรื่องโภชนาการให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองผ่านเครือข่าย
ได้แก่ อสม., รพ.สต., และผู้แทนครู

หน่วยงานดำเนินโครงการหลัก

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจาก สพป.สกลนคร เขต 1 ให้เข้าร่วมโครงการ
3. มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย

บทที่ 2

การนิเทศ ส่งเสริม ติดตามและประเมินผลโครงการ

กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.สกลนคร เขต 1

ตามที่ มูลนิธิกรุงเทพประกันภัยร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ดำเนินโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนที่ห่างไกลได้รับประทานอาหารเช้าที่ถูกต้องโภชนาการที่ดี และมีคุณค่า โครงการดังกล่าวได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดอาหารเช้าจากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย ซึ่งดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 9 เมษายน 2564 มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 20 โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ และคณาจารย์จากคณะทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรม เกษตร ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหาร และโภชนาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ร่วมเป็นคณะทำงานใน การออกนิเทศ ติดตาม ตลอดจนลงพื้นที่ให้คำแนะนำด้านสุขอนามัย และโภชนาการให้กับโรงเรียนทั้ง 20 โรงเรียน

ทั้งนี้ ในภาคเรียนที่ 1 ทางมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยร่วมกับกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ในระหว่างวันที่ 28-30 สิงหาคม 2563 โดยมีคณะทำงานลงพื้นที่จำนวน 2 คณะ ดังนี้

คณะทำงานชุดที่ 1 ประกอบด้วย ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณอภิญา จิตระดับ ผู้จัดการมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย นายสมพร หลิมเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.สกลนคร เขต 1 ศิษยานิเทศก์ สพป.สกลนคร เขต 1 จำนวน 9 คน อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหาร และโภชนาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่

คณะทำงานชุดที่ 2 ประกอบด้วย ดร.สง่า ดามาพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย จำนวน 2 คน ว่าที่ร.ต.นิพนธ์ บรรพสาร ศิษยานิเทศก์ สพป.สกลนคร เขต1 และคณะอีกจำนวน 8 คน อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการอาหารและโภชนาการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่

โรงเรียนที่ได้รับการนิเทศ ติดตามการจัดอาหารเช้า จำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 รับการนิเทศ ติดตามโดยคณะทำงานชุดที่ 1 ประกอบด้วย 10 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์วิทยุ โรงเรียนบ้านหนองปลาตุกวิทยา โรงเรียนบ้านดอนเชียงคุณ โรงเรียนบ้านเชิงดอย โรงเรียนบ้านหนองสระ โรงเรียนบ้านหนองแคนสหราษฎร์บำรุง โรงเรียนฝักแพ้วบำรุงวิทยา โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ โรงเรียนบ้านดอนสัมพันธ์ และโรงเรียนบ้านโพนบกสหราษฎร์วิทยา

กลุ่มที่ 2 รับการนิเทศ ติดตามโดยคณะทำงานชุดที่ 2 ประกอบด้วย 10 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านโคกแก้ว โรงเรียนบ้านช่งเต่า โรงเรียนบ้านนาดี โรงเรียนบ้านกุดแซ่ โรงเรียนบ้านป่าปอสหพัฒนศึกษา โรงเรียนบ้านลาดค้อ โรงเรียนโพนงามโคกวิทยา โรงเรียนบ้านพะโค โรงเรียนแก่งคำประชาสามัคคี และโรงเรียนบ้านโคกสะอาด

ผลการนิเทศ ติดตาม ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียนทั้ง 20 โรงเรียนด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การสังเกตกิจกรรมอาหารเช้าของนักเรียนในภาคเช้าก่อนขึ้นชั้นเรียน การรับชมวีดิทัศน์นำเสนอโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน สามารถสรุปรายละเอียดการดำเนินกิจกรรมอาหารเช้าตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สภาพก่อนเริ่มโครงการอาหารเช้า
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการอาหารเช้า
3. กระบวนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้า
4. ผลการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า
5. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า
6. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า
7. แนวทางการสนับสนุนโครงการอาหารเช้าของ สพป. สกลนคร เขต 1

รายละเอียดในการดำเนินการในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. สภาพก่อนเริ่มโครงการอาหารเช้า

สภาพก่อนเริ่มโครงการอาหารเช้าโรงเรียนได้ดำเนินการสำรวจนักเรียนในทุกระดับชั้นด้วยวิธีการสังเกตสำรวจและสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการรับประทานอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียนพบว่าสามารถแยกนักเรียนที่ได้รับประทานอาหารเช้าออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับประทานอาหารเช้าทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 35 (อันดับที่ 2)
2. นักเรียนที่ได้รับประทานอาหารเช้าบางวัน คิดเป็นร้อยละ 20 (อันดับที่ 3)
3. นักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า คิดเป็นร้อยละ 45 (อันดับที่ 1)

โดยนักเรียนที่ได้รับประทานอาหารเช้าบางวันและที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียนนั้นเกิดจากสาเหตุที่สำคัญดังนี้

1. ผู้ปกครองมีฐานะยากจน

2. ผู้ปกครองหย่าร้าง แยกทางกันอยู่ นักเรียนอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย
3. ผู้ปกครองต้องเร่งรีบไปทำงานจึงให้เงินแทนการประกอบอาหารให้นักเรียน
4. ผู้ปกครองไม่รู้จักรับประทานอาหารเช้า เช่น เข้าใจว่าการดื่มนมกับขนม ข้าวเหนียวหมูี่ึ่ง ข้าวเหนียวไข่ต้ม ข้าวเหนียวปลาแห้ง เนื้อแห้งทอด คืออาหารมื้อเช้า เป็นต้น
5. นักเรียนนอนดึก ตื่นสายไม่มีเวลารับประทานอาหารเช้า
6. นักเรียนนำเงินไปซื้อขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม รับประทานแทนอาหารเช้า
7. นักเรียนไม่หิว ไม่อยากรับประทานอาหารเช้า เบื่ออาหารเช้า

ผลจากการที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้าพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะมีร่างกายผอม เตี้ย อ้วน มีน้ำหนัก ส่วนสูงไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน ไม่มีสมาธิในการเรียน บ่นปวดท้อง แสบท้อง เป็นโรคกระเพาะอาหาร ขออนุญาตไปดื่มน้ำบ่อย ชอบบอกรู้อาอยากพักเที่ยงเพื่อจะได้รับ ประทานอาหาร และขาดเรียนในบางวันหรือเจ็บป่วยบ่อย

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการอาหารเช้า

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอาหารเช้าจะได้รับงบประมาณในการจัดอาหารเช้าเป็นจำนวนเงิน 10 บาทต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากแต่ด้วยความตั้งใจ แต่เห็นความสำคัญของอาหารเช้าจึงมีวิธีการดำเนินการในการจัดอาหารเช้าด้วยรูปแบบที่แตกต่างกันแต่มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องหลักโภชนาการนักเรียนได้รับประทานครบ 5 หมู่ เน้นทั้งปริมาณและคุณค่าที่นักเรียนจะได้รับมากที่สุดสามารถสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินการทั้ง 20 โรงเรียน ดังนี้

1. บริจาคเงินสมทบ โดยผู้ปกครองนักเรียนบริจาคสมทบงบประมาณอาหารเช้า เช่น โรงเรียนบ้านโคกสะอาดวันละ 1 บาทต่อนักเรียน 1 คน ต่อ 1 วัน หรือโรงเรียนบ้านแก่งคำประชาสามัคคี บริจาคอย่างน้อยคนละ 5 บาทหรือเดือนละ 100 บาท ทั้งนี้ผู้ปกครองสมัครใจและเต็มใจในการบริจาค
2. บริจาควัสดุดิบและอาหารสมทบ โดยทางโรงเรียนได้รับบริจาควัสดุดิบเช่น ผัก ข้าวสารเครื่องปรุงจากผู้ปกครองนักเรียนหรือจากพระภิกษุสงฆ์ เช่น โรงเรียนบ้านนาดี ได้รับบริจาคข้าวสารโรงเรียนบ้านป่าปอสหพัฒนาศึกษาได้รับอาหารจากพระภิกษุสงฆ์ในทุกวันพระ
3. แม่ครัวจิตอาสาประกอบอาหารให้ทุกวัน โดยมีผู้ปกครองที่มีจิตอาสาสมัครและแบ่งเวรกันประกอบอาหารเช้าให้กับทางโรงเรียนโดยไม่รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทน
4. แม่ครัวจิตอาสาประกอบอาหารร่วมกับครู ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับข้อ 3 แต่ด้วยมีแม่ครัวจิตอาสาช่วย ทางโรงเรียนจึงจัดครูเวรประกอบอาหารร่วมกับแม่ครัวจิตอาสา
5. แม่ครัวจิตอาสาผลัดเปลี่ยนกับครูเวร โดยมีผู้ปกครองที่มีจิตอาสาสมัครและแบ่งเวรผลัดเปลี่ยนมาประกอบอาหารสลับกับครูเวรประกอบอาหาร
6. แม่ค้าจิตอาสาซื้อวัสดุดิบให้ครูเวรจัดทำ โดยมีแม่ค้าในชุมชนหรือหมู่บ้านที่เดินทางไปซื้ออาหารและสิ่งของมาจำหน่ายในหมู่บ้านเป็นผู้จัดหาวัสดุดิบมาให้ทางโรงเรียนส่วนการประกอบอาหารเป็นครูเวรประจำวันของโรงเรียน

7. จ้างแม่ครัวประกอบอาหาร โดยโรงเรียนมีตกลงจ้างแม่ครัวมาประกอบอาหารให้นักเรียนซึ่งมี 2 ลักษณะคือ แม่ครัวประกอบอาหารเช้าอย่างเดียว และแม่ครัวประกอบอาหารเช้าและอาหารกลางวัน ทั้งนี้แม่ครัวที่มาประกอบอาหารส่วนใหญ่จะบริหารจัดการเครื่องปรุงร่วมกันทั้งอาหารเช้าและอาหารกลางวัน

8. วัตน์นำอาหารเช้ามาสมทบในวันพระ โดยโรงเรียนจะได้รับอาหารเช้าเพิ่มเติมจากวัดในชุมชนนำอาหารเช้ามาสมทบในวันพระ

9. ผู้บริหารซื้อวัตถุดิบครัวเวรจัดทำอาหารเช้า

10. ผู้บริหารซื้อวัตถุดิบและประกอบอาหารเช้าร่วมกับแม่ครัวจิตอาสา

3. กระบวนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้า

ก่อนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้า ทางสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาโครงการอาหารเช้าร่วมกัน จากนั้นโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องดำเนินการจัดทำแผนและโครงการอาหารเช้ามายังเขตพื้นที่ และก่อนที่โรงเรียนจะได้รับจัดสรรงบประมาณนั้น ทางมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านโภชนาการให้กับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบเป็นเวลา 1 วัน อีกทั้งให้โรงเรียนได้สำรวจน้ำหนัก ส่วนสูงของนักเรียนทุกคนเพื่อใช้ข้อมูลพื้นฐานก่อนเริ่มโครงการโรงเรียนทุกโรงเรียนเริ่มจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้าพร้อมกันในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ด้วยรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันตามบริบทของตัวเอง โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้าที่คล้าย ๆ กันดังนี้

1. ประชุมคณะครูและนักเรียน ทุกโรงเรียนผู้บริหารมีการประชุมคณะครู นักเรียนเพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน และมีบางโรงเรียนได้มีการประชุมขยายผลเรื่องโภชนาการโดยผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบให้กับคณะครูในโรงเรียนได้เข้าใจตรงกัน

2. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าทุกโรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับรู้ร่วมกันถึงการระดมทรัพยากรในการดำเนินโครงการอาหารเช้า

3. ประชุมกับผู้นำชุมชนและเครือข่าย อสม.ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน พบว่ามีบางโรงเรียนมีการร่วมประชุมกับผู้นำในชุมชนและเครือข่าย อสม. เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์โครงการและสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครอง ชุมชนเห็นความสำคัญของอาหารเช้า

4. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายโดยผู้ใหญ่บ้าน หรือครูร่วมประชาสัมพันธ์เมื่อมีโอกาสไปร่วมงานประเพณีในชุมชนเช่น ในงานบุญต่างๆ

5. โรงเรียนสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต. หรือ อสม. หรือ อปท. เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมอาหารเช้า เช่น รพ.สต. และ อสม. ช่วยสร้างความเข้าใจเรื่องอาหารเช้า อปท. สนับสนุนงบประมาณในโครงการเกษตรเพื่ออาหารเช้า เป็นต้น

6. จัดตั้งกองทุนอาหารเช้า โดยรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญในโอกาสวันสำคัญ เช่น ทำบุญวันเกิด ทำบุญวันพิเศษ

7. ฝ่าป่าสามัคคีศิษย์เก่าสมทบกองทุนอาหารเช้า
8. จัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารเช้ากับผู้ปกครองนักเรียน
9. โรงเรียนจัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารเช้า เช่น การปลูกผักสวนครัว การเพาะเห็ด การเลี้ยงปลาตุ๊ก การเลี้ยงกบ การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงไก่เนื้อ เป็นต้น โดยใช้การบริหารงบประมาณจากโครงการอาหารเช้า และการรับสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ผลการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า

ผลจากการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้าพบว่าหลังจากโรงเรียนเริ่มดำเนินการไปได้ประมาณ 2-3 เดือนสิ่งที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนคือ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ส่วนสูงเพิ่มเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ส่วนสูงในช่วงเวลาเดียวกันกับปีที่ผ่านมา โดยข้อค้นพบพอสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมาเรียนเช้าขึ้น
2. นักเรียนมีสมาธิเพิ่มขึ้นในเวลาเรียน
3. นักเรียนที่ความสุขที่แสดงออกจากสีหน้า แววตา มีอารมณ์ที่ร่าเริง แจ่มใส
4. นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบงานที่ทำมากขึ้น
5. นักเรียนต้องการรับประทานอาหารเช้าในวันหยุดเรียน
6. พ่อ แม่ ผู้ปกครองทำอาหารเช้าให้นักเรียนรับประทานเพิ่มขึ้น
7. พ่อ แม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า (ครบ 5 หมู่)
8. ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนมากขึ้น

5. ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ โครงการอาหารเช้า

จากการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าโรงเรียนพบว่ามีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรมโครงการอาหารเช้า ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรค

1. วัตถุดิบ เครื่องปรุงประกอบอาหารมีราคาแพง ทำให้งบประมาณที่ไม่เพียงพอ
2. เมนูอาหารไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนไม่ชอบถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดตามความต้องการของนักเรียนโดยคำนึงถึงคุณค่าและหลักโภชนาการ
3. พ่อ แม่ ผู้ปกครองผลัดภาระให้กับทางโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบอาหารเช้า

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารเช้า เพื่อนำวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาหาร
2. เมนูอาหารควรมีการสอบถามนักเรียนว่าชอบรับประทานอะไร ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดตามความต้องการของนักเรียนโดยคำนึงถึงคุณค่าและหลักโภชนาการ
3. จัดงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม

6. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้า

โครงการอาหารเช้าจะประสบผลสำเร็จได้หากทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

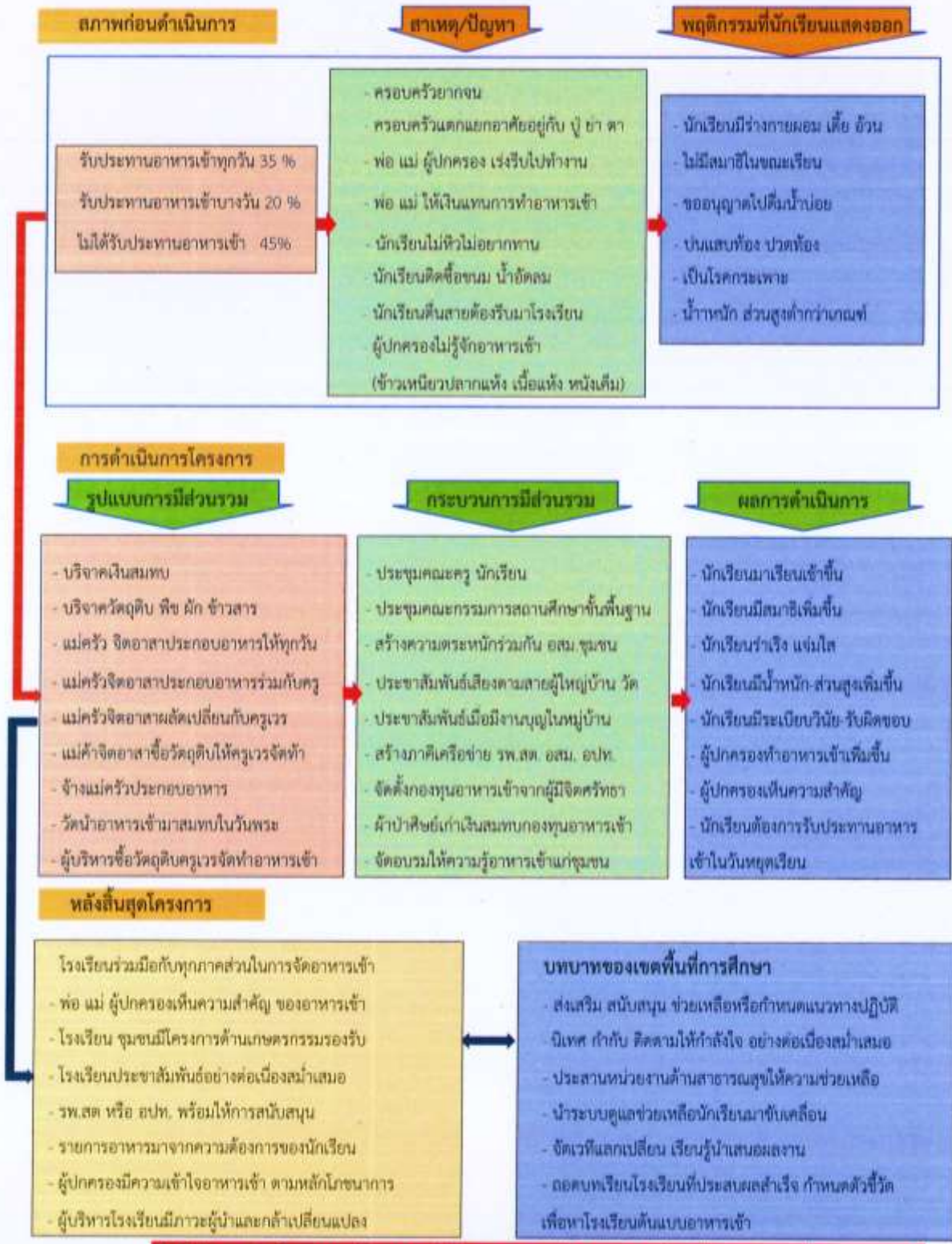
1. โรงเรียนร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดอาหารเช้า
2. พ่อ แม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า
3. โรงเรียน ชุมชนมีโครงการด้านเกษตรกรรมรองรับ
4. โรงเรียนประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. รพ.สต หรือ อปท. พร้อมให้การสนับสนุน
6. รายการหรือเมนูอาหารมาจากความต้องการของนักเรียน
7. ผู้ปกครองมีความเข้าใจอาหารเช้าตามหลักโภชนาการ
8. ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และกล้าเปลี่ยนแปลง

7. แนวทางการสนับสนุนโครงการอาหารเช้าของ สพป.สกลนคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ควรมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งผลต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมอาหารเช้า
2. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. มีการลงพื้นที่ เยี่ยมให้กำลังใจโรงเรียน
4. ประสานหน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ
5. นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาขับเคลื่อน ติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อ นักเรียนภาวะทุพโภชนาการ
6. จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้นำเสนอผลงาน
7. จัดกิจกรรมถอดบทเรียนโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ กำหนดตัวชี้วัดเพื่อหาโรงเรียนต้นแบบอาหารเช้าและขยายผลสู่โรงเรียนในสังกัดต่อไป

**ผลการนิเทศ ติดตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ การสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

บทที่ 3

ผลการดำเนินโครงการ

จากผลการดำเนินงานสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการอาหารเช้า ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2563 จำนวน 20 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดย คณะกรรมการนิเทศ สนับสนุน ติดตาม เมื่อวันที่ 28 - 30 ตุลาคม 2563 ดังนี้

โรงเรียนบ้านหนองปลาตุกศรีวิทยา

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็ก 80% ของโรงเรียนเป็นเด็กยากจน เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่
- 1.2 การเดินทางของนักเรียนลำบากมาก
- 1.3 ส่วนใหญ่ไม่ได้ทานข้าวเช้า ภาวะทุพโภชนาการ

2. การดำเนินงาน

- 2.1 ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ชี้แจงให้ทราบรายละเอียดโครงการ
- 2.2 ประชุมผู้ปกครอง (หลายรอบ) สสำรวจปัญหาทางครอบครัวและให้ความรู้ถึงความสำคัญของอาหารเช้า
- 2.3 ครูลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็ก ปลุกฝังให้เด็กรับประทานอาหารเช้า
- 2.4 จ้างแม่ครัวซึ่งเป็นผู้ปกครอง วันละ 200 บาท
- 2.5 ทำแปลงเกษตรจากภูมิปัญญาและจิตอาสา เช่น กล้วย เห็ด ผักต่างๆ สวนสมุนไพร เป็นต้น โรงเรียนจะไม่เลี้ยงสัตว์เพราะครุณ้อยไม่มีเวลาดูแล
- 2.6 โรงเรียนสร้างอาชีพฝ้าย้อมครามธรรมชาติ เพื่อนำรายได้ไปเป็นค่าอาหารเช้าเด็กในระยะต่อไป
- 2.7 จัดเมนูอาหารเช้าที่ไม่ซ้ำกันกับอาหารกลางวัน โดยได้รับความรู้จากโรงเรียนบ้านโพนสวรรค์
- 2.8 ได้รับความร่วมมือจาก รพ.สต. ในการวัดไอคิว การเสริมธาตุเหล็ก และการชั่งน้ำหนัก

ทุก 3 เดือน

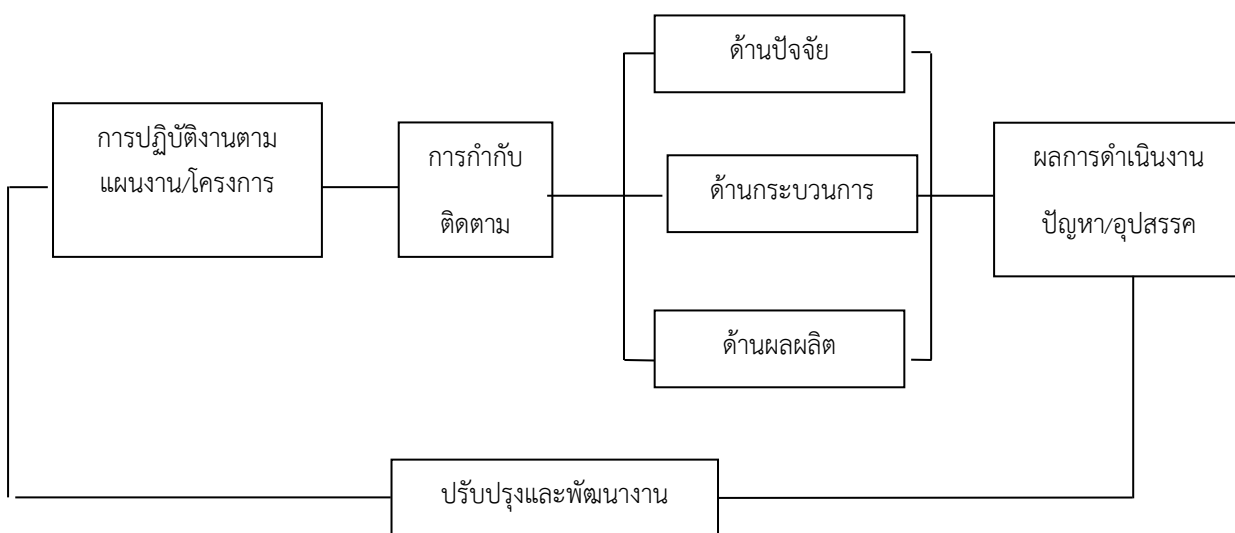

3. กระบวนการหรือกลไกในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเข้าของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊กศรีวิทยา ได้ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน กำหนดกระบวนการในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเข้าของโรงเรียน โดยการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบและการรายงานผลการปฏิบัติงาน/การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการอาหารเข้าของโรงเรียนไว้ ดังนี้

3.1 การกำกับติดตาม

- จัดทำรูปแบบการกำกับ ติดตามงาน
- จัดผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตามงาน
- กำหนดขอบข่ายการกำกับ ติดตามงาน ดังนี้

3.2 การประเมินผล

- แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล
- สร้างเครื่องมือประเมินผล
- ดำเนินการประเมินผล
 - ☛ ก่อนดำเนินโครงการเพื่อดูความเป็นไปได้
 - ☛ ระหว่างดำเนินโครงการเพื่อดูความก้าวหน้า และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน
 - ☛ ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการเพื่อดูประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ดำเนินงาน

ดำเนินงาน

3.3 การตรวจสอบ

เป็นการประเมินความก้าวหน้าของดำเนินงาน/โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของงาน/โครงการกิจกรรม ว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด/ การตรวจสอบจึงเป็นกระบวนการที่บ่งชี้คุณภาพของงาน/โครงการกิจกรรมของโรงเรียนว่าประสบผลสำเร็จตาม/ วัตถุประสงค์/เป้าหมายหรือไม่เพียงใด การตรวจสอบแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

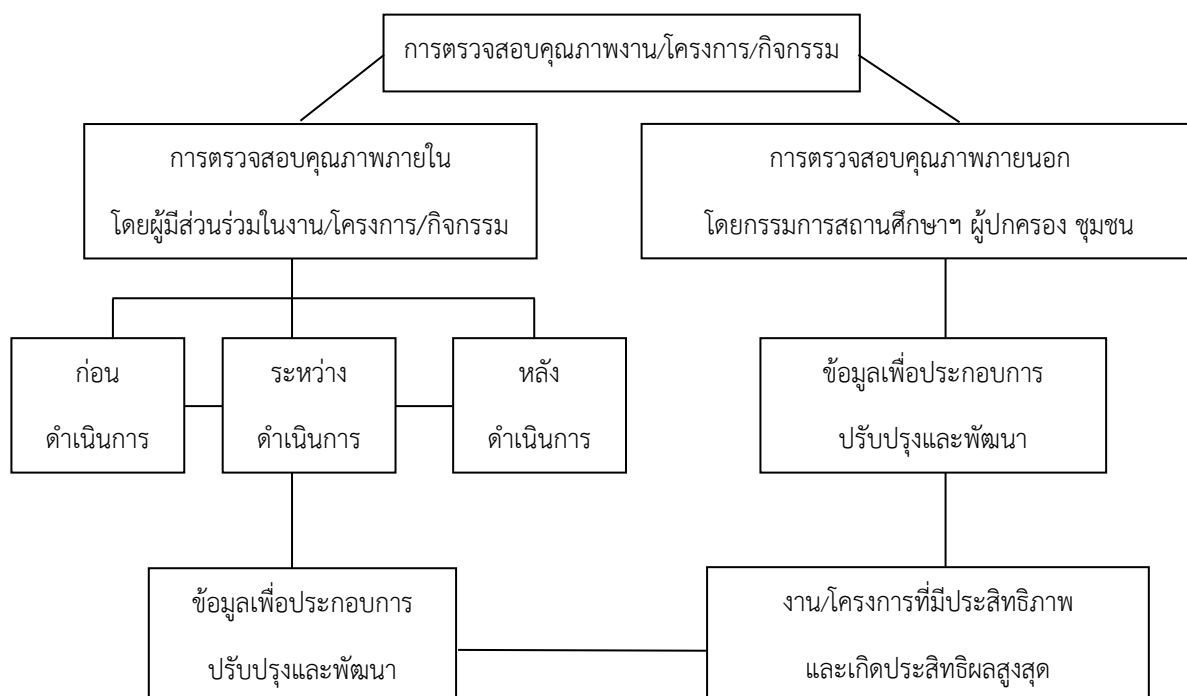
1) การตรวจสอบคุณภาพภายใน หรือการประเมินตนเองในโรงเรียน

เป็นกระบวนการที่กระทำโดยผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/โครงการกิจกรรม / ก่อให้เกิดสารสนเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของงาน/โครงการและต้องกระทำทุกขั้นตอนของการทำงาน ซึ่งการตรวจสอบนี้อาจกระทำเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดงาน/โครงการ

2) การตรวจสอบคุณภาพภายนอก

เป็นกระบวนการที่กระทำโดยบุคลากรหรือคณะบุคคลที่ไม่ได้ร่วมงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งทางโรงเรียนแต่งตั้ง หรือตรวจสอบโดยผู้ปกครอง ชุมชน โดยเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงาน/โครงการกิจกรรม/ เพื่อตรวจสอบว่างาน/โครงการกิจกรรม/ ประสบผลสำเร็จเพียงใด โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิต เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการกิจกรรม/ที่กำหนดไว้ ผลการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนางาน/โครงการ กิจกรรม/ต่อไป

การกำหนดรูปแบบของการตรวจสอบคุณภาพของงาน/โครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนดังนี้

3.4 การรายงานผล

เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงาน/โครงการ กิจกรรม/ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องรายงานผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค เพื่อร่วมมือสนับสนุนในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงาน/โครงการของโรงเรียนให้ประ กิจกรรม/สผลสำเร็จในปีต่อไป โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก ศรีวิทยา ได้กำหนดแนวทางในการรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการกิจกรรม ดังนี้/

1. รายงานผลการดำเนินงาน/โครงการ เมื่อสิ้นสุดแต่ละกิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม
2. สรุปผลการดำเนินงาน/โครงการ เป็น 2 ระยะ คือ
ระยะที่ -1 เดือน ตุลาคม
ระยะที่ -2 เดือน มีนาคม
3. ทุกสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเผยแพร่ให้ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดได้ทราบต่อไป

4. ผลการดำเนินงาน

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

- นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่ถูกต้องโภชนาการที่ดีและมีคุณค่าครบ 5 หมู่
- นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการอาหารเช้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญาอยู่ในระดับที่ดี
- นักเรียนมี IQ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี
- นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
- นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์
- นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าเท่าเทียมกันและมีผลต่อการเรียนของนักเรียนเอง
- นักเรียนจะมีสมาธิและตั้งใจเรียนขึ้น
- นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทุกวันซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนทุกคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
- นักเรียนมีภาวะทางโภชนาการดีขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

- โรงเรียนสามารถดำเนินการตามโครงการอาหารเช้าแบบยั่งยืนได้
- โรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการจัดทำอาหารเช้าให้กับโรงเรียนอื่นได้
- โรงเรียนมีผลผลิตทางเกษตรกรรมสำหรับสนับสนุนการจัดทำอาหารเช้าอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง
- โรงเรียนมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ที่สนใจ

- โรงเรียนได้จัดกิจกรรมครบตามกระบวนการ เนื่องจากนักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้า
- โรงเรียนมีนักเรียนที่มีคุณภาพทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทำให้นักเรียนไม่มีความวิตกกังวลพร้อมที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้
- โรงเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนและแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

- ลดภาระของผู้ปกครองในการจัดเตรียมอาหารให้กับบุตร
- ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้กับผู้ปกครอง
- ชุมชนมีความสบายใจต่อลูกหลาน
- ชุมชนมีความพอใจในอาหารเช้า และชุมชนเชื่อมั่นว่าบุตรหลานที่มาโรงเรียนจะได้รับประทานอาหารเช้าที่มีประโยชน์ต่อร่างกายในทุกๆวัน
- ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียนมากขึ้น
- ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาสมาชิกในชุมชนให้ได้รับภาวะโภชนาการที่ดี
- เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อให้เยาวชนในชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- ชุมชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนมากขึ้น

5. ปัจจัยความสำเร็จมีอะไรบ้าง อย่างไร

ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการอาหารเช้า และได้รับงบประมาณจากมูลนิธิกรุงเทพ ประกันภัย นำโดยท่านอภิญา จิตระดับ เป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จโครงการอาหารเช้า
- ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ของ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้รับจ้างในการประกอบอาหาร ที่ทุ่มเท เสียสละเวลา และจิตอาสา ให้กับโครงการอาหารกลางวัน
- ด้านวัตถุประสงค์และนโยบายในการดำเนินการอาหารเช้า สร้างความตระหนักและ ความสำคัญในการรับประทานอาหารเช้าให้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง และการนำเอานโยบายไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
- การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมทั้งชุมชน เกี่ยวกับโครงการอาหารเช้า ให้ทุกคนได้ทราบและรับรู้ทั่วถึง
- มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการอาหารเช้า และนำเสนอให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบตามเวลาที่กำหนด

- ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่างเห็นความสำคัญของโครงการอาหารเช้า และมีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนวัตถุดิบให้กับโรงเรียน
- บุคลากรในโรงเรียนมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานโครงการอาหารเช้า และดำเนินกิจกรรมเกษตรพอเพียงเพื่อสนับสนุนโครงการ
- ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนโครงการอาหารเช้า
- ผู้บังคับบัญชา บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีโครงการอาหารเช้า

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- ขาดงบประมาณ
- ขาดบุคลากร (แม่ครัว)
- ขาดนักโภชนาการเฉพาะทาง

อุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- วัตถุดิบมีราคาไม่คงที่บางครั้งจัดหาให้ได้ไม่เพียงพอ
- นักเรียนบางคนมาไม่ทันรับประทานอาหารเช้า
- นักเรียนบางคนเลือกรับประทานอาหารที่ชอบแต่อาหารที่มีประโยชน์เช่นผักจะรับประทานแต่น้อยทำให้ได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- ให้นักเรียนเป็นผู้เสนอเมนูอาหาร แล้วคัดกรองอาหารที่มีประโยชน์
- ควรทำเอกสารเกี่ยวกับอาหารเช้าที่เหมาะสมกับนักเรียน เนื่องจากครูยังไม่มีความรู้ด้านโภชนาการเท่าที่ควร
- ควรมีการกระจายโครงการอาหารเช้าของโรงเรียนให้ทั่วถึงทุกชุมชนเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนลดความเสี่ยงภัยในการดูแลภาวะโภชนาการของบุตรหลานในครัวเรือน
- อาหารเช้าเป็นอาหารมื้อแรกควรที่จะจัดให้นักเรียนได้รับประทานอิ่มในทุก ๆ วัน

ความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- โครงการอาหารเช้าเป็นโครงการที่ดีมากเกิดผลต่อนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์

และสติปัญญา นักเรียนมีอาหารเช้ากินตลอดไป

- นักเรียนได้รับอาหารเพียงพอ ไม่หิวในเวลาเรียนและไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องอาหารเช้า
- นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น
- คาดหวังว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านดอนเชียงคุณ

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กนักเรียนยากจนและไม่ยากจนปนกัน ร้อยละ 90 อาศัยอยู่ป่อย่าตายาย
- 1.2 สภาพน้ำดื่มปัญหา มีความขุ่น เศษตะกอนมาก ดื่มไม่ได้
- 1.3 ปกติจะมีเด็กที่อื่นที่เป็นนักกีฬา มาเล่นฟุตบอล และกีฬาอื่น ๆ ตามความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับเทศบาล ทำให้ยากต่อการดูแลรักษาพื้นที่ที่จะใช้ในการทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

2. การดำเนินงาน

- 2.1 ประชุมกรรมการสถานศึกษา ผู้ใหญ่บ้านประชุมโดยใช้เสียงตามสาย ชุมชนบริจาคพันธุ์ไก่พื้นเมือง กรรมการสถานศึกษาซ่อมแซมโรงเรียนเกษตรเพื่ออาหารเช้า เป็นต้น
- 2.2 โรงเรียนจัดแม่ครัวแบบจิตอาสาประจำโรงเรียน
- 2.3 โรงเรียนปลูกเห็ด กบ เพื่อนำไปขายเป็นทุน ทั้งนี้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยจัดเวรรับผิดชอบดูแลฐานต่าง ๆ รวมทั้งจัดครูเวรรับผิดชอบดูแลอาหารเช้า

2.4 โรงเรียนสร้างวินัยสร้างลักษณะนิสัย การเป็นผู้รับ และเป็นผู้ให้ กล่าวคือ นักเรียนได้รับอาหารเช้าแล้วต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้มีวินัยและรับผิดชอบ เป็นต้น

2.5 โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ความรู้ประโยชน์ของอาหารเช้าและสารอาหารที่ได้

2.6 การดำเนินงานระยะต่อไป โรงเรียนได้รับคำแนะนำให้เชิญสถานักเรียน เทศบาล และนักโภชนาการมาระดมความเห็นเกี่ยวกับปัญหา นักกีฬา มาเล่นฟุตบอลที่โรงเรียนให้ช่วยดูแลโรงเรียน การทำเมนูอาหารที่ถูกหลักอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนจะกระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า ให้มากขึ้น

3. การประเมินผล

- 3.1 นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง แบ่งงานช่วยกันดูแลผลิตภัณฑ์โรงเรียน
- 3.2 เด็กยังมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ คือผอม ร้อยละ 85 เริ่มอ้วน 4 คน
- 3.3 เด็กมีภาวะโภชนาการดีขึ้น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ขยันมาโรงเรียน กระตือรือร้นในการเรียน เด็กมีดวงตาที่สดใส

โรงเรียนบ้านหนองสระ

1. สภาพปัญหา

1.1 เด็กนักเรียนมีทั้งยากจนและยากจนพิเศษ ไม่ยากจนมีประมาณร้อยละ 5

1.2 เด็กไม่ทานอาหารเช้าเนื่องจากนอนดึก บางคนเล่นเกม เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ อยู่กับปู่ย่าตายาย

1.3 โรงเรียนสามารถปลูกผักที่ขึ้นในฤดูหนาวเท่านั้น ไม่สามารถปลูกผักในฤดูฝน เนื่องจากคนดูแลอายุมาก

1.4 โครงการอยู่ในช่วงส่งต่อความรับผิดชอบเนื่องจากผอ.คนเก่าโยกย้าย

2. การดำเนินโครงการ

2.1 เนื่องจากอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านผู้อำนวยการเก่าและใหม่ จึงยังไม่ได้เริ่มอะไรมากนักแต่ก็ได้จ้างแม่ครัว วันละ 100 บาท เพื่อทำอาหารเช้าให้นักเรียน

2.2 โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของอาหารเช้าหน้าเสาธงและในเวลาเรียนทุกวัน

2.3 โครงการได้รับการสนับสนุนจากสำนักสงฆ์ริมหนองหาร นำข้าวสาร ไอศกรีมมาเลี้ยงเด็ก

2.4 หลังจากนี้โรงเรียนจะพยายามให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

2.5 โรงเรียนได้รับคำแนะนำจากกรรมการ ให้จัดการประชุม ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ร่วมกันวางแผนปรับปรุงสุขภาวะ จัดทำบันทึกปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล เช่น ปัญหาเด็กนอนดึก เด็กมาโรงเรียนสาย เป็นต้น

3. การประเมินผล

3.1 มีการสำรวจน้ำหนัก และส่วนสูงเด็กอย่างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่น้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น

3.2 เด็กมีสมาธิในการเรียน และเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากขึ้น

โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กนักเรียน ร้อยละ 30 ไม่ได้ทานอาหารเช้า
- 1.2 เด็กที่กินอาหารเช้าที่บ้านกินไม่ครบ 5 หมู่ อาหารง่ายๆ
- 1.3 ผู้บริหารโรงเรียนย้าย การทำโครงการอาหารเช้าอาจสะดุด ขาดความต่อเนื่อง

2. การดำเนินโครงการ

- 2.1 โรงเรียนจัดเวรให้คุณครูทำหน้าที่เป็นแม่ครัว / ดูแลอาหารเช้าให้เด็ก เป็นกิจกรรมสร้างความสุขของครูกับนักเรียน
- 2.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน และนักเรียนมีกิจกรรมคนละไม้คนละมือ

- 2.3 จัดประชุมกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน จัดกระบวนการทำงาน ระดมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 โรงเรียนปลูกยาง 900 ต้น โดยผู้ดูแลคือ เกษตรกรในชุมชน มีรายได้จากการกรีดยางเป็นประจำทุกเดือน แบ่งกันคนละครึ่ง นำมาเป็นเงินสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนนอกจากนี้ยังมีผลผลิตทางการเกษตร เช่น แก้วมังกร แคนตาลูป ซึ่งทางชุมชนนำมาเป็นทุนสมทบ

2.3.2 โรงเรียนมีเครือข่ายสายบุญ จัดทำบุญทอดผ้าป่ากองข้าว ภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีการเลี้ยงโคขุน การเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.3 อบต.ช่วยจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์ภูพาน บริจาคพันธุ์ผัก พันธุ์ปลา และให้ความรู้ , กลุ่มเครือข่ายการเลี้ยงโคขุนโพนยางคำช่วยด้านวัตถุดิบ

2.3.4 ชุมชนนำวัตถุดิบมาสมทบ เช่น บวบ , มะเขือเทศ , ข้าวโพดอ่อน , แดงโม และ แคนตาลูป

3. กระบวนการกลไกในการดำเนินโครงการอาหารเช้า

กระบวนการบริหาร เมื่อได้รับงบประมาณ

1. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองเพื่อระดมความช่วยเหลือ สมทบกองทุนในการทำอาหารเช้า ได้ข้อสรุปคือผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ทำอาชีพ เกษตรกรรม และมีผลผลิตทางการเกษตร มาสมทบเพื่อเป็นวัตถุดิบในการทำอาหารเช้า ดังนั้นทางผู้บริหารจึงประชุมครูดกลงว่าเราจะทำอาหารให้ในงบรายหัวละ 10 บาทโดยซื้อวัตถุดิบมาทำเอง โดยครูแบ่งเวรและผลัดกันทำอาหารเช้าทุกวัน

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุุง ครูโรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุุง ผู้ปกครอง ได้ร่วมมือกันจัดทำโครงการอาหารเช้า ผู้อำนวยการได้ให้คำแนะนำในการจัดอาหารให้ครบโภชนาการ ให้นักเรียนได้รับอาหารที่มีประโยชน์ ครูได้ร่วมมือกันแบ่งเวรทำอาหารทุกเช้าเพื่อให้นักเรียนได้รับประทาน ผู้ปกครองได้สนับสนุนวัตถุดิบในการทำอาหารเช้าอย่างสม่ำเสมอ

3. ดำเนินการจัดซื้อวัตถุดิบมาทำเองโดยอาศัยบูรณาการกับงบประมาณกลางวัน เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารอย่างมีคุณภาพ โดยบูรณาการกับโปรแกรม school lunch เพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน และเมนูอาหารที่หลากหลาย

แผนการปฏิบัติงานโครงการ

กิจกรรมที่ 1 การจัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียนที่ถูกหลักโภชนาการและมีคุณภาพงบประมาณ 108,000 บาท

กิจกรรมที่ 2 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการอาหารเช้าเสริมสร้าง

กิจกรรมที่ 3 แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง งบประมาณ 15,000 บาท

กลไกที่ช่วยให้งานโครงการอาหารเช้าประสบความสำเร็จ

1. มีการวางแผนงานต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชน
2. การเกษตรในโรงเรียน
3. สหกรณ์นักเรียน
4. การจัดการเรียนรู้
5. การจัดบริการสุขภาพ การจัดบริการอาหาร การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม
6. การติดตามภาวะโภชนาการ และการพัฒนาสุขนิสัย พัฒนานักเรียนทั้งพุทธิศึกษา

จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา

4. ผลที่เกิดขึ้นการดำเนินโครงการ

นักเรียน

1. นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่ถูกหลักโภชนาการที่ดีและมีคุณค่าครบ 5 หมู่
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการอาหารเช้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญาอยู่ในระดับที่ดี
4. นักเรียนมี IQ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี
5. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
6. นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเด็กเมื่อดำเนินการให้รับประทานอาหารเช้าแล้ว

เด็กมีแววตาสีหน้าสดใสร่างกายแข็งแรงและไม่บ่นหิวข้าวอีกเลย ซึ่งก่อนหน้านั้นจะได้ยินเสียงบ่นหิวข้าวตอนก่อนเที่ยงเสมอ การเรียนรู้ในห้องเรียนต่อเนื่องไม่ออกนอกห้องบ่อย มีสมาธิในการเรียนไม่ห่วงว่าอีกกี่นาทีเที่ยงกินข้าวเที่ยงเหมือนเดิม เด็กบางคนที่จะพอมลงช่วงปิดเทอมก็มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นเป็นปกติ

หน้าตาสดใส และมีความสุขรู้อยู่แล้วว่าอาหารเช้าจะได้รับประทานอะไร ส่วนมากเด็กจะร้องขออาหารเช้าประเภทขนมปังแซนวิช ไข่แฮม ไข่กรอกไข่ดาว และมีสลัดผักมายองเนสเพิ่มเติม และตัวอย่างเมนูอาหารเช้าที่จัดให้เด็กๆและเขาจะชอบมากประเภทเส้น เช่นมาม่าผัดไข่หมูสับ ผัดมักกะโรนี ข้าวผัดอเมริกัน ราดหน้าบะหมี่ยอดผัก ก๋วยเตี๋ยว หมี่กะทิ ซาลาเปาไส้หมูสับ น้ำพริกทอง เต้าส่วนทานกับไข่ต้ม ข้าวคลุกกะปิ บางครั้งก็เป็นเค้กกล้วยหอมทาน

ภาวะโภชนาการ ปีการศึกษา 2563 มิถุนายน และภาวะโภชนาการ ปีการศึกษา 2563 กันยายน
ภาวะโภชนาการ ปีการศึกษา 2563 (10 มิถุนายน 2563)

ระดับชั้น	จำนวน (คน)	ผอม	เตี้ย	เริ่มอ้วน+อ้วน	ผอมและเตี้ย	อ้วนและเตี้ย	ไม่มีภาวะทุพโภชนาการ
อนุบาล 2-3	9	1	1	1	0	1	5
ร้อยละ		11.11%	11.11%	11.11%	0.00%	11.11%	55.56 %
ประถมศึกษา 1-6	38	2	2	2	2	0	30
ร้อยละ		5.26%	5.26%	5.26%	5.26%	0.00%	78.95%
รวมทั้งสิ้น 47 คน		3	3	3	2	1	35
ร้อยละ		6.38 %	6.38 %	6.38 %	4.26 %	2.13 %	74.47 %

ภาวะโภชนาการ ปีการศึกษา 2563 (30 กันยายน 2563)

ระดับชั้น	จำนวน (คน)	ผอม	เตี้ย	เริ่มอ้วน+อ้วน	ผอมและเตี้ย	อ้วนและเตี้ย	ไม่มีภาวะทุพโภชนาการ
อนุบาล 2-3	9	1	0	1	0	1	6
ร้อยละ		11.11%	0.00%	11.11%	0.00%	11.11%	66.67 %
ประถมศึกษา 1-6	38	2	2	2	2	0	30
ร้อยละ		5.26%	5.26%	5.26%	5.26%	0.00%	78.95%
รวมทั้งสิ้น 47 คน		3	2	3	2	1	36
ร้อยละ		6.38 %	4.26 %	6.38 %	4.26 %	2.13 %	76.60 %

*** ในปีการศึกษา 2563

ผลปรากฏว่าเด็กไม่มีปัญหาทุพโภชนาการ ร้อยละ 74.47 % ในปี 2563 เดือนกรกฎาคมและในเดือน กันยายน 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.60 %

โรงเรียน

1. โรงเรียนสามารถดำเนินการตามโครงการอาหารเช้าแบบยั่งยืนได้
2. โรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการจัดทำอาหารเช้าให้กับโรงเรียนอื่นได้
3. โรงเรียนมีผลผลิตทางเกษตรกรรมสำหรับสนับสนุนการจัดทำอาหารเช้าอย่างยั่งยืน

และต่อเนื่อง

4. โรงเรียนมีผลผลิตทางเกษตรกรรมสำหรับสนับสนุนการจัดทำอาหารเช้าอย่างยั่งยืน

และต่อเนื่อง

5. โรงเรียนมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ที่สนใจ

ชุมชน

1. ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการให้การสนับสนุนโครงการอาหารเช้า ว่าสำคัญและทำให้นักเรียนโรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ้งมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านภาวะโภชนาการ สุขภาพ และความกระตือรือร้นที่จะมาโรงเรียนมากขึ้น นักเรียนขาดเรียนน้อยลง

2. ชุมชนและผู้ปกครองมีการสนับสนุนวัตถุดิบในการทำอาหารเช้า อย่างเช่น พืชผัก การเกษตรต่างๆ อาทิ ถั่วฝักยาว มะเขือ ข้าวโพดพื้กอ่อน เป็นต้น

3. ชุมชน มีการประสานงาน และมีความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี อย่างเช่นให้การสนับสนุนในการเห็นชอบโครงการอาหารเช้า โดยผ่านมติของการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา ว่าเป็นโครงการที่ดีต่อโรงเรียนและควรทำอย่างต่อเนื่อง

4. วัดได้สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนจากวัด โดยมีพระอาจารย์มาให้ความรู้กับนักเรียน ทุกวันศุกร์ เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัย และคุณธรรมกับนักเรียน

5. ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ

1. การวางแผนและศึกษาเข้าใจในรายละเอียดของโครงการเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จ

2. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่สนับสนุนทุกภาคส่วนทั้งมูลนิธิกรุงเทพฯ ที่สนับสนุนงบประมาณ ผู้บริหาร ครู บุคลากรโรงเรียนบ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ้ง การร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน และวัด หรือบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน

3. การร่วมมือร่วมใจ และการร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างเป็นมิตร เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ร่วมมือแก้ไขกันแก้ปัญหา เพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. นักเรียนมีความร่วมมือ และสนุกสนานมีความสุขกับโครงการอาหารเช้า โดยมีความตื่นตัว เมื่อผู้ปกครองให้วัตถุดิบต่างๆ มาใช้ในการทำอาหาร ก็จะรีบมาแต่เช้า เพื่อช่วยครูทำกับข้าวและถามคุณครูว่า “ครูคะ วันนี้เราทำกับข้าวอะไรคะ” ซึ่งเป็นการปลูกฝังการมีจิตอาสา และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะชีวิต การทำอาหารต่าง ๆ และเรียนรู้ในห้องเรียน

ในการดำเนินการที่สำเร็จลงได้ด้วยคามมุ่งมั่นของผู้บริหารและคณะครูทุกคนที่ช่วยกันบริหารจัดการ ในงบประมาณที่จำกัด ด้วยความเสียสละแรงกายและเวลาเพื่อการจัดทำอาหารที่มีคุณภาพ ให้เด็กๆได้รับประทานทุกวันอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ โดยยึดการทำอาหารที่ตรงกับความต้องการให้มากที่สุดและให้มีครบทั้งโปรตีน แป้ง และผัก ในอนาคต ต่อไปหากไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิ โรงเรียนอาจจะต้องลองขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองและจากผู้มีจิตศรัทธาเพื่อให้โครงการนี้คงมีต่อ เพราะนับว่าการให้เด็กได้รับประทานอาหารเช้าหรือบางครั้งเป็นอาหารเสริมเพิ่มจากอาหารเช้า จะทำให้เด็กได้รับสารอาหารที่เพียงพอ และไม่มีปัญหาพโภชนาการ หรือบางครั้งอาจต้องบริหารจัดการควบคู่กับอาหารกลางวัน เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบถ้วนมากที่สุด

6. ปัญหาและอุปสรรค

1. ปริมาณอาหารยังไม่เพียงพอเนื่องจากจัดสรรงบประมาณต่อรายหัวยังน้อย
 2. อาหารสดมีราคาผันผวนกับเศรษฐกิจ
 3. ราคาวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารไม่คงที่ เช่น เปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล
 4. ผู้ปกครองบางท่านยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารเช้า โดยได้สอบถามจากนักเรียนว่า วันนี้ทานข้าวเข้ามายังคะ มีนักเรียนบางคนตอบว่า ปกติตอนเช้าหนูไม่ทานข้าวคะ/ แม่เตรียมให้ไม่ทันคะ
- ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดคือขาดงบประมาณสนับสนุน จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และในโอกาสต่อไปหากไม่มีงบจากทางมูลนิธิโครงการนี้อาจหยุดไปเพราะหางบมาสนับสนุนไม่ได้ หากทางโรงเรียนสามารถหางบสนับสนุนมาได้ เราก็จะดำเนินการตามศักยภาพและอาจต้องสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญการให้เด็กทานอาหารเช้าทุกวัน

7. ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภาคีนอก มาช่วยสนับสนุนการทำโครงการอาหารเช้า
2. ปลูกฝังให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้า และจัดเตรียมอาหารเช้าให้ผู้เรียนรับประทานก่อนมาเรียน เพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาการร่างกายของผู้เรียน ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา พร้อมทั้งจะเรียนรู้
3. สนับสนุนวัตถุดิบในการทำอาหารจากท้องถิ่น เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่สด ใหม่ และมีราคาที่เหมาะสม ไม่แพงเกินไป

8. ความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า

นักเรียน ผู้ปกครอง ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารเช้า และผู้ปกครองจัดเตรียมอาหารเช้า ครบ 5 หมู่ ให้นักเรียนรับประทานทุกเช้า

โรงเรียนผักแพวบำรุงวิทยา

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กส่วนใหญ่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า บ้างรับประทานที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่
- 1.2 นักเรียนชอบกินน้ำหวานและของขบเคี้ยว ขนมกรุบกรอบ
- 1.3 เด็กส่วนใหญ่เตี้ยไม่สูง แคระแกรน น้ำหนักน้อย

2. การดำเนินงาน

- 2.1 โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ (1) ให้นักเรียนได้อาหารที่ถูกหลักโภชนาการ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม (3) นักเรียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาตัวเอง
- 2.2 ประชุมแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการ มอบหมายครูจัดเวรประจำวันดูแลการรับประทานอาหาร กรรมการสถานศึกษา จัดหางบประมาณสนับสนุน ผู้ปกครองสนับสนุนงบประมาณและวัตถุดิบในท้องถิ่น ที่ผ่านมาโรงเรียนได้รับบริจาคจากชุมชน จำนวนเงิน 36,024 บาท
- 2.3 จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เสี่ยงตามสายให้ความรู้ความสำคัญของอาหารเช้า
- 2.4 เเทอมแรก ได้จัดจ้างเหมาประกอบอาหารเช้า ส่วนเทอมสองจะสรรหาบุคคลในชุมชนที่มีใจและสามารถมาทำอาหารในเวลา 07.30 น.

3. กระบวนการในการดำเนินการ

กระบวนการหรือกลไกในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนผักแพวบำรุงวิทยา คือ “ สืบเสาะ สร้างเสริม ส่งต่อ ” ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. การสืบเสาะ

ในขั้นตอนของการสืบเสาะ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาด้านน้ำหนักและส่วนสูงหรือภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน สภาพการรับประทานอาหารเช้า/อาหารกลางวัน/อาหารเย็น และการดื่มนมของนักเรียนในแต่ละวัน เป็นต้น โดยการศึกษาจากสภาพจริง การสอบถาม หรือการสัมภาษณ์นักเรียน ครูประจำชั้นและผู้ปกครอง รวมทั้ง จัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และมีการบันทึกข้อมูลตามแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

การสัมภาษณ์นักเรียน/ผู้ปกครอง

กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

2. การสร้างเสริม

ขั้นตอนของการเสริมสร้าง มีการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อนำเสนอโครงการและขออนุมัติโครงการ ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย

2.2 จัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการที่ปรึกษา
เพื่อให้ทราบรายละเอียดและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ รวมทั้ง วางแผนงานเพื่อ
เปิดโอกาสให้ชุมชนและบุคคลทั่วไปที่มีจิตศรัทธาสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

2.3 จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ทราบรายละเอียด/หลักการและเหตุผลในการ
จัดทำโครงการและประชาสัมพันธ์ในการรับบริจาคเพื่อสนับสนุนโครงการ

2.4 ประชาสัมพันธ์เพื่อขอรับบริจาคงบประมาณและวัสดุเครื่องบริโภคในการดำเนินงานตามโครงการและจัดตั้งศูนย์รับบริจาค ที่โรงเรียนฝึกแพวบำรุงวิทยา และวัดศรีจอมพล บ้านคำผักแพว ตำบลโนนหอม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

2.5 จัดเก็บ จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนการดำเนินงาน เช่น น้ำหนัก ส่วนสูงของนักเรียน ค่าความฉลาดทางสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินความสามารถ/ผลการทดสอบระดับชาติ (RT /NT /O-NET) เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบหลังการดำเนินงานตามโครงการ

2.6 สรรหาบุคคลเพื่อประกอบอาหารเช้า

2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ การเจริญเติบโตของร่างกาย โรคที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการ เป็นต้น และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

2.8 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (memorandum of understanding : mou) ระหว่างโรงเรียน / ชั้นเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียน ด้านความประพฤติ และด้านสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ตามวัยของนักเรียน

2.9 กำกับดูแลการดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เปรียบเทียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนและหลังการดำเนินงาน พร้อมประเมินผล สรุปผล เพื่อรายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

3. การส่งต่อ

ในการส่งต่อ ได้มีการดำเนินงาน ดังนี้

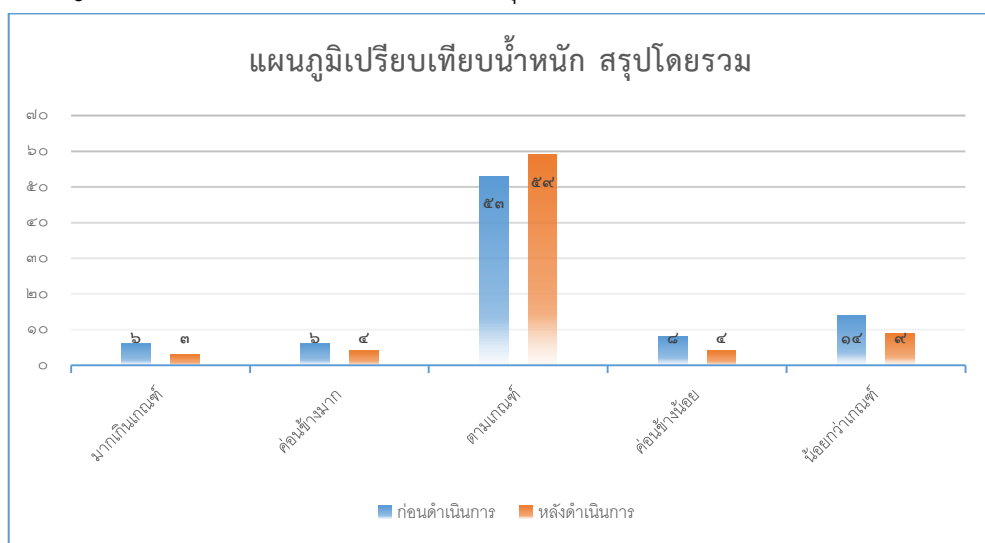
3.1 มีการส่งต่อให้ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะการขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองได้ดูแล กำกับติดตามการรับประทานอาหารของนักเรียนในช่วงปิดภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 และบันทึกข้อมูลตามแบบบันทึกข้อมูลการส่งเสริม การพัฒนาภาวะโภชนาการของนักเรียน และให้จัดส่งคืนโรงเรียนในสัปดาห์แรกของการเปิดเทอม เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

3.2 ส่งต่อสถานพยาบาล เป็นลักษณะของการขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความฉลาดทางสติปัญญา ในกลุ่มเด็กที่น้ำหนักส่วนสูง/ดัชนีมวลกายน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานและมีค่าความฉลาดทางสติปัญญา ตั้งแต่ 70 - 87 เป็นครั้งที่ 2 จำนวน 10 คน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความฉลาดทางสติปัญญาของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินงานตามโครงการ และเพื่อการตรวจรักษาตามอาการที่เกิดขึ้นของนักเรียน ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวโรงเรียนจะนำไปประกอบการพิจารณาการวางแผนในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

4. ผลการดำเนินงาน

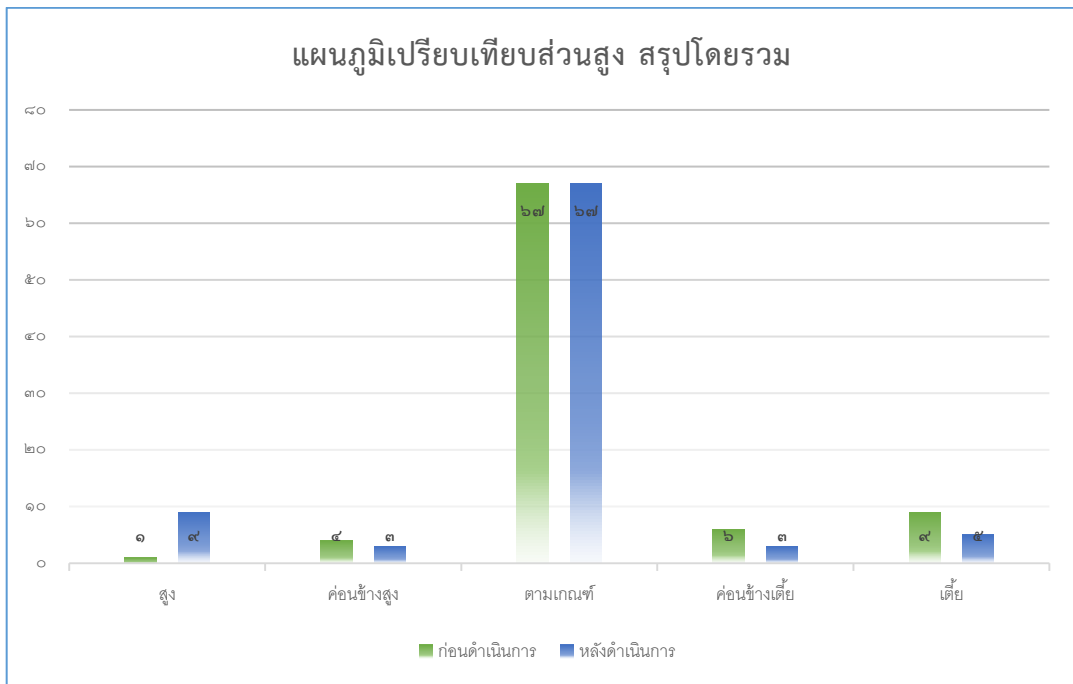
ผลที่เกิดกับนักเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและมีความเหมาะสม ร้อยละ 100
2. นักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโต กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

จากการเปรียบเทียบน้ำหนักของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า

1. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 6
2. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ลดลง ร้อยละ 5
3. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักค่อนข้างน้อยลดลง ร้อยละ 4
4. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักค่อนข้างมากลดลง ร้อยละ 2
5. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักมากเกินไปเกณฑ์ลดลง ร้อยละ 3

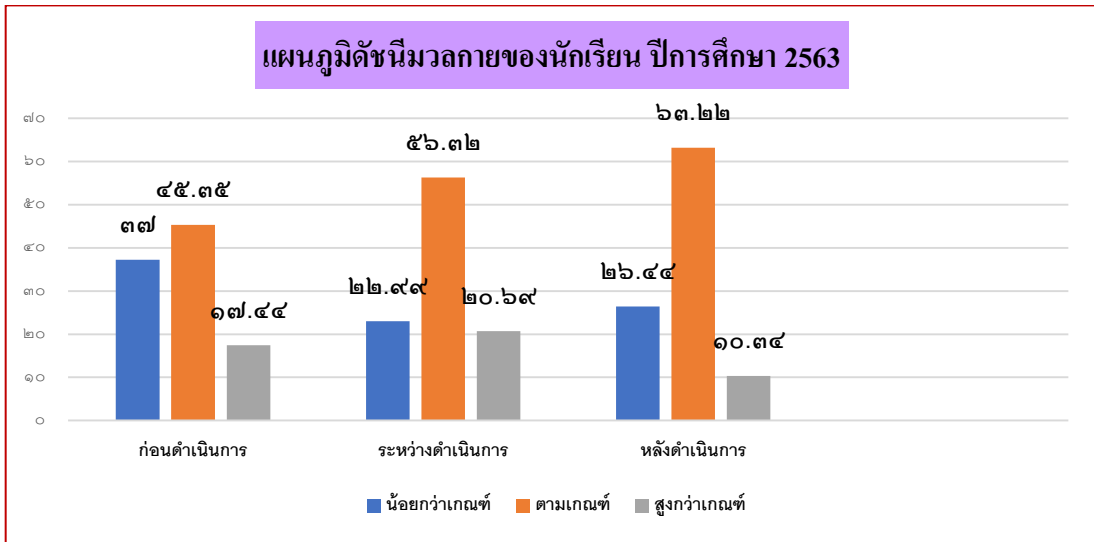

จากการเปรียบเทียบส่วนสูงของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า

1. จำนวนนักเรียนที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่าเดิม คือ ร้อยละ 67
2. จำนวนนักเรียนที่มีส่วนสูงอยู่ในกลุ่มเตี้ยลดลง ร้อยละ 4
3. จำนวนนักเรียนที่มีส่วนสูงอยู่ในกลุ่มค่อนข้างเตี้ยลดลง ร้อยละ 3
4. จำนวนนักเรียนที่มีส่วนสูงอยู่ในกลุ่มค่อนข้างสูงลดลง ร้อยละ 2
5. จำนวนนักเรียนที่มีส่วนสูงอยู่ในกลุ่มสูง เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8

ทั้งนี้ ข้อมูลน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียน หลังการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยรวม พบว่า นักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการที่นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการในปริมาณที่เพียงพอ และมีความเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย

3. นักเรียนมีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย (Body Mass Index : BMI) ตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น ดังนี้

จากการเปรียบเทียบดัชนีมวลกายของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีดัชนีมวลกายน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ลดลงร้อยละ 10.77 และจำนวนนักเรียนที่มีดัชนีมวลกายตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.87 ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนจำนวนนักเรียนที่มีดัชนีมวลกายมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ลดลงร้อยละ 7.1 อาจมีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าและอาหารกลางวันในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการ ส่งผลให้รับประทานอาหารเย็นน้อยลง จึงทำให้น้ำหนักและส่วนสูงเกิดความสมดุลกันเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

4. ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient : IQ) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เท่ากับ 104 (อยู่ในระดับปานกลาง) และเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินในปีการศึกษา 2563 กับปีการศึกษา 2562 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่า 12.70

5. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีค่าเท่ากับ 80.10 เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินปีการศึกษา 2563 กับปีการศึกษา 2562 พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 13.10

6. นักเรียนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (4.51)

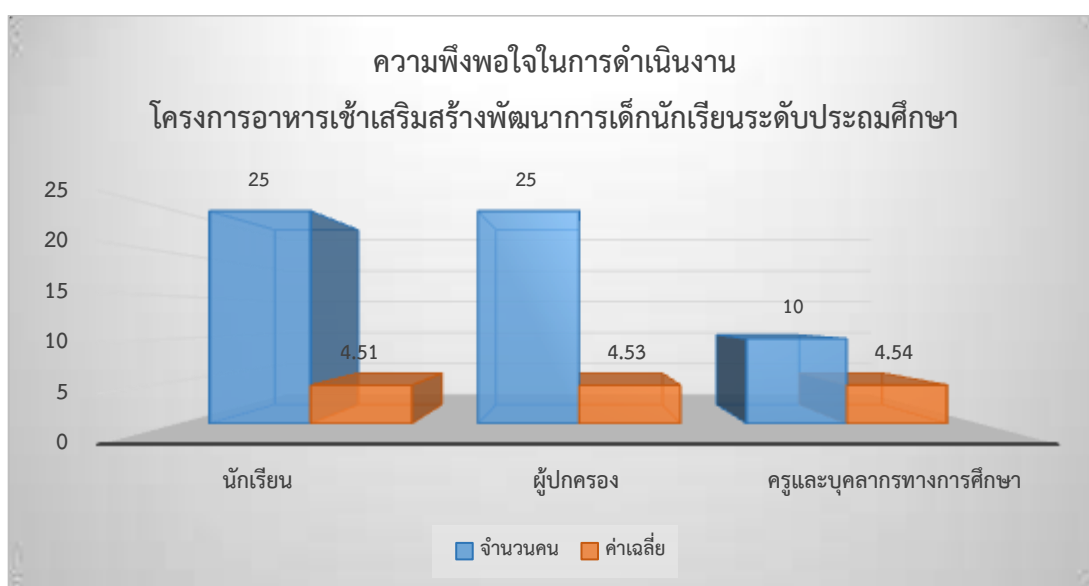
ผลที่เกิดกับโรงเรียน มีดังนี้

1. มีภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. โรงเรียนสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนมีนักเรียนที่มีสุขภาพกายร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์เหมาะสมตามวัย
4. โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลที่เกิดกับชุมชน/ผู้ปกครอง มีดังนี้

1. ชุมชน/ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (4.53)
2. แบ่งเบาภาระและค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการจัดซื้อ/จัดหาอาหารเช้าให้แก่ นักเรียน
3. ชุมชน/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
4. ชุมชน/ผู้ปกครองให้การยอมรับและมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน

กราฟแสดงความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

การดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้น มีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. มีการวางแผนการดำเนินงาน และกำหนดเป้าหมายของโครงการอย่างชัดเจน
2. มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ การบริจาควัสดุเครื่องบริโภคและหรืองบประมาณเพื่อประกอบอาหารเช้าสำหรับนักเรียน เป็นต้น
3. มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน
4. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
5. มีการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยอย่างต่อเนื่อง
6. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง

5. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

การดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2563 ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่ การร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม จึงไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และทุกฝ่ายยังได้ร่วมกันรับทราบถึงผลที่เกิดกับนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ดังนั้น เมื่อการดำเนินงานตามโครงการ ประจำปีการศึกษา 2563 ได้เสร็จสิ้นลง โรงเรียนผักร่วมบำรุงวิทยา จึงมีความคาดหวังหลังจากการดำเนินงานในครั้งนี้ ดังนี้

1. จะมีการดำเนินการโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา ชุมชน และหรือภาคส่วนอื่น
2. ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ ซึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกับนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และมุ่งมั่นที่พัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนร่วมกับโรงเรียนหรือภาคส่วนอื่นต่อไป โดยไม่คิดว่าเป็นภาระหรือหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
3. ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลเด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิดและมีความสม่ำเสมอ
4. มีการใช้ข้อมูลและผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ไปประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ หรือการสนับสนุนอื่นๆ เพื่อดูแลและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ด้อยโอกาสหรือเด็กนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร รวมทั้ง ให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบ้านหนองแคนสหราษฎร์วิทยา

1. สภาพปัญหา

- 1.1 ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนยากจน ครอบครัวไม่มีโฉนดที่ดิน
- 1.2 เด็กไม่ได้ทานอาหารเช้าจากที่บ้าน เด็กจะหิวข้าวไม่ยอมเรียน เข้าห้องน้ำ ปวดท้อง ตื่นน้ำเปล่า

2. การดำเนินงาน

- 2.1 เชิญผู้ปกครอง / ชุมชนมาประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อให้ข้อมูลความสำคัญของอาหารเช้า วัตถุประสงค์การดำเนินการและความร่วมมือจากทุกฝ่าย
- 2.2 ชาวบ้านบริจาคพันธุ์ปลาตุ๊ก / ไก่พันธุ์ไข่ / ลูกหมู และผัก เสริมทุนอาหารเช้า
- 2.3 พ่อแม่ผู้ปกครองผลิตกันช่วยกันทำอาหารเช้า ส่วนใหญ่ทำเมนูที่เด็กชอบเป็นประโยชน์ และเมนูของ Thai School Lunch

2.4 การมีส่วนร่วมฝ่ายต่างๆ เช่น ครูควบคุมดูแลเลือกซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร นักเรียนทำความสะอาด , กิจกรรมเลี้ยงสัตว์ , ปลูกผัก , พ่อแม่ระดมวัตถุดิบในการทำอาหาร , อบต.จัดกิจกรรมรณรงค์การทำงานอาหารเช้า

3. ประเมินผล

- 3.1 นักเรียนมีสมาธิการเรียนรู้ดีขึ้น ตั้งใจเรียน พัฒนาการดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส
- 3.2 นักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น

โรงเรียนบ้านดอนสัมพันธ์

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กนักเรียนมีทั้งยากจนและไม่ยากจน
- 1.2 เด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย บางวันไม่ได้ทานอาหารเช้า มารอทานข้าวเที่ยงที่โรงเรียน
- 1.3 พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลา ส่วนใหญ่ให้เงินลูกมาโรงเรียน เด็กซื้อขนมหรือน้ำทาน
- 1.4 เด็กทานอาหารเช้าที่บ้านไม่ถูกหลักโภชนาการ
- 1.5 เด็กสุขภาพไม่ค่อยดี ไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น

2. การดำเนินงาน

- 2.1 จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา / ผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ ระดมการมีส่วนร่วมทำโครงการให้ยั่งยืน
- 2.2 การมีส่วนร่วมครูให้ความช่วยเหลือติดตาม , นักเรียนให้ความร่วมมือทำความสะอาดอุปกรณ์
- 2.3 ประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองขอรับบริจาคเงินและวัตถุดิบประกอบอาหาร ซึ่งได้รับการสนับสนุนวัตถุดิบ เครื่องปรุง พืช ผัก ผลไม้ เช่น มะละกอ กล้วย หน่อไม้
- 2.4 โรงเรียนจัดกิจกรรมออมวันละนิด (5 บาท) ใช้เป็นทุนอาหารกลางวัน
- 2.5 โรงเรียนจัดมอบหมายความรับผิดชอบ อาทิ ครู ให้ความช่วยเหลือ ติดตาม กำกับดูแลการทำอาหารเช้า นักเรียนช่วยทำความสะอาดอุปกรณ์รับประทานอาหาร

3. กระบวนการดำเนินงานโครงการ

ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาและ
ผู้ปกครองนักเรียน

แต่งตั้งครูรับผิดชอบการจัดซื้อ/จัดจ้างจัดทำอาหารเช้า

จัดทำรายการอาหารเช้าใน 200 วันให้มีสารอาหารครบ 5 หมู่ในและความต้องการที่เหมาะสมกับวัย
จัดซื้อจัดจ้างแม่ครัวประกอบอาหารเช้าในงบประมาณ
ที่มีอยู่ตามที่ได้รับการสนับสนุนต่อวัน

แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับวัสดุ

ประเมินความพึงพอใจและวัดความสามารถ
ทางการเรียนรู้ (ไอคิว)

4. ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนบ้านดอนสัมพันธ์ ได้ดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตามการดำเนินงาน เริ่มต้นเดือนกรกฎาคม 2563 ถึงปัจจุบัน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ผลที่เกิดต่อนักเรียน

- ☺ นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนทุกวัน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายของนักเรียน
- ☺ นักเรียนมาโรงเรียนเข้าชั้นเพื่อมาร่วมรับประทานอาหารเช้ากับเพื่อน เสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- ☺ นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยการจัดตั้งเวรประจำวันที่ต้องมาช่วยแม่ครัวจัดเตรียมอาหารเช้า
- ☺ นักเรียนทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ และเข้าแถวล้างภาดอาหารด้วยตนเอง รวมทั้งเวรประจำวันที่ตั้งจัดไว้ทำความสะอาดสถานที่รับประทานอาหารเช้า
- ☺ นักเรียนตั้งใจเรียน มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ☺ นักเรียนร่าเริงแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนและครู

ผลที่เกิดต่อโรงเรียน

- ☺ ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียน รวมถึงให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อโครงการอาหารเช้าอย่างสม่ำเสมอ

☺ ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความสามัคคีในองค์กรมากยิ่งขึ้น

ผลที่เกิดต่อชุมชน

☺ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าและคอยสนับสนุนในด้านงบประมาณและวัตถุดิบอย่างสม่ำเสมอ

☺ ผู้ปกครองพึงพอใจในการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้าของโรงเรียนเป็นอย่างมาก

☺ ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่งผลให้การประสานงานหลาย ๆ ด้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

โครงการอาหารเช้าจะประสบผลสำเร็จได้ หากทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน มีดังนี้

- 1) พ่อ แม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญต่อโครงการอาหารเช้า
- 2) โรงเรียนร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดอาหารเช้าแก่นักเรียน
- 3) โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีโครงการด้านการเกษตรรองรับ
- 4) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการอาหารเช้าอย่างต่อเนื่อง
- 5) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมให้การสนับสนุน
- 6) รายการหรือเมนูอาหารมาจากความต้องการของนักเรียนและถูกต้องตามหลักโภชนาการ
- 7) ผู้ปกครองและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น เรื่อง อาหารเช้าตามหลักโภชนาการ
- 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และให้การสนับสนุน คำแนะนำต่าง ๆ ต่อโครงการอาหารเช้า

6. ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน มีดังนี้

1) วัตถุดิบในการประกอบอาหารมีราคาแพง ทำให้งบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอ
2) โรงเรียนประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ แต่มักเป็นรายการอาหารที่นักเรียนไม่ชอบก็จะไม่รับประทาน

3) บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องจ้างแม่ครัวมาประกอบอาหารตามโครงการทำให้งบประมาณที่จัดสรรให้ลดลง

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าแก่นักเรียน มีดังนี้

1) โรงเรียนควรมีโครงการเกษตรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารเช้า
2) เมนูอาหารควรมีคุณค่าทางโภชนาการควบคู่ไปกับเมนูอาหารตามความต้องการที่นักเรียนชอบรับประทานด้วย

3) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม

โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์วิทย

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กมีฐานะยากจน เร่ร่อน อยู่กับปู่ย่าตายาย บ้านไม่มีไฟฟ้าประมาณ 30 % ฐานะปานกลาง 30 % นอกนั้นพอช่วยเหลือตัวเองได้ เด็กขาดโอกาสต้องอยู่ในชุมชน
- 1.2 เด็กไม่ได้รับประทานอาหารเช้า บ้างได้ทานจากที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่
- 1.3 เด็กที่ไม่ได้ทานอาหารเช้าจะขาดเรียนบ่อย บ้างมีพฤติกรรมอึดโรยมาก ไม่กระตือรือร้น
- 1.4 โรงเรียนประสบปัญหาน้ำไม่ค่อยไหล

2. การดำเนินงาน

- 2.2 โรงเรียนระดมเงิน และทรัพยากรต่างๆจากผู้ใจบุญ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี
- 2.2 โรงเรียนสร้างความเข้มแข็ง สร้างกลยุทธ์ให้ครูคิดว่า นักเรียนทุกคนเป็นลูก มีเมตตาปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่าง ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อติดตามการทำอาหารเช้า มีการพูดคุยให้ความรู้กับพ่อแม่
- 2.3 โรงเรียนได้ทำเกษตรยั่งยืน เช่น ปลูกผลไม้ 15 ชนิด ออกทุกฤดูกาล เช่น กล้วย, เสาวรส ฯลฯ เป็นต้น
- 2.4 สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู รับผิดชอบตรวจสอบคุณภาพอาหารดูแลการรับประทานอาหารเช้าในแต่ละวัน นักเรียนตักอาหาร ล้างภาชนะ จัดเก็บภาชนะ พ่อแม่ช่วยเอาใจใส่ดูแลอาหารในวันหยุด หน่วยงานท้องถิ่น เช่น ศูนย์ภูพาน ช่วยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก

- 2.5 โรงเรียนจัดให้ครูเวร พุด ซี้ ชม เขียร ให้นักเรียนทานอาหารประเภทผัก เพราะบางคนไม่ชอบผัก
- 2.6 ขอความอนุเคราะห์จากวัดโนนสวรรค์ กลุ่มเพื่อนดารา ภาคเอกชนช่วยบริจาคเงิน ปรับพื้นที่โรงเรียน และการประชาสัมพันธ์

3. การประเมินผล

- 3.1 พ่อแม่มีความคุ้นเคยกับคุณครู และให้ความร่วมมือทำอาหารเช้าให้ลูกๆ
- 3.2 เด็กรับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียนลดลงเพราะได้ทานมาจากบ้าน ในขณะที่เดียวกันก็มีเด็กมาเรียนเพิ่มขึ้น
- 3.3 เด็กเดินทางมาโรงเรียนแต่เช้า เพื่ออยากมารับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียน ไม่ขาดเรียน

3.4 พัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น และพัฒนาการด้านสุขภาพก็ดีขึ้นด้วย

3.5 โรงเรียนดีขึ้นแทบทุกด้าน ผลการเรียนรู้ การแข่งขันวิชาการ เป็นต้นแบบการจัดอาหาร
เข้าที่มีคุณภาพ

โรงเรียนโพนบงสหราษฎร์วิทยา

1. สภาพปัญหา

1.1 เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน ส่วนใหญ่อยู่กับปู่ย่าตายาย ไม่ได้ทานอาหารเช้า

1.2 เด็กนักเรียนบางส่วนได้รับอาหารเช้าที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่

1.3 โรงเรียนจัดอาหารเช้าประเภทข้าวต้มซึ่งจะครบ 5 หมู่ แต่เด็กไม่ชอบ เด็กจะชอบกินไส้กรอกน่องไก่ กะเพราทอด และแซนวิช เป็นต้น

2. การดำเนินงาน

2.1 โรงเรียนจ้างเหมาแม่ครัว ทำอาหารเช้า คนละคนกับที่ทำอาหารเที่ยง โดยมีครูตรวจสอบคุณภาพอาหาร และดูแลการรับประทานอาหารเช้าในแต่ละชั้น

2.2 โรงเรียนปลูกต้นยูคาลิปตัส ยางพารา พริก เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เลี้ยงปลาตู้กเพื่อใช้ประกอบอาหารเช้า และเป็นทุนทำอาหารเข้าระยะยาวให้ต่อเนื่อง

2.3 ระดมการมีส่วนร่วมจาก อบต.ได้มาชุดสระน้ำ ส่งน้ำประปา และขอบริจาคเงินทุนจากบุคคลต่างๆ นอกหมู่บ้าน ส่วนกรรมการสถานศึกษา มีการสร้างความสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วน

2.4 ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสวัด และภาคเอกชน

3. การดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียน โรงเรียนบ้านโพนบงสหราษฎร์วิทยานั้น โรงเรียนดำเนินการตามกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมจัดทำอาหารเช้าที่ถูกหลักโภชนาการและมีคุณภาพสำหรับนักเรียน โดยโรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบกิจกรรมจัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียน, คณะกรรมการตรวจรับอาหาร, คณะกรรมการติดตามตรวจสอบ

2) มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบแก่นักเรียน เพื่อฝึกระเบียบวินัย และส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการรับประทานอาหาร

3) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียน

4) ดำเนินการจัดทำอาหารเช้าที่มีคุณภาพแก่นักเรียน 10 บาท ต่อคน ต่อวันโดยจ้างเหมาผู้ปกครอง ทำอาหาร แล้วนำมาส่งที่โรงเรียน (ผู้ปกครองคนละคนกับที่ทำอาหารเที่ยง) คณะครูมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพอาหาร และดูแลการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนแต่ละชั้น

5) บันทึกข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูงนักเรียน ทุกเดือน

6) ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

7) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเกษตรในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสนับสนุนการจัดทำอาหารเช้าให้นักเรียนอย่างยั่งยืน งบประมาณ 37,700 บาท ประกอบด้วย กิจกรรมการปลูกพืช และกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์

กิจกรรมการปลูกพืช งบประมาณ 17,700 บาท โรงเรียนดำเนินการ ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรมปลูกพืช, คณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

2) เตรียมพันธุ์พืช เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

- มะเขือพวงไร้หนาม 100 ต้น
- หม่อนเบอร์รี่ 100 ต้น
- น้อยหน่าหนัง 50 ต้น
- เห็ดนางฟ้า 500 ก้อน
- ข่า ตะไคร้ โหระพา กะเพรา แมงลัก 200 ต้น
- เสาวรส 50 ต้น
- ขี้เหล็ก 200 ต้น
- พืชผักชนิดอื่นๆ ตามฤดูกาล

3) ดำเนินการปลูกพืช ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยครู นักเรียน และเครือข่ายผู้ปกครองร่วมเป็นที่ปรึกษาในแต่ละกิจกรรมย่อย

4) ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

5) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ งบประมาณ 20,000 บาท โรงเรียนดำเนินการ ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรมเลี้ยงสัตว์, คณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

2) เตรียมพันธุ์สัตว์ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

- ไก่พันธุ์ไข่ 50 ตัว
- เพาะพันธุ์กบ เลี้ยงกบ
- สัตว์ชนิดอื่น ตามฤดูกาล สถานการณ์

3) ดำเนินการเลี้ยงสัตว์ ดูแลรักษา เก็บผลผลิต โดยครู นักเรียน และเครือข่าย
ผู้ปกครองร่วมเป็นที่ปรึกษาในแต่ละกิจกรรมย่อย

4) ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

5) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอาหาร
เข้าเสริมสร้างพัฒนาการนักเรียน งบประมาณ 1,000 บาท โดยโรงเรียนดำเนินการ ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบกิจกรรมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม, คณะกรรมการ
ติดตามตรวจสอบ

2) จัดเตรียมเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงาน
โครงการอาหารเข้าเสริมสร้างพัฒนาการนักเรียน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

3) ดำเนินการ

◇ ประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงาน
โครงการอาหารเข้า

- ประชุมครูและบุคลากร
- ประชุมคณะกรรมการสถานักเรียน
- ประชุมกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน
- ประชุมผู้ปกครองนักเรียน

◇ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารเข้า

● ขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพพลานามัย จากโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตมมะไฟสามัคคี ตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อาทิ การให้ความรู้นักเรียนเรื่อง
โภชนาการ การตรวจสุขภาพนักเรียน การให้ความอนุเคราะห์สื่อการเรียนรู้อื่นๆ สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
แก่โรงเรียน ให้ความอนุเคราะห์เวชภัณฑ์ เป็นต้น

● ขอรับการสนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ
สำนักงานประมงจังหวัดสกลนคร สถานีเพาะพันธุ์กล้าไม้สกลนคร เป็นต้น

● องค์การบริหารส่วนตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ร่วมกับมูลนิธิร่วม
กตัญญูให้การสนับสนุนงบประมาณอาหารเข้า อาหารกลางวัน เครื่องอุปโภคบริโภค ข้าวสาร อาหารแห้งแก่
นักเรียน

● ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรให้การสนับสนุนงบประมาณ อาหาร อาหารว่าง
แก่นักเรียน ในโอกาสต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

- ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ร้านค้า ให้การสนับสนุนงบประมาณ อาหาร ขนมแก่นักเรียน ในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

- แม่ครัวที่โรงเรียนจ้างเหมาทำอาหารเช้า ให้การสนับสนุนงบประมาณ อาหาร ขนมแก่นักเรียน ในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอเป็นผู้มีจิตอาสาสม่ำเสมอ

4) ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

5) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

4. ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนบ้านโพนบกสหราษฎร์วิทยา ได้ดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนตามกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม เริ่มต้นเดือนกรกฎาคม 2563 ถึงปัจจุบันมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ผลที่เกิดต่อนักเรียน

นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทุกคน และทุกวันส่งผลให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนตามหลักโภชนาการนักเรียนมาโรงเรียนเข้าชั้น เพื่อมารับประทานอาหารเช้าร่วมกับเพื่อน เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

นักเรียนได้รับการปลูกฝังด้านระเบียบวินัย เริ่มจากเวรประจำวันที่ตั้งไว้ต้องมาช่วยครูจัดเตรียมอาหารที่แม่ครัวยกมา แจกจ่ายแก่เพื่อนๆ ที่เข้าแถวรับอาหาร และหลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จ นักเรียนทำความสะอาดโต๊ะ ยกเก้าอี้ เข้าแถวล้างภาชนะอาหารด้วยตนเอง เวรประจำวันปิดกวาด ถู ทำความสะอาดสถานที่รับประทานอาหารเช้ามีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน มีสมาธิในการเรียนยาวขึ้น ขออนุญาตเข้าห้องน้ำระหว่างเรียนน้อยลง วิ่งเล่น ร่าเริงแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน และครูการเรียนรู้ของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากมีสมาธิในการเรียน

ผลที่เกิดต่อโรงเรียน

ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียน ไม่ถือว่า การจัดอาหารเช้าให้นักเรียนเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นมา จึงร่วมด้วยช่วยกันในการดูแลนักเรียน รวมถึงให้การสนับสนุนงบประมาณ อาหาร อาหารว่าง ขนม ผลไม้แก่นักเรียน ในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

ครูและบุคลากรร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะมากยิ่งขึ้น

ครูและบุคลากรทุกคน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งมีการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายที่ตนเองมี มาใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ

ผลที่เกิดต่อชุมชน

กิจกรรมจัดทำอาหารเช้าที่ถูกหลักโภชนาการและมีคุณภาพสำหรับนักเรียนนั้น เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนแทบไม่เคยทำร่วมกันมาก่อน ทศนคติเรื่องอาหารเช้าเป็นเรื่องไม่สำคัญและถูกมองข้ามมาโดยตลอด ภายหลังจากการประชุมปรึกษาหารือ การสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ การได้อาสาสมัคร การลงมือดำเนินการ เด็กได้รับประทานอาหารอย่างดี ครบถ้วน มี

พัฒนาการทุกด้านเด่นชัด การมีส่วนร่วมจึงเกิด อาทิเช่น การเป็นเจ้าของภาพอาหารเช้า อาหารกลางวันเนื่องในวันคล้ายวันเกิด การนำขนม ผลไม้ อาหารว่างมามอบให้นักเรียนได้รับประทาน วัตถุประสงค์ในการปรุงอาหารมาช่วยโรงเรียนในโครงการอาหารเช้าแต่ละวัน

ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้า

ผู้ปกครองพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

จากการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียน โรงเรียนบ้านโปนกสทราชูร์วิทยานันท์ โรงเรียนพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ มีดังนี้

- 1) โรงเรียนร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดอาหารเช้าแก่นักเรียน
- 2) พ่อ แม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า
- 3) โรงเรียน ชุมชน มีโครงการด้านเกษตรกรรมรองรับ
- 4) โรงเรียนประชาสัมพันธ์โครงการอาหารเช้าอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
- 5) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พร้อมให้การสนับสนุนการดำเนินงานอาหารเช้าของโรงเรียน

- 6) รายการหรือเมนูอาหารมาจากความต้องการของนักเรียน
- 7) ผู้ปกครองมีความเข้าใจ เรื่อง อาหารเช้า ตามหลักโภชนาการ
- 8) ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และกล้าเปลี่ยนแปลง

6. ปัญหา อุปสรรค

ปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน มีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ เครื่องปรุงประกอบอาหารมีราคาแพง ทำให้งบประมาณที่ไม่เพียงพอ
- 2) โรงเรียนประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ แต่มักเป็นรายการอาหารที่นักเรียน

ไม่ชอบ บางคนเมนูไม่ถูกใจ ก็ไม่รับประทาน นักเรียนขอรับประทานอาหารประเภทลูกชิ้นทอด ไส้กรอกทอด เกี้ยวทอด แซนวิช ฯลฯ จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดตามความต้องการของนักเรียน โดยคำนึงถึงคุณค่าและหลักโภชนาการ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าแก่นักเรียน มีดังนี้

- 1) โรงเรียนควรมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารเช้า ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพื่อนำวัตถุดิบมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบอาหารเช้า
- 2) เมนูอาหารควรมีการสอบถามนักเรียนว่าชอบรับประทานอะไร ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดตามความต้องการของนักเรียน โดยคำนึงถึงคุณค่าและหลักโภชนาการ
- 3) จัดงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม

โรงเรียนบ้านโคกแก้ว

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กมีฐานะยากจนประมาณ 50% ที่ไม่ได้ทานอาหารเช้า
- 1.2 พ่อแม่ไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้ลูก เนื่องจากต้องออกไปทำนาทำไร่แต่เช้ามืด
- 1.3 ผู้ปกครองที่มีฐานะจะไม่ทำอาหารเช้าให้เด็กแต่จะให้เงินเด็กมาซื้ออาหารทานเอง
- 1.4 เด็กตื่นนอนสายต้องรีบมาโรงเรียนทำให้ไม่มีเวลาทานอาหารเช้าที่บ้าน
- 1.5 หมู่บ้านนี้มีทั้งหมด 100 กว่าหลังคาเรือน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สีแดง คือ ผู้ปกครองบางรายค้ายาเสพติด และนักเรียนบางคนติดยาเสพติด
- 1.6 เด็กอายุประมาณ 16 ปี ก็จะต้องทำงาน และตั้งครุภรณ์
- 1.7 มีปัญหาเกี่ยวกับสุขอนามัย
- 1.8 โรงเรียนทำโครงการอาหารเช้าภายใต้ข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองคือเรื่องยาเสพติด และอบายมุขทุกอย่าง

2. การดำเนินงาน

- 2.1 โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ชี้แจงโครงการอาหารเช้ามีวัตถุประสงค์และความร่วมมือประสานงานความช่วยเหลือต่างๆ
- 2.2 ครูให้ความรู้และความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าแก่นักเรียน
- 2.3 นักเรียนจะเสนอเมนูอาหารเช้า และกลางวัน ว่าอยากทานอะไร
- 2.4 โรงเรียนทำสวนครัวปลูก ผักบุ้ง ผักกาด
- 2.5 ขอพันธุ์ปลาจากกรมประมง จำนวน 500 ตัว เพื่อเลี้ยงเป็นอาหารเช้า และกลางวัน

3. กระบวนการหรือกลไกในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

- 3.1 เขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติ
- 3.2 ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินโครงการ ประชุมชี้แจง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเพื่อระดมความช่วยเหลือ สมทบกองทุนในการทำอาหารเช้า ได้ข้อสรุป ผู้ปกครองยากจนไม่มีเงินสมทบ ผู้ปกครองบางส่วนอาสารับทำอาหารเช้า โดยไม่คิดค่าจ้าง โดยตกลงว่าเราจะทำอาหารให้ในงบรายหัวละ 10 บาท โดยซื้อวัตถุดิบมาทำเอง ไม่ได้จ้างแม่ครัว

3.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูโรงเรียนบ้านโคกแก้ว

3.4 ตรวจสอบสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์เสริม เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน

3.5 กำหนดอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่จำเป็นเพิ่มเติม และกำหนดภาระงาน

3.6 ดำเนินงานตามแผน

โรงเรียนบ้านโคกแก้วได้จัดอาหารเช้าให้นักเรียนรับประทานครบทั้ง 200 วัน ปีการศึกษา 2563 โดยอาหารที่จัดให้นักเรียนนั้นเน้นคุณภาพ มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีคุณค่าทางโภชนาการ ถูกสุขลักษณะและสารอาหารครบ 5 หมู่ ซึ่งช่วยให้แบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ที่มีฐานะยากจนไม่สามารถจัดหาอาหารเช้าให้บุตรหลานได้ สามารถแก้ปัญหาเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีภูมิต้านทานโรค และเมื่อนักเรียนที่สุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ย่อมส่งผลให้มีการพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาดีขึ้นด้วย นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดทำอาหารนี้โรงเรียนได้ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ครูเวรประจำวันจัดซื้อวัตถุดิบและกำกับดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในแต่ละวัน

- ประกอบอาหาร ได้แก่ ครู, ผู้ปกครอง, ผู้มีจิตอาสา

- จัดอาหาร ครู, ผู้ปกครอง, ผู้มีจิตอาสาครูดำเนินการจัดซื้อวัตถุดิบมาทำเองโดยอาศัย (บูรณาการกับงบประมาณกลางวัน เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารอย่างมีคุณภาพ โดยจะมีการสอบถามเด็ก ๆ ทุกครั้งว่าอยากรับประทานอะไร และจะจัดให้มีผักสดแทรกในเมนูเสมอ โดยใช้ผักสวนครัวในโรงเรียนมาเป็นส่วนประกอบ และจะพยายามจัดหาผักที่เด็กชอบทานเช่นแตงกวา สลัด ข้าวโพด แครอท ผักบุ้ง กะหล่ำปลี เพื่อให้เด็กได้รับสารอาหาร

- รับประทานอาหารเช้า (นักเรียน)

- ทำความสะอาด, นักเรียน, ครู, ผู้มีจิตอาสา

3.7 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

4. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียน และชุมชน

ประโยชน์ของการจัดอาหารเช้าในโรงเรียน มีประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียน นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าฟรีทุกวัน ส่งผลดีต่อโรงเรียนและผู้ปกครอง เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านโภชนาการแก่ชุมชน เป็นการช่วยสังคมและประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเด็กนักเรียนมีอัตราการเจริญเติบโตสูงมาก ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กในวัยนี้ต้องการการเลี้ยงดูที่ดี โดยต้องได้รับอาหารที่มีคุณค่าอย่างเพียงพอ

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

1. อาหารเช้าเป็นหนึ่งในแรงจูงใจให้เด็กมาโรงเรียน สร้างแรงจูงใจให้เด็กมาเรียนหนังสือมากขึ้นกว่าช่วงที่ไม่มีอาหารเช้าอย่างเห็นได้ชัด เด็กเขาก็จะมารอเลยว่าอาหารเช้ามาหรือยัง อาหารเช้าวันนี้คืออะไรเพราะบางทีเด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย ผู้ปกครองออกไปทำงานข้างนอก ก็ไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้เด็ก

บางบ้านไม่มีเงินเด็กก็ไม่ได้ทานอาหารเช้า กว่าจะมาซื้ออาหารเที่ยงที่โรงเรียนจัดไว้เด็กก็หิว สำหรับอาหารเช้าที่โรงเรียนจัดให้ก็มีทั้ง ข้าวผัดกระเพรา ก๋วยเตี๋ยว ต้มเส้น ขนมปัง ไข่กรอก แขนววิช ขนมจีบ ซาลาเปา ราดหน้า ข้าวผัด ข้าวต้ม โอวัลติน ปาท่องโก๋ และอื่นๆ สลับกันไป ซึ่งพบว่าช่วยทำให้เด็กมาเรียนมากขึ้น มีความสุขกับการเรียนมากขึ้น

2. นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่าทางสารอาหาร และโภชนาการ ครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ

3. นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีประโยชน์และมีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารเช้าอย่างถูกต้อง

4. นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5. นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์

6. นักเรียนมีสมาธิในการเรียนรู้ มีความตั้งใจเรียน

7. นักเรียนไม่ขาดเรียน

8. นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน

9. นักเรียนมีพัฒนาการที่สมวัย

10. มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ จดจำ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค

11. นักเรียนมีความสุข

12. นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการตักอาหาร การเก็บและล้างภาชนะในการรับประทานอาหารเช้า

13. เป็นการฝึกนิสัยการบริโภคที่ดี เช่น รู้จักล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้า มารยาทในการรับประทานอาหารเช้าในสังคม ไม่เลือกกินอาหารเฉพาะที่ตนชอบเพียงอย่างเดียว

14. เป็นการปูพื้นฐานประชาธิปไตย โดยให้บริการตัวเอง มีการเข้าแถวรับประทานอาหารตามลำดับการมาก่อนหลัง

ผลที่เกิดกับโรงเรียน

1. โรงเรียนแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน โรงเรียนมีการตรวจสอบโดยการชั่งน้ำหนัก ส่วนสูงของนักเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

2. โรงเรียนมีนักเรียนที่สุขภาพแข็งแรง มีความสุข ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมของโรงเรียนดีขึ้น

3. โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน การนำนวัตกรรมจัดการอาหารนักเรียนให้มีสุขภาพดี สมวัย มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพอาหาร

5. โรงเรียนได้รับค้ำหนุนจากชุมชนและผู้ปกครองในการจัดหาโครงการอาหารเช้าสำหรับนักเรียน

6. ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการและวางแผนดำเนินงาน ครูมีทักษะในการนำโครงการไปขยายผลหรือไปเผยแพร่

7. โรงเรียนประสานเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคีเครือข่าย

ผลที่เกิดกับชุมชน

1. ลดภาระผู้ปกครองในการจัดเตรียมอาหารเช้าให้นักเรียน
2. แบ่งเบาค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ปกครอง เป็นการประหยัด แทนที่ผู้ปกครองจะจ่ายเงินให้แก่ลูกหลานหลายๆ ก็ลดลง

3. ผู้ปกครองหรือชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการอาหารเช้า

4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาหารเช้า

5. ชุมชนได้บุตรหลานที่มีคุณภาพ มีสุขภาพที่แข็งแรง

6. ชุมชนมีสมาชิกในชุมชนที่ดี

7. เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

8. ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการจากการให้ความรู้และประสบการณ์นำไปปฏิบัติจริงที่บ้าน และเผยแพร่ให้กับชุมชน

5. ปัจจัยความสำเร็จ

1. มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. บุคลากรโรงเรียนบ้านโคกแก้ว

4. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ผู้ปกครอง

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. งบประมาณในการดำเนินการน้อย ไม่เพียงพอ

2. วัตถุดิบราคาแพง เนื่องจากปัจจุบันราคาของวัตถุดิบในการนำมาประกอบอาหารแพงมาก ทำให้ซื้อวัตถุดิบได้ในปริมาณอาหารในแต่ละวันลดลง

3. งบประมาณรายหัวในการจัดซื้ออาหารน้อยเกินไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับราคาอาหารที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

4. นักเรียนไม่พอใจในรสชาติอาหาร

5. นักเรียนส่วนหนึ่งขาดค่านิยมในการรับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียน

6. ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารเช้ามีภาระงานเพิ่มขึ้น ไม่มีเวลาดำเนินงาน
7. ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
8. โรงเรียนขาดบุคลากร ขาดกำลังคน ไม่เพียงพอที่จะดูแลการจัดอาหารเช้าได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

9. ขาดการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้า
10. โรงเรียนขาดองค์ความรู้ในการจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และถูกหลักโภชนาการ
11. โรงเรียนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ยังไม่เป็นระบบ และไม่เป็นปัจจุบัน
12. ไม่มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ
13. ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมทั้งจากผู้ปกครองหรือชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ และการดูแลภาวะโภชนาการให้ครอบคลุมเด็กวัยการศึกษาภาคบังคับ โดยเพิ่มกองทุนเพื่อโครงการอาหารเช้าเข้าไปด้วย
2. ควรมีการดำเนินงานเพื่อดูแลช่วยเหลือภาวะโภชนาการของนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
3. พัฒนารูปแบบ และขยายเครือข่ายการดำเนินโครงการอาหารเช้า
4. ขยายผลการดำเนินงานโครงการอาหารเช้าแบบยั่งยืน โดยให้มีโรงเรียนต้นแบบ
5. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการอาหารเช้า และการระดมทุนเพื่อโครงการอาหารเช้า
6. พัฒนาครูผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพอาหารเช้า ด้วยมาตรฐาน และโปรแกรมการจัดอาหารหมุนเวียน
7. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงการอาหารเช้า และภาวะโภชนาการของนักเรียน
8. ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการอาหารเช้า
9. ควรจัดให้มีการปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกหมุนเวียนสำหรับการจัดโครงการอาหารเช้าอย่างจริงจัง
10. ควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้แก่ เลี้ยงไก่เนื้อ เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว เป็นต้น และนำผลผลิตทางการเกษตรมาใช้ในการจัดกิจกรรมอาหารเช้า เพื่อช่วยลดต้นทุนในการจัดอาหารเช้า
11. ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ดังนั้น โรงเรียนควรมีการประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานอื่น เพื่อให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอาหารเช้า เห็น

ความสำคัญของโครงการและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอาหารเช้า นอกจากนี้ โรงเรียนควรมีการให้ความรู้แก่ชุมชนในด้านโภชนาการ การเกษตร และสหกรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชน และนำไปสู่การดำเนินโครงการอาหารเช้าแบบยั่งยืน

12. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้โครงการอาหารเช้าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน โดยบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

13. ควรมีการจัดศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่มีการบริหารจัดการโครงการอาหารเช้าอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

โรงเรียนบ้านซ่งเต่า

1. สภาพปัญหา

1.1 เด็กส่วนใหญ่ยากจน

1.2 พ่อแม่ไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้ลูก เนื่องจากต้องออกไปทำงานทำไร่แต่เช้ามีด

1.3 พ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัดทิ้งให้ลูกอยู่กับปู่ย่าตายาย

2. การดำเนินงาน

2.1 โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ชี้แจงโครงการอาหารเช้า

2.2 ครูให้ความรู้และความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าแก่นักเรียนหน้าเสาธง

2.3 สาธารณสุขท้องถิ่นจัดอบรมครู และแม่ครัว เรื่องการประกอบอาหาร

2.3 ผู้ใหญ่บ้านประกาศหอกระจายเสียงหมู่บ้านประชาสัมพันธ์โครงการอาหารเช้า

2.4 ไม่ได้จ้างแม่ครัว ผู้ปกครองมีประมาณ 6-8 คน ผลิตเปลี่ยนกันมาช่วยทำอาหารเช้าและอาหารกลางวันโรงเรียน วันละ 2 คน

2.5 แม่ครัวจะถามเด็กก่อนว่าอยากทานอะไร และแม่ครัวจะเป็นคนจัดซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหารเอง

2.6 โรงเรียนทำตารางให้เด็กเช็คว่าคุณไหนบ้างที่มาทานอาหารเช้าที่โรงเรียน

3. กระบวนการหรือกลไกในการขับเคลื่อน

1. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ จัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียน ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูทุกคน

2. ประชุมคณะกรรมการโรงเรียนบ้านช่องเต่าซึ่งนำโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ร่วมด้วยคณะครูทุกคนในโรงเรียน พร้อมด้วยผู้นำชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา
3. เขียนโครงการเพื่อขอรับการอนุมัติงบประมาณ
4. มีการประชุมและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของอาหารเช้าที่นักเรียนควรจะได้รับในแต่ละวัน ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองดูแลนักเรียนในการจัดอาหารเช้าร่วมกันกับคณะครูที่โรงเรียน โดยมีผู้ปกครองที่มีฝีมือในการปรุงอาหารอร่อยมาช่วยผลัดเปลี่ยนกันไปซื้อวัตถุดิบและปรุงอาหารเช้าให้กับนักเรียนได้รับประทานทุกวัน เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตสมวัย
5. ดำเนินการจัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียนโดยการสนับสนุนแรงงานจากผู้ปกครองและชุมชนโดยมุ่งเน้นคุณภาพของอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ

4. ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดทำโครงการ

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

หลังจากทำโครงการ นักเรียนมารับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียนทุกคนและเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้ามากขึ้น มีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารเช้าอย่างถูกต้องร้อยละ 90 และมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานมากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

นักเรียนมาโรงเรียนเช้าขึ้น มีระเบียบมากขึ้นเพราะต้องทำกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด หลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว นักเรียนต้องรีบไปทำเวรและทำความสะอาดตามเขตรับผิดชอบของตนเอง สุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรงสมบูรณ์ขึ้น การเรียนรู้มีสมาธิเพิ่มมากขึ้น ครูสอนแล้วนักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเห็นความสำคัญของอาหารเช้าจากการที่เห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่ดีขึ้นของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทำให้ผู้ปกครองมีความคิดที่อยากจะเตรียมอาหารเช้าที่มีประโยชน์และอร่อย เพื่อให้บุตรหลานของตนเองได้รับประทานมากขึ้น

5. ปัจจัยความสำเร็จของการจัดทำโครงการ

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนพร้อมทั้งคณะครูและบุคลากรภายในโรงเรียน ที่ให้ความสำคัญและช่วยกันผลักดันให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความราบรื่นและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
2. ผู้นำชุมชน บุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และผู้ปกครองนักเรียน ทุกคนที่ตระหนักและให้ความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนที่คอยช่วยตักเตือนและแนะนำให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าให้ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ
3. นักเรียนทุกคน ที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารเช้าเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญาของนักเรียน

4. งบประมาณจากการสนับสนุนของมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย ที่ให้การสนับสนุนเพื่อการจัดซื้อวัตถุดิบและเครื่องปรุงมาทำอาหารเข้าให้นักเรียนได้รับประทาน งบประมาณคนละ 10 บาทต่อคน ช่วยให้นักเรียนมีอาหารเข้าได้รับประทาน

5. วัตถุดิบจากโครงการจากการทำการเกษตรของโรงเรียน ได้แก่

1) การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยมีการผสมสารไอโอดีนเข้าไปในน้ำให้ไก่กิน เมื่อไก่ไข่ออกมาก็จะเป็นไข่ผสมไอโอดีนให้เด็กนักเรียนรับประทาน และนักเรียนได้รับการอบรมการเลี้ยงไก่ไข่

2) การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

3) การเลี้ยงปลาในบ่อดินและบ่อซีเมนต์

4) การปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งมีหลากหลายชนิดตามฤดูกาล

5) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

6. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำโครงการ

เนื่องจากนักเรียนบางคนไม่ชอบรับประทานผัก คุณครูและผู้ปกครองแก้ไขโดยช่วยอธิบายและเกลี้ยกล่อมให้นักเรียนรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ และเนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่จำกัดจึงทำคุณภาพอาหารไม่เพียงพอเท่าที่ควร ทางโรงเรียนจึงพยายามแก้ไขปัญหาโดยการลดค่าใช้จ่ายโดยการหาซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม ส่วนหนึ่งมาจากผักปลอดสารพิษที่นักเรียนปลูกเองที่โรงเรียน จากไก่และไข่ไก่ที่นักเรียนเลี้ยงที่โรงเรียน ปลาในสระและบ่อซีเมนต์ที่นักเรียนเลี้ยงไว้ นอกจากนี้ยังลดค่าใช้จ่ายในการไปซื้อวัตถุดิบของแม่ครัวโดยไปซื้ออาหารเช้าและอาหารกลางวันไปพร้อมกัน ทำให้ประหยัดรายจ่ายมากขึ้นอีกด้วย

โรงเรียนบ้านนาดี

1. สภาพปัญหา

1.1 เด็กมีฐานะยากจน และไม่ยากจนปนกัน

1.2 พ่อ แม่ ไม่มีเวลาทำอาหารให้ลูก เนื่องจากต้องออกจากบ้านแต่เช้ามีดไปทำงาน กรีดยางรับจ้างทั่วไป

1.3 เด็กถูกปล่อยให้อยู่บ้านตามลำพัง เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานที่อื่น

1.4 ครอบครัวแตกแยก

1.5 มีภาวะทุพโภชนาการส่วนใหญ่เตี้ย แคระแกรน น้ำหนักส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ เด็กบางคนน้ำหนักเพิ่มขึ้น

2. การดำเนินงาน

2.1 โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ให้ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารเช้า

2.2 ประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านเห็นความสำคัญของการทำอาหารเช้าให้ลูกทาน

2.3 กรรมการสถานศึกษา คิดว่าปีนี้จะทำผ้าป่าขอบริจาคเป็นข้าวสารครอบครัวละ 12 ก.ก.

- 2.4 พ่อแม่และกรรมการสถานศึกษาบริจาคเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เช่น ข้าว ผัก
- 2.5 ครู จัดหาวัตถุดิบและจัดทำอาหารเข้าให้กับนักเรียน
- 2.6 ผู้ปกครอง/ชาวบ้านจิตอาสาช่วยกันประกอบอาหาร
- 2.7 โรงเรียนจัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารเช้าและอาหารกลางวัน เช่น
 - ปลูกผัก เลี้ยงไก่
 - เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ
 - เลี้ยงปลาตกในบ่อดิน ซึ่งได้จากกรมประมง
 - เลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์

3. กระบวนการหรือกลไกการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

งบประมาณที่ได้ใช้จัดทำโครงการต่างๆ 4 โครงการเพื่อรองรับโครงการอาหารเช้า เพื่อมีทุนหมุนเวียน เช่นโครงการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง โครงการเลี้ยงกบ โครงการเลี้ยงไก่ไข่ โครงการสวนผักกินได้ ดังนี้

3.1 ได้มีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนบ้านนาดี ถึงรายละเอียดของการทำโครงการอาหารเช้า

3.2 ได้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน วางแผนที่จะทำอาหารเช้า

โดยทางผู้ปกครองจะอาสาทำอาหารเช้าให้นักเรียนทุกวันแต่จะผลัดกันมา เราแบ่งทีมอาสาออกเป็น 5 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย พี่เจน ป้าเนียน ครูวารภรณ์ ราชคำ

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย พี่จี ป้าแถน ครูพรภิมล แสงชา

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย ป้าเวียง แม่ปิงปอนด์ ครูวนาลี มหาสมเหลา

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย พี่อ้อม ป้าเย็น ครูเยาวลักษณ์ โพธิยะ

กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย พี่จี พี่เจน ครูสุราศิณี นนทเลาพล

เมื่อได้กลุ่มอาสาเราก็ให้ผู้ปกครองลองเสนออาหารเช้าที่จะทำให้นักทาน มีเมนู ข้าวต้มหมู ข้าวผัดหมู ผัดวุ้นเส้น กระเพราไก่ ไช้ดาว ไช้เจียว แกงจืดผักกาด หมูปิ้ง น่องไก่ทอด ผัดแตงกวา ผัดคะน้า เป็นต้น จากนั้นนำเมนูที่ผู้ปกครองเสนอไปแจ้งกับทางนักเรียนเพื่อลงมติเห็นชอบเมนูอาหารที่จะจัดทำ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ชอบรายการอาหารดังนี้ กระเพราไก่ ไช้ดาว แกงจืดผักกาดขาว ข้าวผัด ข้าวต้ม ผัดมาม่า ผัดวุ้นเส้น น่องไก่ทอด ไช้พะโล้ เป็นต้น

เมื่อได้เมนูอาหารเช้าในแต่ละวันแล้ว เจ้าหน้าที่การเงินจะไปถอนเงินอาหารเช้ามา ครั้งละ 20 วัน เป็นเงิน 20,000 บาท และให้จิตอาสาไปซื้อวัตถุดิบวันละ 1,000 บาท มาใส่ตู้เย็นไว้เพื่อ ทำอาหารเช้าในวันพรุ่งนี้ อาหารเช้าวันที่ 1 ผู้ปกครองและครูที่รับผิดชอบในแต่ละวันจะลงมือทำอาหาร เช้าเวลาประมาณ 06.00 น. ถึง 07.30 น. อาหารเช้าก็จะเสร็จเรียบร้อย นักเรียนเริ่มทยอยมาทานอาหาร เช้าที่โรงเรียน เราเริ่มทานอาหารเช้าตั้งแต่ 07.00 น. วันแรกนักเรียนยังไม่ค่อยเยอะเท่าไร ส่วนมากจะทาน มาจากบ้านแล้ว อาหารเช้าที่เหลือก็จะยกไปเสริมกับอาหารกลางวัน ให้นักเรียนได้เลือกทานที่ชอบ จาก การสังเกต 2 อาทิตย์แรกนักเรียนยังไม่ชินกับการมาทานอาหารเช้าที่โรงเรียนสักเท่าไร อาหารเช้าเลยเหลือ จัดอาหารเช้าครบ 1 เดือน สังเกตเห็นนักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อมาทานอาหารที่โรงเรียนและอาหารเช้า ไม่เคยเหลือเลยหมดพอดีกับจำนวนนักเรียน

4. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียนและชุมชน

นักเรียน

นักเรียนโรงเรียนบ้านนาดี ได้รับประทานอาหารเช้าทุกคนทำให้นักเรียนมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น ลดจำนวนน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ได้มาก นักเรียนมีส่วนสูงและน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสมาธิในการเรียน ขยันมาเรียนแต่เช้า ตั้งใจเรียน นักเรียนมีความสุข ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

โรงเรียน

โรงเรียนมีส่วนสำคัญในการเสริมพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เมื่อเด็กได้รับ อาหารมื้อสำคัญก็จะทำให้การตอบคำถามการถามคำถามการโต้ตอบกับครูในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ขึ้น นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้นและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอนดีขึ้นมีสมาธิมากขึ้น ผลการทดสอบในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนดีขึ้น

ชุมชน

ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในการที่ ผู้ปกครองมาร่วมทำอาหารเช้า

5. ปัจจัยความสำเร็จมีอะไรบ้าง อย่างไร

นักเรียนโรงเรียนบ้านนาดี ได้รับประทานอาหารเช้า และอาหารกลางวันทั้งที่โรงเรียนทุกวัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ และได้รับประทานอาหารเช้าที่ได้รับจัดสรรเมนูที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้รับ ประทานอาหารตอนเช้า ซึ่งสำคัญมาก เพราะนักเรียนจะต้องใช้สารอาหารสำหรับร่างกายในการเรียนในช่วง ภาคเช้า ทำให้ร่างกายมีการเจริญเติบโตมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ทางด้านสุขภาพ ร่างกาย แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย และนักเรียนยังมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย ทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียน มีผลต่อ การเรียนดีขึ้น

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการ

เนื่องจากโรงเรียนบ้านนาดี จะมีปัญหาเรื่องน้ำมากที่สุด และอีกอย่างสภาพดินที่โรงเรียน เป็นดินที่มีความหินลูกรัง ในการปลูกพืชผักต่างๆ หรือต้นไม้จะทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตไม่เต็มที่ เพราะยังขาด

แคลนน้ำในการรดน้ำต้นไม้ ถ้าไม่มีงบประมาณจากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย อาจมีปัญหาในการทำอาหาร
เช้าให้ต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านกุดแซ่

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กมีฐานะยากจน และไม่ยากจนปนกัน
- 1.2 เด็กบางคนทานอาหารเช้าที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่
- 1.3 ผู้ปกครองไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้กับลูกๆ

2. การดำเนินงาน

2.1 จัดประชุมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน อสม. ชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญ
ของอาหารเช้า

- 2.2 ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้พ่อแม่เห็นความสำคัญทำอาหารเช้าให้ลูก
- 2.3 จ้างแม่ครัววันอังคาร,วันศุกร์ วันละ 100 บาท ซึ่งเป็นแม่ครัวที่ทำอาหารกลางวันอยู่แล้ว
- 2.4 ส่วนครูทำอาหารเช้าวันจันทร์ พุธ พฤหัสบดี
- 2.5 เมนูอาหารคัดเลือกจากให้เด็กนักเรียนเป็นผู้ออกความคิดเห็นว่าอยากจะทานอะไร
- 2.6 แม่ครัวและครูเป็นคนซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหาร
- 2.7 อาหารหลัก เช่น อาหารสด ต้ม / ผัด และอาหารเสริม เช่น ขนมปัง ไข่กระบอก
- 2.8 โรงเรียนจะแยกวัตถุดิบในการทำอาหารเช้าและอาหารกลางวัน
- 2.9 ผู้ปกครองบางคนทำอาหารเช้า หมูปิ้ง ข้าวเหนียว ให้ลูกนำมาทานที่โรงเรียน

3. การประเมินผล

- 3.1 นักเรียนตั้งใจเรียน มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น
- 3.2 การสอบ NT ดีขึ้น
- 3.3 น้ำหนักและส่วนสูงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น
- 3.4 เมนูอาหารที่เด็กชอบคือแซนวิชไข่ ขนมปัง
- 3.5 ส่วนเมนูอาหารที่เด็กไม่ชอบคือข้าวต้ม และอาหารสด

โรงเรียนบ้านป่าปอสหพัฒนศึกษา

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กมีฐานะยากจน และไม่ยากจนปนกัน
- 1.2 เด็กบางคนทานอาหารเข้าที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่
- 1.3 เด็กส่วนใหญ่อยู่กับปู่ย่าตายาย เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด
- 1.4 มีปัญหาในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเนื่องจากมีฐานะยากจน

2. การดำเนินงาน

- 2.1 ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวและประชาสัมพันธ์ในงานชุมชน เช่น งานบุญชี้แจง และกระตุ้นให้พ่อแม่เห็นความสำคัญในการทำอาหารเข้าให้กับลูกๆ
- 2.2 วัดศรีสว่างบ้านป่าปอ ร่วมบริจาคอาหารเข้าทุกวันพระ และให้งบประมาณ
- 2.3 ผู้ปกครองร่วมกันบริจาคอาหารในโอกาสต่างๆ
- 2.4 รพ.สต.จะมีการวัด IQ ตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้กับเด็กนักเรียน
- 2.5 ชุมชนสนับสนุนผลไม้ท้องถิ่น เช่น กัลยัม มะขามสุก แตงโม
- 2.6 โรงเรียนทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักบุ้ง มะละกอ เสาวรส บวบ อัญชัญ เลี้ยงปลาตุ๊ก 2,000 ตัว เลี้ยงไก่พื้นบ้านปล่อยเลี้ยงธรรมชาตินำมาเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารโดยไม่ต้องซื้อ
- 2.8 แม่ครัวจะเป็นจิตอาสาร่วมกับครู

3. กระบวนการหรือกลไกการขับเคลื่อนโครงการ

กิจกรรมที่ 1 การจัดทำอาหารเข้าสำหรับนักเรียนที่ถูกหลักโภชนาการและมีคุณภาพ

จากผลการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผลปรากฏว่านักเรียนได้รับประทานอาหารเข้าทุกวันและครบทุกคน ซึ่งตามปกติผู้ปกครองก็ได้จัดทำอาหารเข้าสำหรับนักเรียนอยู่แล้ว สืบเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ทั้งด้านภาครัฐให้มองเห็นความสำคัญของอาหารเข้าประกอบกับความเชื่อของชุมชนที่มองคำจำกัดความของอาหารเข้าที่แตกต่างกัน ซึ่งความเชื่อของผู้ปกครองคำว่า “อาหารเข้า” คืออะไรก็ได้ที่รับประทานกับข้าวเหนียวหนึ่งปั้น เช่น เนื้อแห้ง 1 ชิ้นเล็กๆ ปลาแห้ง 1 ตัว แม้แต่การนำข้าวเหนียวจิ้มกับปลาร้า ก็ถือว่าเป็นอาหารเข้าแล้ว โดยไม่คำนึงถึงอาหารหลัก 5 หมู่หรือคุณประโยชน์ทางโภชนาการ

ทางโรงเรียนโดยคณะครูได้ร่วมมือกับชุมชนจัดทำอาหารเช้าให้มีคุณภาพมากที่สุด จากงบประมาณที่ได้รับการอนุเคราะห์จาก บริษัท กรุงเทพประกันภัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งทำให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารเช้า ซึ่งในช่วงปลายภาคเรียนผู้ปกครองต่างมองเห็นความสำคัญของอาหารเช้าทำให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ ทางโรงเรียนจึงเปลี่ยนมาจัดอาหารเช้าเสริมในบางวัน เช่น ไข่ต้ม กล้วยน้ำหว่าและผลไม้อื่นๆ เพื่อเป็นการเสริมให้นักเรียนได้รับสารอาหารมากที่สุด

กิจกรรมที่ 2 สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียน

จากการประสานงานกับชุมชนสามารถเปลี่ยนเจตคติได้ในระดับหนึ่ง ทำให้ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า จากเดิมที่ผู้ปกครองจะให้นักเรียนบางคนไปซื้อขนมปังสำเร็จรูป ขนมกุบรอก และอื่นๆที่มีสารอาหารที่มีประโยชน์น้อยมารับประทานก่อนมาโรงเรียนในตอนเช้า ระยะเวลาผู้ปกครองได้เปลี่ยนแนวคิดและได้จัดทำอาหารเช้าให้นักเรียนเกือบ 100 % จากผู้ปกครองได้จัดทำอาหารเช้าแล้วโรงเรียนยังได้รับความร่วมมือจากชุมชนในบางโอกาส เช่น วันคล้ายวันเกิด การทำบุญต่างๆ ผู้ปกครองได้จัดทำอาหารมาเลี้ยงนักเรียนซึ่งเป็นผลดีอย่างมาก นอกจากนั้นทางวัดศรีสว่างบ้านป่าปอ โดยมีพระครูคัมภีร์ศีลสุนทร ท่านเจ้าอาวาสได้มีเมตตา ส่งอาหารเช้า ผลไม้ ขนม มาให้นักเรียนทุกวันพระ ทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่หลากหลายและมีประโยชน์มากขึ้น

จากการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมเนื่องจากบ้านป่าปอเป็นหมู่บ้านยากจนเป็นอันดับต้นๆ ของอำเภอโคกศรีสุพรรณและมีสภาพเศรษฐกิจที่ค่อนข้างยากจนทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มากนัก

กิจกรรมที่ 3 จัดทำเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสนับสนุนการจัดทำอาหารให้นักเรียนแบบยั่งยืน

3.1 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

จากผลการดำเนินกิจกรรม ไก่พื้นเมืองจำเป็นต้องใช้พื้นที่มากเพื่อปล่อยให้ไก่ได้หากินตามธรรมชาติเพื่อให้ไก่เจริญเติบโต ทำให้ไก่มาทำลายค้ายพืชผักผลไม้ประดับ ขั้วถั่วบริเวณหน้าอาคารเรียน ห้องเรียน และจำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการซื้ออาหารทั้งข้าวเปลือกทั้งอาหารทำให้การจัดทำโครงการนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ปัจจุบันโรงเรียนยังมีไก่แม่พันธุ์และพ่อพันธุ์ยังคงเหลืออยู่จำนวนหนึ่งโรงเรียนได้ปล่อยให้หากินตามธรรมชาติจึงไม่สามารถให้ผลผลิตได้เต็มที่

3.2 ปลูกพืชสวนครัว

จากการดำเนินงานโรงเรียนสามารถปลูกพืชผักสวนครัวตามฤดูกาลได้จำนวนหนึ่งสามารถทำให้นักเรียนมีประสบการณ์มีความรู้สามารถนำไปใช้ได้ยอดเยี่ยม กิจกรรมนี้ ทางโรงเรียนจะดำเนินการต่อไปในฤดูหนาวที่จะมาถึง โดยจะมีการปลูกผักตามฤดูกาล เช่น ผักบุ้ง หอม กระเทียม ผักชี

นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้ดำเนินการปลูกพืชสวนครัวประเภทอาศัยรั้วหรือค้ำ เช่น บวบ ผักทอง เสาวรส เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถนำมาประกอบอาหารทั้งอาหารเช้าและอาหารกลางวันในบางส่วน

ในการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถทำได้เป็นที่น่าพอใจ สามารถนำไปประกอบอาหารสำหรับนักเรียนได้ในบางโอกาสและเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินกิจกรรม ครู มีภาระงานต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องบริหารจัดการด้านเวลาในการจัดกิจกรรมอื่นๆ เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรที่จำกัด จากปัญหาดังกล่าวโรงเรียนได้ขอความร่วมมือจากชุมชน ระยะแรกชุมชนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ผู้ปกครองต้องแบกรับหลายอย่าง ผู้ปกครองจำเป็นต้องไปทำงานเพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะมาทำอาหารเข้าประกอบกับถึงฤดูเก็บเกี่ยวผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพของตนเองและจากงบประมาณที่จำกัดทำให้ไม่สามารถจัดทำอาหารที่มีคุณค่าและมีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนได้

5. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

จากการดำเนินโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เป็นการสร้างแรงกระตุ้นและเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองในด้านความเชื่อเกี่ยวกับอาหารเช้าทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของอาหารเช้าและมองเห็นคุณค่าและใช้หลักโภชนาการเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น

ด้านชุมชนก็เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการส่งเสริมทั้งด้านการผลิตทั้งทางด้านทุนทรัพย์หรือแหล่งความรู้ เพื่อเป็นการเผยแพร่และต่อยอดสำหรับนักเรียนในอนาคต

จากสภาพชุมชนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างยากจนและมีผู้ปกครองบางส่วนยังใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม มีชีวิตที่เรียบง่ายทำมาหากินแบบชนบท นอกจากนั้นยังมีลำน้ำก่าซึ่งเป็นสายน้ำไหลจากหนองหารไหลสู่มแม่น้ำโขงไหลผ่านหมู่บ้านทำให้ประชากรมีแหล่งอาหารธรรมชาติทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งได้รับประทานสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา จากแหล่งธรรมชาติ ส่งผลให้ความฉลาดทางเชาว์ปัญญาของนักเรียนบางคนอยู่ในเกณฑ์ดี

6. ปัญหาและอุปสรรค

1. ในด้านการจัดทำอาหารเช้าทางโรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองซึ่งในระยะแรกทางชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแต่เนื่องจากย่างเข้าสู่หน้าเก็บเกี่ยวผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพของตนเองทำให้ไม่สามารถให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนได้อย่างเต็มที่

2. จากสำรวจทางโรงเรียนทราบว่าหลังจากที่มีการรณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านจากประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จากการพบปะกับผู้ปกครองในชุมชนทราบว่าผู้ปกครองได้จัดทำอาหารเช้าสำหรับนักเรียนเกือบ 100% ทำให้นักเรียนบางส่วนไม่ต้องการรับประทานอาหารเช้าจากโรงเรียน

3. ปัญหาการจัดกิจกรรมสนับสนุนโครงการจากการปฏิบัติกิจกรรมปรากฏว่ากิจกรรมส่วนมากไม่สามารถนำมาผลิตหรือนำมาประกอบอาหารได้เต็มที่ ทำได้เพียงให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มประสบการณ์เท่านั้น

โรงเรียนบ้านลาดค้อ

1. สภาพปัญหา

- 1.1 ปัญหาของโรงเรียนคือเด็กนักเรียนลดลงทุกปี
- 1.2 เด็กมีฐานะยากจน และไม่ยากจนปนกัน
- 1.3 เด็กบางคนทานอาหารเช้าที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่
- 1.4 ผู้ปกครองไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้กับลูกๆ เนื่องจากต้องรีบออกไปทำงาน

2. การดำเนินงาน

2.1 จัดประชุมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชี้แจงเกี่ยวกับการทำอาหารเช้าให้กับลูกหลานว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง

- 2.2 ให้นักเรียนดูวิดีโอที่ศันการบรรยายเกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารเช้า
- 2.3 มีการตั้งคณะทำงานโดยให้ครูรับผิดชอบเรื่องอาหารเช้าร่วมกับเด็กนักเรียน
- 2.4 เด็กโตจะมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลน้องๆ เช่น วัดไข้ ล้างมือ
- 2.5 กรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และแรงงาน
- 2.6 พ่อแม่ผู้ปกครองบริจาคเป็นผลไม้ นม ข้าวสาร และให้ความร่วมมือดูแลอาหารเช้า
- 2.7 อบต.บริจาคเงินสมทบในโอกาสวันสำคัญต่างๆ และมีงบอาหารกลางวันให้เด็กหัวละ 20 บาท
- 2.8 รพ.สต. ม่วงไข่น้อยให้คำแนะนำการประกอบอาหารทุกมื้อจะต้องมีส่วนผสมของไอโอดีน
- 2.9 พระครูสุจิตพัฒนภรณ์ สนับสนุนนมกล่อง
- 2.10 ศิษย์เก่าบริจาคเงินสมทบ 7,000 บาท
- 2.11 แม่ครัวเป็นศิษย์เก่าทำอาหารให้กับโรงเรียน
- 2.12 ครูจะเป็นผู้กำหนดเมนูอาหารเช้าโดยสอบถามนักเรียน และใช้ระบบ Thai School Lunch
- 2.14 โรงเรียนปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริก มะเขือเทศ ผักชี ต้นหอม ผักบุ้ง ผักกาด ข่า ตะไคร้

เลียงไก่ เลียงปลาในบ่อน้ำของโรงเรียน

3. กระบวนการและการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้า

- 3.1 เขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติ
- 3.2 ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินตามโครงการ
- 3.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการอาหารเช้า

3.4 สำรวจสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน

3.5 กำหนดอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่จำเป็นเพิ่มเติมและกำหนดภาระงาน

3.6 ดำเนินงานตามแผน

- ประกอบอาหาร (ครู ผู้มีจิตอาสา)

- จัดอาหาร (ครู ผู้มีจิตอาสา)

- รับประทานอาหาร (นักเรียน)

- ทำความสะอาด (นักเรียน ครู และผู้มีจิตอาสา)

3.7 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

4. ผลที่เกิดขึ้นจากการได้รับประทานอาหารเช้า

4.1. ด้านนักเรียน

4.1.1 นักเรียนโรงเรียนบ้านลาดค้อ จำนวน 43 คน มีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์

4.1.2 นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีผลการเรียนที่ดีขึ้น

4.1.3 ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

4.2 ด้านโรงเรียน

โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณ ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียน 43 คน เป็นเงิน 85,000 บาท

4.3. ด้านชุมชน

ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจที่นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้า

5. ปัจจัยความสำเร็จ

5.1. การจัดระบบการบริหารที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดเป้าหมาย การบริหารจัดการบุคลากร และนำสู่การปฏิบัติจนบรรลุตามเป้าหมาย

5.2 การประชุมสื่อสารสร้างความเข้าใจอันดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งความคาดหวัง

6.1 ปัญหา อุปสรรค

1. งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานโครงการอาหารเช้า

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีน้อย ทำให้ไม่สะดวกในการบริหารจัดการโครงการอาหารเช้า

3. ผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่มีภารกิจในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถมาช่วยเหลือการประกอบอาหารได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มงบประมาณให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ปริมาณ สารอาหารที่เพียงพอและอาหารครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ

6.3 ความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการ

คาดหวังว่าในปีการศึกษาต่อไปจะได้รับจัดสรร งบประมาณเพิ่มมากขึ้นและโครงการอาหารเช้านี้คงมีอยู่ตลอดไป

โรงเรียนโพนงามโคกวิทยาการ

1. สภาพปัญหา

1.1 พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะ แต่ไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้ลูกทานเนื่องจากต้องออกไปทำงานแต่เช้า

1.2 ผู้ปกครองจะทานอาหารเช้า เวลา 10.00 น. โดยกลับมาทานหลังจากออกไปทำงานแต่เช้า

1.3 เด็ก 70% อยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย

2. การดำเนินงาน

2.1 จัดประชุมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชี้แจงโครงการ

2.2 ดำเนินการจัดหาแม่ครัวโดยการจ้างเหมาวันละ 780 บาท

2.3 แม่ครัวจะจัดเมนูอาหารเช้ามาให้ครูและนักเรียนเลือก

2.4 แม่ครัวจะทำอาหารเช้าที่บ้าน เวลา 06.00 น. จะนำอาหารมาส่งที่โรงเรียน

2.5 อบต.มีงบ 180,000 บาท เพื่อส่งเสริมให้กับสถานศึกษา และอื่นๆ ซึ่งจะนำมาใช้ในโครงการอาหารเช้าได้โดยจัดอบรมชุมชนให้ความรู้เรื่องอาหารเช้ามีความสำคัญกับเด็กๆในงบประมาณ 3% ของ 180,000 บาท

2.6 โรงเรียนทำบ่อเลี้ยงปลาร่วมกับชุมชน ซึ่งได้งบประมาณจากเพื่อนๆ ที่มาบริจาคในวันเกิด

2.7 ทำโรงหัดพอเพียง เด็กๆ ดูแลเอง เก็บขายเอง นำเงินมาให้ครูเพื่อเป็นทุนอาหาร

2.8 เมื่อโครงการอาหารเช้าสิ้นสุดลง อบต.จะสานต่อโครงการนี้

3. การประเมินผล

- 3.1 เด็กมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น
- 3.2 มีความพร้อมที่จะเรียนมากขึ้น
- 3.3 ผลการเรียนดีขึ้น
- 3.4 เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตสมบูรณ์ตามเกณฑ์กรมอนามัย
- 3.5 เด็กมีพัฒนาการมากขึ้น
- 3.6 เด็กมาโรงเรียนเข้าชั้น
- 3.7 เด็ก 100% ได้กินอาหารเช้าที่โรงเรียน
- 3.8 เด็กชอบเมนูผัดไทยวันเส้น เกี้ยวน้ำ

โรงเรียนบ้านพะโค

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน
- 1.2 ปัญหาด้านครอบครัว พ่อแม่หย่าร้าง
- 1.3 พ่อแม่ไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้ลูกทาน เนื่องจากต้องไปทำมาหากิน
- 1.4 อาหารเช้าที่บ้าน เช่น มาม่า หมูปิ้ง ซึ่งไม่ครบ 5 หมู่ ไม่มีสารอาหารครบถ้วน

2. การดำเนินงาน

- 2.1 ประชุมผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา
- 2.2 ใช้งบอาหารเช้าและอาหารกลางวันถั่วเฉลี่ยกัน
- 2.3 ผอ.ทำอาหารเช้าเอง มีแม่ครัวเป็นลูกมือ เนื่องจากไม่อยากให้ครูทำเพราะจะไม่มีเวลาสอนเด็กนักเรียนอย่างเต็มที่
- 2.4 ผอ.คิดเมนูอาหารเช้าเอง เพราะสังเกตว่าเด็กจะไม่ค่อยชอบทานข้าว
- 2.5 ใช้เวลาทำอาหารเช้าประมาณ 30 นาที
- 2.6 ช่วงเช้าให้เด็กเรียนก่อน 1 คาบ เวลา 09.00 น.ปล่อยให้เด็กทานข้าวเช้า เนื่องจากเด็กบอกว่ายังเข้าอยู่ไม่ค่อยหิว
- 2.7 เมนูอาหาร หมุนเวียนเมนูอาหาร

วันจันทร์	ข้าวผัดอเมริกัน ใส่ไส้กรอก ไข่ ผัก
วันอังคาร	สลัดผัก แยม
วันพุธ	ผัดมาม่าใส่ไข่ หมู ไก่
วันพฤหัสบดี	ก๋วยเตี๋ยวเส้นมาม่า
วันศุกร์	ผัดมกกะโรนี

3. กระบวนการบริหาร การขับเคลื่อน เมื่อได้รับงบประมาณ

- 1) ประชุมชี้แจงผู้ปกครองเพื่อระดมความช่วยเหลือ สมทบกองทุนในการทำอาหารเข้า ได้ข้อสรุปคือผู้ปกครองยากจนไม่มีเงินสมทบ ไม่มีเวลาลงมาช่วย ดังนั้นทางผู้บริหารจึงประชุมครูตกลงว่าเราจะทำอาหารให้ในงบรายหัวละ 10 บาทโดยซื้อวัตถุดิบมาทำเอง ไม่ได้จ้างแม่ครัว
- 2) เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ครูต้องสอนควบชั้น ดังนั้นผู้อำนวยการสุพรทิพย์ เกษมสิน จึงอาสาลงมาดูแลและจัดการด้วยตนเองเพราะมีประสบการณ์ในเรื่องของการจัดทำอาหารและการจัดอาหารให้ครบโภชนาการ โดยเพื่อให้ครูได้มีเวลาสอนเด็กและเด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์
- 3) ดำเนินการจัดซื้อวัตถุดิบมาทำเองโดยอาศัยบูรณาการกับงบอาหารกลางวัน เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารอย่างมีคุณภาพ โดยจะมีการสอบถามเด็กๆทุกครั้งว่าอยากรับประทานอะไร และจะจัดให้มีผักสดแทรกในเมนูเสมอ และจะพยายามจัดหาผักที่เด็กชอบทานเช่นแตงกวา สลัด ข้าวโพด แครอท ผักบุ้ง กะหล่ำปลี เพื่อให้เด็กได้รับสารอาหาร

3. ผลการดำเนินการ

หลังจากการดำเนินการภาคเรียนที่ 1 ผ่านไปเด็กๆมีแววตาสีหน้าสดใสไร้ความกังวลและมีความคาดหวังว่ามาถึงโรงเรียนแล้วจะได้รับประทานอะไรวันนี้ และไม่บ่นทิวข้าวอีกเลย เพราะจากการสอบถามว่าใครรับประทานอาหารมาแล้วมีเด็กส่วนหนึ่งบอกทานแล้วแต่ไม่อิ่ม เพราะอาหารมีน้อย น้อยแหย่งกินเลยไม่อิ่ม แสดงว่าผู้ปกครองจัดหาให้แต่ด้วยฐานะที่ยากจนจึงมีจำกัดไม่เพียงพอให้เด็กได้ทานอิ่มตามความต้องการ และบางคนก็บอกอาหารไม่น่ากินเบื่อแล้วเป็นอาหารที่พ่อแม่หรือตายายซื้อมาจากตลาดไม่อร่อย ดังนั้นโครงการอาหารเข้าถึงแม่จะได้รายหัวเพียง 1 บาทแต่ครูสามารถทำรายการอาหารให้เด็กได้รับประทานทุกคนและมีประโยชน์ ซึ่งก่อนหน้านั้นจะได้ยินเสียงบ่นทิวข้าวตอนก่อนเที่ยงเสมอ การเรียนรู้ในห้องเรียนต่อเนื่องไม่ออกนอกห้องบ่อย มีสมาธิในการเรียนไม่ห่วงว่าอีกกี่นาทีเที่ยงกินข้าวเที่ยงเหมือนเดิม เด็กบางคนที่จะผอมลงช่วงปิดเทอมก็มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นเป็นปกติ หน้าตาสดใส และมีความสุขอรุณว่าอาหารเข้าจะได้รับประทานอะไร ส่วนมากเด็กจะร้องขออาหารเข้าประเภทขนมปังแซนวิช ไข่แฮม กับสลัดผัก ไข่กรอกไข่ดาว และมีสลัดผักมายองเนสเพิ่มเติม และตัวอย่างเมนูอาหารเข้าที่จัดให้เด็กๆและเขาจะชอบมากประเภทเส้น เช่น ข้าวต้มหมู ข้าวต้มไก่ บะหมี่น้ำหมู มาผัดไข่หมูสับ ผัดผักกะโรนี ข้าวผัดอเมริกัน ราดหน้าบะหมี่ยอดผัก ไข่ต้มกับ น้ำพริกทองเต้าส่วนทานกับไข่ต้ม ข้าวคลุกกะปิ บางครั้งก็เป็นขนมปังไส้ต่างๆหรือเค้กกล้วยหอมทานกับไข่ต้มหรือน้ำเต้าหู้ น้ำพริกทองสลัดกันไป เมนูจะสลับสับเปลี่ยนไปในแต่ละวัน

ภาวะโภชนาการ ปี การศึกษา 2562 เปรียบเทียบกับ ปีการศึกษา 2563 ปรากฏว่าเด็ก มีปัญหาทุพโภชนาการ จากปี 2562 มีเด็กมีปัญหาทุพโภชนาการ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 ลดลงเหลือ แค่ 1 คน (จากข้อมูลสรุปภาวะโภชนาการ ปี 2563 และเดือนมีนาคม 2564)

ระดับชั้น	จำนวน (คน)	พอม	เตี้ย	เริ่มอ้วน+อ้วน	พอมและเตี้ย	อ้วนและเตี้ย	ไม่มีภาวะทุพโภชนาการ
อนุบาล 2-3	14	0	1	0	0	0	13
ร้อยละ		0.00%	7.14%	0.00%	0.00%	0.00%	92.86%
ประถมศึกษา 1-6	52	4	2	3	7	8	28
ร้อยละ		7.69%	3.85%	5.77%	13.46%	15.38%	53.85%
รวมทั้งสิ้น 66 คน		4	3	3	7	8	41
ร้อยละ		6.06%	4.55%	4.55%	10.61%	12.12%	62.12%

4. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ในการดำเนินการที่สำเร็จลงได้ด้วยความมุ่งมั่นของผู้บริหารและคณะครูทุกคนที่ช่วยกันบริหารจัดการ ในงบประมาณที่จำกัด ด้วยความเสียสละแรงกายและเวลาเพื่อการจัดทำอาหารที่มีคุณภาพ บ่งชี้จาก

- 1) เด็กๆได้รับประทานทุกวันอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
- 2) การให้เด็กได้รับประทานอาหารเช้า จะทำให้เด็กได้รับสารอาหารที่เพียงพอ ทำให้เด็กที่มีปัญหาทุพโภชนาการลดลง จนเหลือเพียง 1 คน ที่มีปัญหาทุพโภชนาการ
- 3) การบริหารจัดการควบคู่กับอาหารกลางวัน ทำให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และเพียงพอในงบประมาณที่จำกัด

5. ปัญหาอุปสรรค

ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดคือขาดงบประมาณสนับสนุนจากผู้ปกครองเพราะ ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่สามารถสนับสนุนได้ แต่ถ้าในโอกาสต่อไปหากไม่มีงบจากทางมูลนิธิ โครงการนี้อาจหยุดไปเพราะหางบมาสนับสนุนไม่ได้ หรืออาจมีผู้ปกครองเห็นความสำเร็จหรืออาจมีผู้ใหญ่ใจดี โรงเรียนก็คงมีงบสนับสนุนต่อไป การแก้ปัญหาที่น้อยแต่ต้องจัดทำเมนูที่เด็กโปรดปรานและมีสารอาหารครบ ก็คือทางโรงเรียนใช้งบประมาณบูรณาการกับอาหารกลางวันมาช่วยในเมนูที่ราคาค่อนข้างสูงก็ทำให้การบริหารงบประมาณไม่มีปัญหาสามารถจัดการได้

โรงเรียนบ้านโคกสะอาด

1. สภาพปัญหา

1.1 เด็กมีฐานะยากจน และไม่ยากจนปนกัน

1.2 โรงเรียนอยู่ใกล้กับโรงงานน้ำตาลทำให้ผู้ปกครองออกไปทำงานแต่เช้าจึงไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้กับลูกๆ

1.3 เด็กบางคนทานอาหารเช้าที่บ้านแต่ไม่ครบ 5 หมู่

2. การดำเนินงาน

2.1 จัดประชุมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา อบต. ชุมชน ชี้แจงให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญอาหารเช้าของนักเรียน

2.2 ครูอบรมให้ความรู้นักเรียนเกี่ยวกับอาหารเช้าหน้าเสาธง

2.3 อสม.และผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ให้ชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน

2.4 แม่ครัวเป็นจิตอาสาทำอาหารเช้าและอาหารกลางวัน โดยใช้วัตถุดิบอาหารเช้าร่วมกับอาหารกลางวัน

2.5 ครูกำกับดูแลและซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหารเช้า

2.6 นักเรียนดูแลผักสวนครัว รดน้ำ ใส่ปุ๋ยคอก

2.7 กรรมการสถานศึกษาวางแผนการเกษตรในการเพาะปลูกผักในแต่ละฤดูกาล

2.8 พ่อแม่ผู้ปกครองกำกับดูแลให้นักเรียนทานอาหารเช้า

2.9 เด็กจะเข้าโบสถ์ เวลา 06.30 น. ทานอาหารเช้าเวลา 07.30 - 08.00 น.

2.10 ผู้ปกครองบริจาคเงินสมทบวันละ 1 บาท

2.11 คนในชุมชนจะใช้โอกาสวันเกิดมาบริจาคเงินให้กับโรงเรียน

2.12 โรงเรียนมีสหกรณ์ของนักเรียนร่วมกับชุมชนมีทุนหมุนเวียนประมาณ 100 ล้านบาทนำมาเป็นทุนในการทำอาหารเช้า / ทุนการศึกษา

2.13 โรงเรียนทำโครงการเกษตรปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ปลูกเสาวรส เลียงเป็ด เลียงไก่ ไช้ 50 ตัว ช่วงปิดเทอมให้เด็กนำไข่ไก่ไปทานที่บ้านได้

2.14 โรงเรียนทำนาข้าวมีข้าวให้เด็กทาน

3. การประเมินผล

- 3.1 นักเรียนมีสมาธิในการเรียนดีขึ้น
- 3.2 เด็กร่าเริง สดใส แข็งแรง
- 3.3 เด็กจะไม่ชอบทานข้าว แต่จะชอบเมนูที่เป็นเส้น เช่น ก๋วยจั๊บน้ำร้อน
- 3.4 เด็กมาทานอาหารเช้าที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น
- 3.5 เด็ก 80% ทานอาหารเช้าที่บ้าน

โรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคี

1. สภาพปัญหา

- 1.1 เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน
- 1.2 พ่อแม่ผู้ปกครองบางส่วนไม่ค่อยมีเวลาทำอาหารเช้าให้นักเรียน
- 1.3 เด็กบางคนอยู่กับปู่ย่าตายาย เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด

2. การดำเนินงาน

- 2.1 โรงเรียนได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงและปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการอาหารเช้าเพื่อที่จะหางบประมาณมาสมทบกับโครงการอาหารเช้าให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อนักเรียน
- 2.2 โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์จากชุมชนเป็นผู้ประกอบอาหารเช้าให้นักเรียนโดยไม่คิดค่าตอบแทน
- 2.3 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากผู้ปกครอง เดือนละ 100 บาทต่อคน หรือสนับสนุนวันละ 5 บาท
- 2.4 คณะครูจัดเวรซื้อวัตถุดิบในการประกอบอาหารเช้า เช่น ไข่ ข้าว เนื้อสัตว์ ผักทุกมื้อ ส่วนขนมและผลไม้จะมีบางมื้อ
- 2.5 นักเรียนจะมาทานอาหารเช้าที่โรงเรียน เวลา 07.30 น.
- 2.6 โรงเรียนมีโครงการอาหารกลางวันและปลูกพืชผักสวนครัว เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา
- 2.7 โรงเรียนได้ขุดลอกสระน้ำใหม่เพื่อใช้ในการเกษตร

3. การบวนการหรือกลไกในการขับเคลื่อนโครงการ

หลังจากที่เสร็จสิ้นโครงการอาหารเช้าที่โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก มูลนิธิฯ ทางโรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคี มีแผนนโยบาย ขับเคลื่อนสานต่อโครงการอาหารเช้า สู่ความยั่งยืน ดังนี้ โรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคีเป็นโครงการเกษตรเพื่อกลางวัน ตามโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จะสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบอาหารเช้าให้นักเรียนได้รับประทานอย่างต่อเนื่องได้ อย่างเช่น

- โครงการเลี้ยงไก่ไข่ จำนวน 100 ตัว ซึ่งสามารถนำไข่มาประกอบอาหารได้
- เลี้ยงปลาในบ่อดิน ซึ่งปลาที่นำมาเลี้ยงได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลาจากปศุสัตว์อำเภอกุสุมาลย์ในทุกปี
- ปลูกพืชผัก สวนครัว ตามฤดูกาลจึงสามารถนำมาประกอบอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอย่างต่อเนื่องได้

4. ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า

4.1 นักเรียน

จากการสังเกตเมื่อนักเรียนได้รับประทานอาหารเช้า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีสมาธิในการเรียนมากยิ่งขึ้น และยังมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ตามช่วงวัย มีน้ำหนัก ส่วนสูงเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ ดังนี้

- นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่าทางสารอาหารร้อยละ 100
- นักเรียน น้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์ มาตรฐานร้อยละ 90
- นักเรียน มีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 90
- นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และมีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารเช้าอย่างถูกต้องร้อยละ 90

4.2 โรงเรียน

โรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคี ตั้งแต่ได้เข้าร่วมโครงการอาหารเช้ากับมูลนิธิกรุงเทพ ประกันภัย เพื่อเสริมสร้างพัฒนาเด็กนักเรียนนั้น ทำให้เด็กนักเรียนมาโรงเรียนทุกวัน บางคนขาดเรียนที่ละหลาย ๆ วัน พอโรงเรียนมีโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียนได้มาก นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น ตั้งใจทำงานส่งมากขึ้น ตั้งใจทำกิจกรรมมากขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้โรงเรียนมีนักเรียนที่มีคุณภาพ พร้อมเปิดรับกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

4.3 ชุมชน

โรงเรียนแก้งคำประชาสามัคคี ได้รับความช่วยเหลือจากผู้นำหมู่บ้าน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน หลังจากที่ได้ประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และเพื่อชี้แจงเรื่องโครงการอาหารเช้าและเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานนั้น ข้อสรุปคือ

1. มติที่ประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นด้วยในการส่งเสริมอาหารเช้า ทางผู้ปกครองของนักเรียนทั้งหมดนั้นจะสนับสนุนเป็นเงิน สมทบวันละ 5 บาท/คน หรือ เดือนละ 100 บาท/คน และทั้งนี้ถือว่าเป็นความโชคดีอีกอย่างหนึ่ง ที่ได้ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 2 หมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการมาร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จึงทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

2. โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์แม่ครัวจิตอาสาจากหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาหารเช้าให้นักเรียนได้รับประทาน นักเรียนร่วมรับประทานอาหารเช้าใน เวลา 07.30 น. ของทุกวัน

5. ปัญหาและอุปสรรค และสิ่งที่ทำไม่ได้

ในช่วงแรกเมื่อโรงเรียนได้มีการจัดประชุมผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางท่านอาจจะไม่เห็นด้วยที่จะทำโครงการอาหารเช้า เพราะนักเรียนส่วนหนึ่งได้รับประทานอาหารเช้ามาจากบ้านแล้ว ผู้บริหารและคณะครู ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารเช้าให้ผู้ปกครองทราบ จึงได้มีการระดมความคิดเห็นและได้ข้อสรุปว่า ให้จัดทำโครงการอาหารเช้าได้ และผู้ปกครองจะสนับสนุนร่วมกับสนับสนุนสมทบเงินวันละ 5 บาท/คน หรือ เดือนละ 100 บาท/คน ซึ่งก็มีผู้ปกครองบางท่านไม่สามารถสนับสนุนในส่วนนี้ได้ ในบางเดือนแต่ในเดือนถัดไปพอมีแล้วก็นำมาให้ทางโรงเรียนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการต่อไป

บทที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ในท่ามกลางนโยบายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4.0 แผนยุทธศาสตร์ประเทศ 20 ปี การสร้างพลเมืองให้มีคุณภาพในวงกว้างระดับประเทศกำลังดำเนินไปอย่างรีบเร่ง ในระดับล่างสุดสภาพความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน ช่องว่างระหว่างคนมีกับคนจนห่างกันถึง 20 เท่า โอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาระหว่างในเมืองกับชนบทห่างกันถึง 2 ช่วงชั้นปี เด็กมีฐานะดีมีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา 98% เด็กยากจนมีโอกาสเพียง 5% นับวันความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่แตกต่างจะยิ่งห่างไกลและเป็นปัญหาทางสังคมที่ติดตามมามากมาย ครอบครัวแตกแยกเปราะบาง ภัยแรงงานทั้งถิ่นฐานอพยพเข้าเมืองหลวง ทั้งบุตรหลานให้ปู่ย่าตายายดูแลแทน โรงเรียนขนาดเล็กกว่า 8,000 โรงเรียน ใกล้เคียงถูกยุบควบรวม ยิ่งซ้ำเติมความเสี่ยงการออกกลางคันของเด็กยากจนด้วยโอกาสกว่า 700,000 คน สังคมเต็มไปด้วยปัญหาของความรุนแรง การแย่งชิง ยาเสพติด การละเมิดทางเพศ ภูเขาอาชญากร และอื่นๆ เพิ่มขึ้นมากมาย โอกาสของการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามนโยบายดังกล่าวแทบเป็นไปได้เลย ถ้าเรายังแก้ไข้ปัญหาพื้นฐานเชิงคุณภาพไม่ถูกจุดและตรงกับสภาพปัญหาที่มีอยู่

มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลกำไร การปฏิบัติภารกิจได้ลงมาทำงานภาคสนามเพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนด้วยโอกาสด้วยการให้ทุนการศึกษามาอย่างต่อเนื่องจนจบปริญญาตรีหลายสาขาจำนวนมากในจังหวัดสกลนคร ต่อมาได้มีข้อตกลงร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาสำคัญเชิงคุณภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ แต่ไม่มีหน่วยงานใด ภาครัฐการส่วนอื่น ผู้ปกครองพ่อแม่เด็กได้เห็นความสำคัญในจุดนี้ คือเด็กนักเรียนที่ยากจนพิเศษแทบทุกคนไม่ได้ทานอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียน พัฒนาการสมวัยจึงหย่อนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขาดสมาธิการเรียนรู้ เนื่องจากความหิวโหย น้ำหนักส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เตี้ยแคระแกรนไม่ร่าเริงแจ่มใสเท่าที่ควร ผลสัมฤทธิ์ไม่น่าพึงพอใจในทุกด้าน และอื่นๆ สภาพปัญหาข้ออ่อน จุดด้อย ข้อจำกัดเกิดขึ้นหลายองค์ประกอบทั้งจากตัวเด็กนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน และอื่นๆ การทดลองจัดอาหารเช้าให้แก่เด็กนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 20 โรงเรียน จำนวนเด็ก 1,190 คน ด้วยงบประมาณ 2,349,000 บาท ให้แก่เด็กทุกคนมื้อละ 10 บาท อีก 5 บาท เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมจากสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนร่วมสมทบในรูปแบบต่างๆ บริจาคเงินสมทบ ให้ข้าว ผัก ผลไม้ จิตอาสา ทำอาหารเช้า และอื่นๆ การทดลองดำเนินการมาครบ 3 เดือน สามารถสรุปแนวคิด องค์ความรู้ แนวทางที่มีสาระประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องได้หลายประเด็นดังนี้

1. สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการนี้เคยอยู่ในสภาพที่ถูกปล่อยปละละเลย ทรุดโทรม บริเวณโดยรอบกว้างขวางแต่ขาดการดูแลเอาใจใส่ จำนวนเด็กลดลงตามลำดับ ครูและผู้บริหารการศึกษา ต้องดำเนินการต่อสู้ดิ้นรนในสภาพที่มีทรัพยากรจำกัด ทั้งเงินงบประมาณ อัตราของครูบรรจุใหม่

โรงเรียนรอกฎกบวมตามนโยบายส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในตัวเมือง เพราะมีค่านิยมว่าโรงเรียนในเมืองมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็กใกล้บ้าน เด็กส่วนใหญ่ในโรงเรียน 20 แห่ง ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนพิเศษกว่า 80% พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีทางเลือก ยังจำเป็นต้องส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเหล่านี้ เพราะไม่มีเงินค่าเดินทาง อาหารเช้า เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือ และอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นครอบครัวเด็กยังประสบปัญหาพ่อแม่หย่าร้างแยกกันอยู่ หรืออพยพเข้าทำงานทำในเมือง ปล่อยบุตรหลานให้อยู่กับปู่ย่าตายายซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจต่อการดูแลให้มีคุณภาพได้ สภาพโรงเรียนก่อนการทดลองเผชิญปัญหาหอบด้าน ไม่มีปัจจัยหรือเครื่องมือสนับสนุนการศึกษา มาช่วยเสริมหรือพัฒนาให้โรงเรียนดีขึ้นนัก เด็กส่วนใหญ่กว่า 80% ไม่ได้กินอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียน มีหลายสาเหตุอันเนื่องมาจากพ่อแม่ผู้ปกครองต้องตื่นแต่เช้าไปทำไร่นาทำนา กรีดยาง เข้าตัวเมืองรับจ้างทำงานทำไม่มีเวลาทำอาหารเช้าให้ลูกหลานตัวเอง เด็กที่อยู่กับปู่ย่าตายายไม่มีรายได้เพียงพอต่อการซื้อวัตถุดิบมาปรุงอาหารได้ ส่วนใหญ่ต้องอาศัยมือกลางวันเป็นอาหารมื้อแรกในแต่ละวัน บางครอบครัวให้เงินเด็ก 5-20 บาท มาซื้ออาหารเช้าที่โรงเรียน ซึ่งเด็กนำเงินดังกล่าวมาซื้ออาหารจำพวกน้ำอัดลม น้ำหวาน ขนมกรุบกรอบ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปแทะกินเล่นเป็นอาหารเช้า หรือซื้อหมูปิ้งข้าวเหนียวหนึ่ง เป็นต้น แต่การทานอาหารเช้ายังมีน้อยมาก เมื่อเข้าชั้นเรียนตั้งแต่เวลา 08.30 น. ครูผู้สอนจะพบว่าในช่วงเวลา 10.00 - 12.00 น. เด็กจะมีสมาธิการเรียนน้อยมาก ขออนุญาตเข้าห้องน้ำบ่อย ออกไปกินน้ำเปล่า มีอาการปวดท้อง หิวข้าว บางคนฟุบหลับ หรือไม่ตั้งใจเรียน ถ้ามครูเรียนคาบไหนแล้วเหตุการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นทุกวันจนกว่าเด็กจะได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดให้ ซึ่งเด็กจะหิวโหยมากในแต่ละวัน

การไม่ได้รับประทานอาหารเช้าบ่อยครั้งทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการในเด็กที่ยากจนด้วยโอกาสหลายด้านคือการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงส่วนใหญ่ต่ำกว่ามาตรฐาน ผลการสอบด้าน NT และ O-net ต่ำ ไม่ประสบผลสำเร็จ ต้องแก้ไขโดยรีบด่วน เด็กไม่ร่าเริงแจ่มใส มาโรงเรียนสาย สมาธิสั้น ขาดแรงจูงใจในการเรียน พัฒนาการไม่สมวัย ระดับ IQ EQ และ MQ ที่ติดตามประเมินผลร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ อยู่ในชั้นวิกฤต เด็กจำนวนหนึ่งต้องออกกลางคันเพราะความยากจน ขาดโอกาสเรียนไม่สม่ำเสมอ ขาดเรียนบ่อยครั้งจนในที่สุดเด็กจะค่อยๆ หายไปจากโรงเรียนในที่สุด คุณภาพประชากรจำนวนไม่น้อยจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการได้หรือไม่ได้รับประทานอาหารเช้าที่ครบถ้วน 5 หมู่ เพียงพอ และเหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็กในวัยนี้มากพอสมควร ปัญหานี้ล้วนเป็นเรื่องสำคัญที่ขาดข้อมูล ความรู้ความเข้าใจ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นอันมาก เพราะมุ่งแต่อาหารกลางวันเป็นสำคัญมาโดยตลอด

การริเริ่มโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาของมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยและผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการทดลองมาระยะหนึ่ง มีข้อค้นพบว่าปัจจัยการที่เด็กได้รับประทานอาหารเช้าของแต่ละโรงเรียน นำมาสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงปฏิรูปคุณภาพผู้เรียนอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ โรงเรียนขนาดเล็กทุกแห่งทำอาหารเช้าให้เด็กได้รับประทานอาหารทุกคน เด็กมาโรงเรียนเข้าชั้นเพื่อมารับประทานอาหารกับเพื่อน มาช่วยครูทำอาหารเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ระยะแรกทานได้น้อย เพราะไม่เคยชิน ต่อมาทานเพิ่มมากขึ้นจนเป็นมือปกติ เด็กมีสมาธิตั้งใจเรียนมากขึ้น ผลการเรียนรู้ดีขึ้นตามลำดับ

บางโรงเรียนเสริมด้วยการ “กิน กระตุ้น กระตุก” ยิ่งทำให้กิจกรรมต่างๆ ไปเสริมพัฒนาการผู้เรียน การแข่งขัน กิจกรรมทางวิชาการหลายแห่งเด็กได้รับรางวัล ร่างกายพัฒนาการสมส่วน การวัดน้ำหนักส่วนสูงผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เด็กมาโรงเรียนสม่ำเสมอขึ้น ครูผู้สอนเห็นความแตกต่างของเด็กแทบทุกด้านนับแต่เด็กได้รับประทานอาหารเช้า กระตือรือร้น ตั้งใจเรียน สมาธิยาวขึ้น เข้าห้องน้ำน้อยลง วิ่งเล่นร่าเริงแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ครูบาอาจารย์ กรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น คุณภาพการเรียนรู้ของโรงเรียนเหล่านี้มีผลทำให้จำนวนเด็กส่วนใหญ่คงที่ ไม่ลดลง บางโรงเรียนเด็กเพิ่มขึ้น เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองมั่นใจต่อการจัดการของโรงเรียน

2. การดำเนินการอาหารเช้าใน 20 โรงเรียนแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาความต้องการและสังคมบริบทแต่ละพื้นที่ ส่วนใหญ่จะดำเนินการด้วยการจัดประชุมชี้แจงโครงการ วัตถุประสงค์ การแบ่งหน้าที่ การระดมเงินทุน และอื่นๆ หลังจากนั้นจะมอบหมายให้ครูหมุนเวียนกันดูแลรับผิดชอบ การซื้อวัตถุดิบ ข้าว เนื้อสัตว์ ผักผลไม้ นำมาปรุงอาหารด้วยความร่วมมือของนักเรียนบ้าง บุรณาการกับกลุ่มสาระการงาน พื้นฐานอาชีพ บางโรงเรียนจัดหาอาสาสมัครผู้ปกครองในชุมชนมาจัดเตรียมอาหารโดยมีค่าตอบแทนวันละ 100-300 บาท ดูแลครบทุกด้าน เมนูอาหารส่วนใหญ่จะเป็น ข้าวต้ม ข้าวผัด แซนวิช ผัดเส้นก๋วยเตี๋ยว มักกะโรนี อาหารท้องถิ่น ผลัดหมุนเวียนแต่ละเมนู โดยไม่ให้ซ้ำกับโครงการ Lunch Program ที่ดำเนินการอยู่ หลายโรงเรียนสอบถามเด็กว่าชอบทานอะไรและจะปรุงอาหารตามที่นักเรียนระบุ ครูและอาสาสมัครจะดำเนินการช่วงตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมง เน้นสารอาหารครบ 5 หมู่ ปรุงง่าย นำรับประทาน และราคาไม่แพงนัก เด็กจะรับประทานอาหารเช้าอย่างเอร็ดอร่อย ไม่อึดเต็มได้ หลังรับประทานเด็กทุกคนจะช่วยล้างจาน อุปกรณ์ครัว ทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ โรงอาหาร ผักกวนัยและความรับผิดชอบของตนเอง บรรยากาศของการรับประทานอาหารเช้าจะแบ่งกลุ่มทานอาหารด้วยกัน พูดคุยและดูแลควบคุมกันเอง มาโรงเรียนเช้าขึ้น ไม่ค่อยขาดเรียน และชอบอาหารเช้าแทบทุกคน กล้าสนทนา จิตใจเบิกบาน ตามีประกาย เล่นสนุกสนาน ออกกำลังกายได้อย่างคล่องแคล่ว และอื่นๆ

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พ่อแม่ กรรมการสถานศึกษา และชุมชน ในอดีตผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้แทบไม่มีส่วนในเรื่องการจัดเตรียมอาหารเช้าให้กับนักเรียนมากนัก มีทัศนคติอาหารเช้าเป็นเรื่องไม่สำคัญและมองข้ามเรื่องนี้มาโดยตลอด ภายหลังจากการประชุมปรึกษาหารือ การประชาสัมพันธ์ การได้อาสาสมัคร การลงมือดำเนินการ เด็กได้รับประทานอาหารเช้าอย่างดี ครบถ้วน มีพัฒนาการทุกด้านเด่นชัด การมีส่วนร่วมดีขึ้นมากทั้งการเก็บเงินเป็นค่าอาหาร 5-15 บาท การจัดตั้งกองทุนอาหารเช้า การบริจาคจากการทำบุญทอดผ้าป่า การทำบุญวันเกิด การนำวัตถุดิบอาหาร เช่น ข้าวสาร น้ำมัน ไข่ ผัก ผลไม้ นานาชนิด มาช่วยโรงเรียนในโครงการอาหารเช้าแต่ละวัน การเข้ามาทำแปลงเกษตรกรรมเป็นแบบอย่าง การอนุเคราะห์พันธุ์สัตว์มาเลี้ยงเพื่อลดต้นทุน ดังเช่น การเลี้ยงไก่ กบ ปลาตุ๊ก ฟาร์มเห็ด และอื่นๆ พื้นที่ของโรงเรียนจึงถูกนำมาใช้เป็นโรงเลี้ยงสัตว์ ฟาร์มเห็ด และแปลงร่องพื้นที่ปลูกผักนานาชนิด บางโรงเรียนปลูกต้นยางเพื่อนำรายได้จากการขายน้ำยางสดมาจัดตั้งเป็นงบประมาณเสริมอาหารเช้าด้วย กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจากการมีอาหารเช้าในทุกวัน ทำให้ประชาชนทุกฝ่ายเริ่มเห็นการตระเตรียมอาหารเช้ามากขึ้น ทัศนคติเปลี่ยนไป

ให้ความสำคัญกับสารอาหารที่ต้องครบ 5 หมู่ เด็กบางโรงเรียนพ่อแม่เริ่มกลับมาทำอาหารเช้าให้ทาน มาโรงเรียนทานเพิ่ม หรือเด็กทานที่โรงเรียนน้อยลง เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องแทบทุกกิจกรรมที่ผ่านมา มีการเตรียมการในโครงการอาหารเช้าในปีต่อไป เพื่อความยั่งยืนของโครงการต่อไป อาหารมื้อเช้าจึงเป็นหน้าที่สำคัญของพ่อแม่เด็กนักเรียนทุกคน แต่ถ้าเด็กยากจนพิเศษพ่อแม่ขาดรายได้จริงโรงเรียนจึงสมควรจัดให้เด็กกลุ่มนี้โดยเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับสารอาหารครบถ้วน เพียงพอ และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำด้านอาหารให้ลดน้อยลงด้วย

4. การเชื่อมโยง ประสานงาน บูรณาการโครงการอาหารเช้า การขึ้นใจത്യประเด็นปัญหา ความสำคัญของเรื่องนี้เกิดขึ้นจากการริเริ่มของภาคราชการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 คณะศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู 20 โรงเรียนเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญของโครงการนี้ มีการร่วมมือกับภาคเอกชน มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย Good For Food มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เฉลิมพระเกียรติสกลนคร รพ.สต. การดำเนินงานมีการพัฒนาต่อยอดเพิ่มขึ้นจนเป็นวาระนโยบายของจังหวัด การบูรณาการ 4 กระทรวงหลัก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้แนวคิด “กิน กระตุ้น กระตุก” ด้านสุขภาพ อาหารเช้า การเรียนการสอนแบบ Active Learning PLC และอื่นๆ การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นต้นแบบ “สกลนครโมเดล” การจัดอาหารเช้าแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชนไทย การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสร้างองค์ความรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม จะส่งผลเชิงนโยบายต่อการสร้างพลเมืองไทยให้มีคุณภาพได้ตรงจุดประเด็นปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อครบรอบปีการศึกษาจะมีการติดตามทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของนักเรียนให้ตรงตามระเบียบวิธีวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ และสามารถเคลื่อนตัวไปสู่นโยบายและทิศทางการของประเทศไทยอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

5. ความยั่งยืนของโครงการ

โครงการนี้เริ่มต้นด้วยการประชุมปรึกษาหารือ การพบปะพูดคุย การสื่อสารทำความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ การใช้วิทยุชุมชน และอื่นๆ การประชุมปรึกษาหารือเบื้องต้น ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการปรุงอาหารเช้าให้กับนักเรียน การมีส่วนร่วมในแบบต่าง ๆ การสมทบเงินเพิ่มจาก 10 บาท เป็น 11-15 บาท หรือจัดตั้งเป็นกองทุนระยะยาว มีเงินประเดิม 30,000 - 50,000 บาท ชาวบ้านหลายคนอาสาเข้ามาเป็นแม่ครัว บางครอบครัวให้ข้าว ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล พ่อแม่บางคนกลับมาทำอาหารเช้าให้ลูกหลานรับประทาน สิ่งที่เพิ่มความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นคือ การสื่อสารเสริมผ่านทางหอกระจายข่าว ให้ข้อมูลผ่านผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าอาวาสที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในหลายโรงเรียน ผล การดำเนินงานผ่านมาระยะหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแทบทุกด้าน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการเชิงปริมาณและคุณภาพ น้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน พัฒนาการสมวัย ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี สมาธิการเรียนยาวขึ้น การปวดท้อง แสบท้อง เข้าห้องน้ำบ่อยค่อยๆ ลดลง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ต้องสรุปออกมาในรูปของการนำเสนอที่มีสาระ องค์ความรู้ที่น่าสนใจ ง่ายต่อความเข้าใจ สื่อได้รวดเร็ว เข้าถึงง่าย และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการคิด (Mindset) แบบเดิมที่มองข้ามความสำคัญของอาหารเช้าดังที่ผ่านมา ไม่ว่า

จะเป็นตารางร้อยละ แผนภูมิ รูปภาพสำคัญ เรื่องราวปัญหาที่เกิดขึ้น นิทรรศการ ข่าวสารผ่านชุมชน โรงเรียน ผ่าน Line Facebook Twitter PowerPoint และอื่นๆ การประชาสัมพันธ์ต้องดำเนินการเป็นระยะๆ จะทำให้ทุกฝ่ายเห็นถึงความเปลี่ยนแปลง พัฒนาการ ที่ดีขึ้นของบุตรหลานตนเองในองค์รวมของเด็กแต่ละคน การเห็นความเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มอนาคตที่ดี จะทำให้ทุกฝ่ายร่วมมือมากยิ่งขึ้น ตระหนักบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ต้องเอาใจใส่เรื่องอาหารเข้าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยคณะศึกษานิเทศก์จัดทำเป็นรายงานการวิจัยโครงการนี้ องค์กรความรู้ และส่งต่อการนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาเป็นวาระนโยบายระดับจังหวัด เพื่อขยายให้ครบทุกโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร และพัฒนาจังหวัดให้เป็นต้นแบบ “สกลนครโมเดล” ในเรื่องอาหารเข้ากับการสร้างคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ให้นำข้อมูล รายงานการวิจัยส่งต่อสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ผลักดันให้เป็นนโยบายสำคัญของการจัดงบประมาณเพื่อดูแลเด็กยากจนพิเศษกว่า 1 ล้านคน เข้าถึงอาหารเข้าในทุกวัน อันจักช่วยแก้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การศึกษา ให้ลดน้อยลง และยังเป็นการแก้ไขเรื่องคุณภาพประชากรได้ตรงจุดมากกว่าดังที่ผ่านมา

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ผลการดำเนินการโรงเรียนใน โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียน ระดับประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 1/2563

1. ก่อนโครงการโรงเรียนได้ดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับอาหารเช้า
2. งบประมาณที่ได้รับได้ดำเนินการทำอะไรบ้าง และมีกระบวนการอย่างไร
3. หลังจากเริ่มโครงการ มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง
4. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และความยั่งยืนของโครงการ
5. ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ไม่ได้

ประเด็นคำถามในการถอดบทเรียน

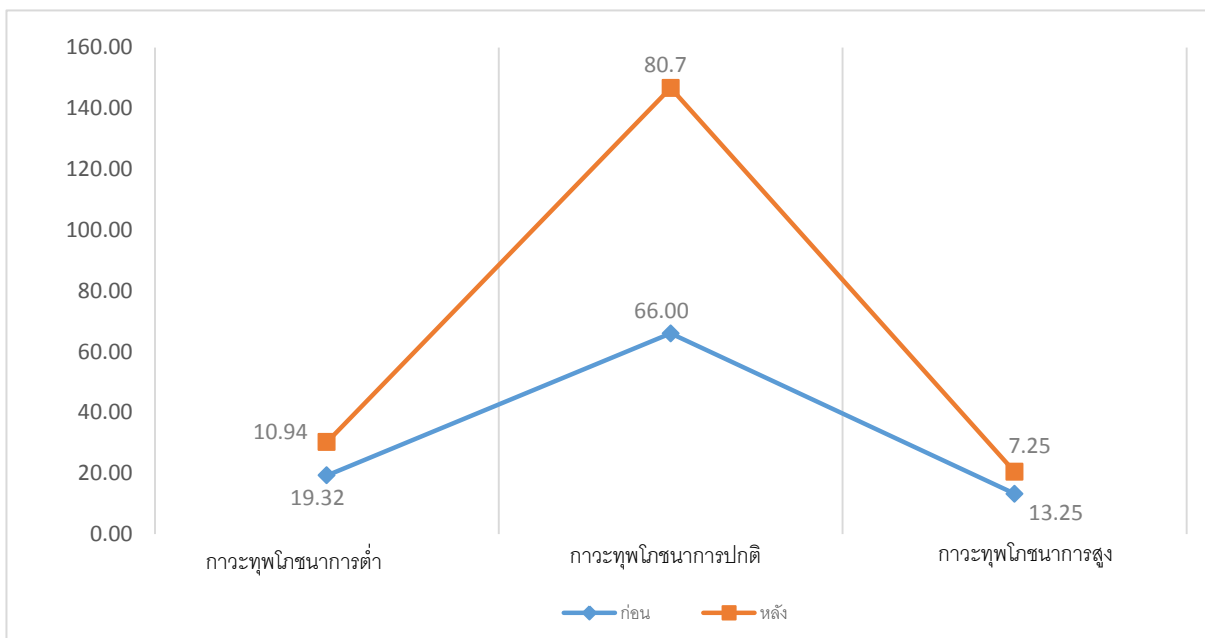
การดำเนินการโรงเรียนใน โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียน ระดับประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 2/2563

1. ท่านมีหลักการ แนวคิด และเป้าหมายในการทำโครงการอาหารเช้าของโรงเรียนอะไร
และอย่างไร
2. ท่านมีกระบวนการหรือกลไกอย่างไรบ้างในการขับเคลื่อนโครงการอาหารเช้าของโรงเรียน
3. ผลที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง อย่างไร (แยกประเด็นเป็นของนักเรียน โรงเรียน ชุมชนเกิดอะไร
อย่างไร)
4. ปัจจัยความสำเร็จมีอะไรบ้าง อย่างไร
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการ

ตารางแสดงภาวะทุพโภชนาการ
โครงการอาหารเข้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลำดับ	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ภาวะทุพโภชนาการก่อนเริ่ม โครงการฯ (%)			ภาวะทุพโภชนาการหลัง โครงการ (%)		
			น้ำหนักตามส่วนสูง			น้ำหนักตามส่วนสูง		
			ผอม	ปกติ	อ้วน	ผอม	ปกติ	อ้วน
1	บ้านเชิงดอย	26	19.22	69.24	11.54	19.22	80.78	0.00
2	บ้านป่าปอสหพัฒนาศึกษา	34	-	-	-	5.88	64.71	29.41
3	บ้านโคกแก้ว	44	18.18	50	9.09	20.45	54.55	6.82
4	บ้านโคกสะอาด	39	22.50	62.50	15.00	8.50	81.50	10.00
5	บ้านนาดี	100	37.74	47.16	15.10	20.00	67.00	13.00
6	บ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ	48	4.16	85.43	10.41	0.50	93.70	6.25
7	บ้านกุดแซ่	67	20.90	67.16	11.94	11.95	81.98	6.07
8	บ้านพะโค	63	4.55	57.57	37.88	1.57	87.32	11.11
9	บ้านหนองสระ	76	21.05	73.69	5.26	17.11	78.95	3.94
10	บ้านซ่งเต่า	77	22.07	71.42	6.49	12.98	81.81	5.19
11	บ้านดอนสัมพันธ์	37	21.62	64.87	13.51	13.51	72.98	13.51
12	บ้านหนองแคนสหราษฎร์ วิทยา	52	25.00	73.08	1.92	17.31	80.77	1.92
13	บ้านดอนเชียงคูน	60	10.00	73.33	16.67	6.67	83.33	10.00
14	ผักแพวบำรุงวิทยา	87	37.21	45.35	17.44	10.35	77.01	12.64
15	บ้านหนองปลาตุกศรี วิทยา	90	20.88	56.04	23.08	6.70	87.70	5.60
16	บ้านลาดค้อ	43	-	-	-	-	-	-
17	โพนงามโคกวิทยาการ	79	7.50	86.20	6.30	3.80	93.70	2.50
18	แก้งคำประชาสามัคคี	67	-	-	-	-	-	-
19	บ้านโพนบกสหราษฎร์ บำรุงวิทยา	39	-	-	-	-	-	-
20	บ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์ วิทย์	67	16.47	72.89	10.44	4.47	88.07	7.46

กราฟแสดงภาวะทุพโภชนาการ
โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

จากกราฟสามารถสรุปได้ ดังนี้

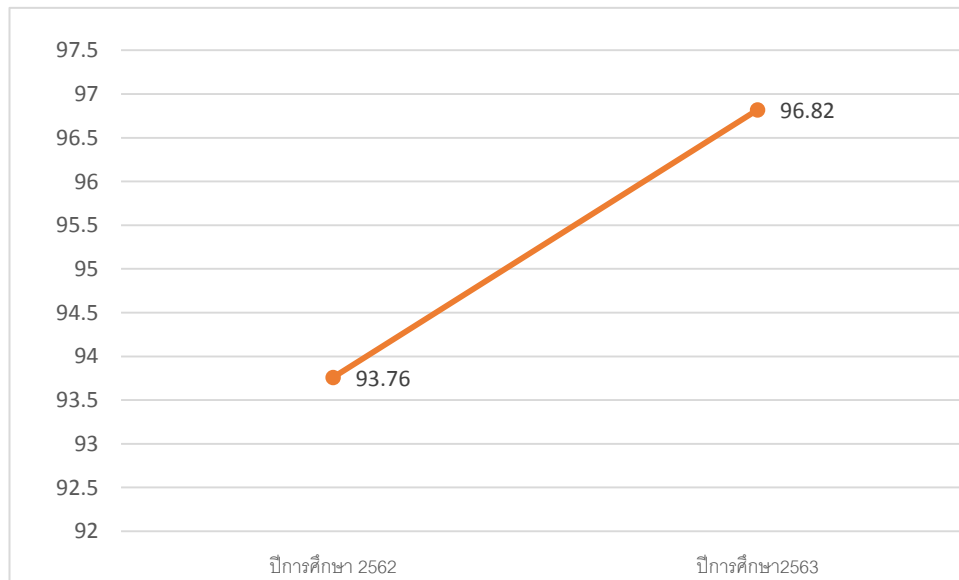
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการต่ำ ร้อยละ 19.32 / ปกติ 66.00 / และมีภาวะทุพโภชนาการสูง 13.25
2. หลังเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการต่ำ ร้อยละ 10.94 / ปกติ 80.7 / และมีภาวะทุพโภชนาการสูง 7.25
3. หลังเข้าร่วมโครงการนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการต่ำ(ผอม) และภาวะทุพโภชนาการสูง(อ้วน)ลดลง แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนได้รับสารอาหารที่เพียงพอ มีประโยชน์ และครบถ้วน
4. เมื่อเด็กนักเรียนได้รับอาหารเช้าที่มีประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาวะทุพโภชนาการในเกณฑ์ปกติเพิ่มสูงขึ้น

ตารางแสดงผลการประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญา (IQ) ชั้น ป.1
โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลำดับ	โรงเรียน	ปีการศึกษา						
		จำนวนนักเรียน		ค่าเฉลี่ย IQ		ผลต่าง	ระดับที่บ	
		2562	2563	2562	2563		2562	2563
1	บ้านเชิงดอย	4	2	97.00	99.00	+2.00	0	0
2	บ้านป่าปอสหพัฒนาศึกษา	-	-	-	-	-	-	-
3	บ้านโคกแก้ว	-	-	-	-	-	-	-
4	บ้านโคกสะอาด	5	7	104.20	114.43	+9.23	0	0
5	บ้านนาดี	16	13	94.00	95.55	+1.55	2	2
6	บ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ	8	5	99.10	99.75	+0.65	1	1
7	บ้านกุดแซ่	8	7	92.8	103.6	+10.8	1	0
8	บ้านพะโค	5	6	100.8	96.40	-4.40	1	1
9	บ้านหนองสระ	-	-	-	-	-	-	-
10	บ้านซ่งเต่า	-	-	-	-	-	-	-
11	บ้านดอนสัมพันธ์	-	-	-	-	-	-	-
12	บ้านหนองแคนสหราษฎร์ วิทยา	3	4	97.50	98.40	0.90	1	1
13	บ้านดอนเชียงคูน	8	9	93.00	93.00	0	3	2
14	ผักแพวบำรุงวิทยา	3	15	91.30	104	+12.70	1	1
15	บ้านหนองปลาตุกศรี วิทยา	7	10	99.50	95.70	-3.80	1	3
16	บ้านลาดค้อ	-	-	-	-	-	-	-
17	โพนงามโคกวิทยาคาร	6	9	-	-	-	1	1
18	แก่งคำประชาสามัคคี	8	11	66.00	68.00	+2.00	3	2
19	บ้านโพนบกสหราษฎร์ บำรุงวิทยา	4	5	97.50	94.80	-2.70	0	0
20	บ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์ วิทย	4	7	86.20	96.00	+9.80	3	2

กราฟแสดงผลการประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญา (IQ) ชั้น ป.1
โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

ระดับค่าเฉลี่ย IQ

จากกราฟสามารถสรุปได้ ดังนี้

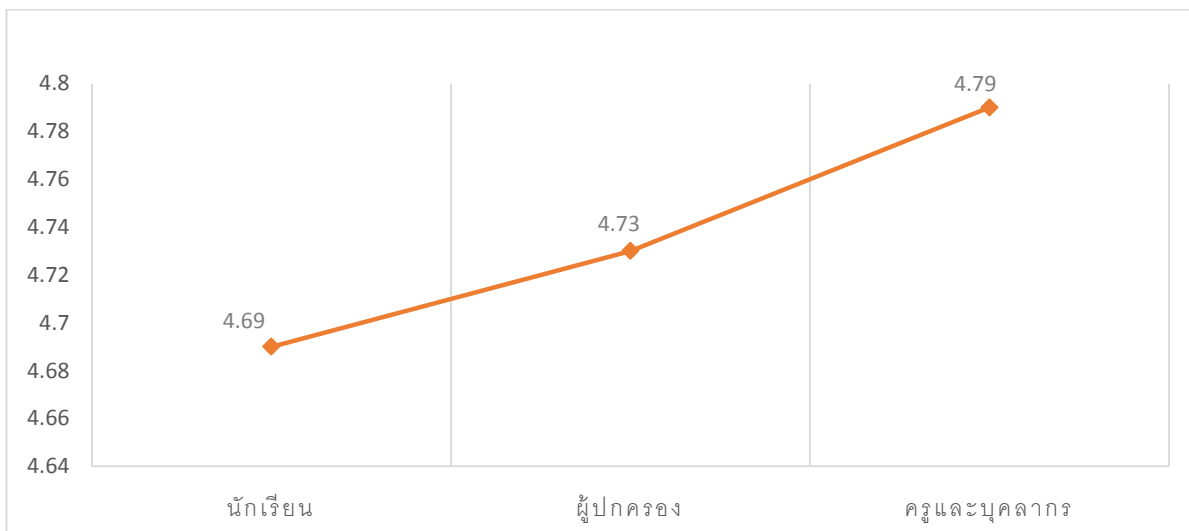
1. ก่อนเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีระดับ IQ เท่ากับ 93.76
2. หลังเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีระดับ IQ เท่ากับ 96.38 ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้น 3.06
3. หลังเข้าร่วมโครงการนักเรียนมีระดับ IQ เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนได้รับสารอาหารที่เพียงพอ มีประโยชน์ และครบถ้วน
4. เมื่อเด็กนักเรียนได้รับอาหารเช้าที่มีประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ระดับ IQ เพิ่มขึ้น

ตารางแสดงความพึงพอใจ

โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลำดับ	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	นักเรียน		ผู้ปกครอง		ครูและบุคลากรฯ	
			ค่าเฉลี่ย	แปล	ค่าเฉลี่ย	แปล	ค่าเฉลี่ย	แปล
1	บ้านเชิงดอย	26	4.46	มากที่สุด	4.74	มากที่สุด	4.86	มากที่สุด
2	บ้านป่าปอสหพัฒนศึกษา	34	-	-	-	-	-	-
3	บ้านโคกแก้ว	44	-	-	-	-	-	-
4	บ้านโคกสะอาด	39	4.93	มากที่สุด	4.75	มากที่สุด	4.89	มากที่สุด
5	บ้านนาดี	100	4.80	มากที่สุด	4.90	มากที่สุด	4.88	มากที่สุด
6	บ้านท่าเยี่ยมน้ำพุ	48	4.71	มากที่สุด	4.62	มากที่สุด	4.85	มากที่สุด
7	บ้านกุดแซ่	67	4.55	มากที่สุด	4.32		4.53	มากที่สุด
8	บ้านพะโค	63	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด
9	บ้านหนองสระ	76	-	-	-	-	-	-
10	บ้านซ่งเต่า	77	4.80	มากที่สุด	4.85	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด
11	บ้านดอนสัมพันธ์	37	-	-	-	-	-	-
12	บ้านหนองแคนส หราชภูมิวิทยา	52	3.90	มาก	4.80	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด
13	บ้านดอนเชียงคุณ	60	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด
14	ผักแพวบำรุงวิทยา	87	4.51	มากที่สุด	4.53	มากที่สุด	4.54	มากที่สุด
15	บ้านหนองปลาตุกศรี วิทยา	90	4.48	มากที่สุด	4.65	มากที่สุด	4.69	มากที่สุด
16	บ้านลาดค้อ	43	-	-	-	-	-	-
17	โพนงามโคกวิทยาการ	79	4.61	มากที่สุด	4.47	มากที่สุด	4.83	มากที่สุด
18	แก้งคำประชาสามัคคี	67	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด	5.00	มากที่สุด
19	บ้านโพนบกสหราชภูมิ บำรุงวิทยา	39	4.78	มากที่สุด	4.50	มากที่สุด	4.50	มากที่สุด
20	บ้านโนนสวรรค์สมบูรณ์ วิทย์	67	4.85	มากที่สุด	4.80	มากที่สุด	4.45	มากที่สุด
			4.69	มากที่สุด	4.73	มากที่สุด	4.79	มากที่สุด

กราฟแสดงความพึงพอใจ
โครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

จากกราฟสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. หลังเข้าร่วมโครงการอาหารเช้า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อโครงการอาหารเช้าอยู่ในระดับมากที่สุด 4.69 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการอาหารเช้าอยู่ในระดับมากที่สุด 4.73 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจต่อโครงการอาหารเช้าอยู่ในระดับมากที่สุด 4.79
2. โครงการอาหารเช้าทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมรู้สึกพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คณะทำงาน

โครงการอาหารเข้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายชัย โสภณพนิช	ประธานกรรมการมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย
2. ดร.สง่า ดามาพงษ์	ที่ปรึกษาด้านโภชนาการ กรมอนามัย
3. ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1. นายไพโรวัลย์ จันทนะ	ผู้อำนวยการ สพป.สกลนคร เขต 1
2. ดร.สมพร หลิมเจริญ	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
3. ว่าที่ร้อยตรี ดร.นิพนธ์ บรรพสาร	ศึกษานิเทศก์
4. นางนรินทร์ จันทลาวงศ์	ศึกษานิเทศก์
5. ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 โรงเรียน	
6. คณะศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

(ด้านเทคโนโลยีอาหาร และโภชนาการ)

1. ผศ.ดร.ชื่นจิต จันทจรูญพงษ์
2. ผศ.ดร.อัมพร ศรีคราม
3. ผศ.ดร.สุพัตรา โพธิเศษ
4. ดร.ชูลีพร ชำนาญคำ
5. ดร.รุ่งนภา บุญภาว

มูลนิธิกรุงเทพประกันภัย

1. นางอภิญา จิตระดับ	ผู้จัดการมูลนิธิกรุงเทพประกันภัย
2. นางศิริกานต์ สุระเสนา	ผู้ช่วยผู้จัดการ
3. นายเชาวฤทธิ์ นนท์คำวงศ์	ผู้ช่วยผู้จัดการ
4. นายพัฒนา เหมะวัฒนะชัย	เจ้าหน้าที่

ผลการนิเทศ ติดตามโครงการอาหารเช้าเสริมสร้างพัฒนาการเด็กนักเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

สภาพก่อนดำเนินการ

สาเหตุ/ปัญหา

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

รับประทานอาหารเช้าทุกวัน 35 %
รับประทานอาหารเช้าบางวัน 20 %
ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า 45%

- ครอบครัวยากจน
- ครอบครัวแตกแยกอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา
- พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เร่งรีบไปทำงาน
- พ่อ แม่ ให้เงินแทนการทำอาหารเช้า
- นักเรียนไม่หิว ไม่อยากทาน
- นักเรียนติดช็อคโกแลต น้ำอัดลม
- นักเรียนตื่นสายต้องรีบมาโรงเรียน
- ผู้ปกครองไม่รู้จักรับประทานอาหารเช้า(ข้าวเหนียว ปลาแห้ง เนื้อแห้ง หนั๋งเค็ม)

- นักเรียนมีร่างกายผอม เตี้ย อ้วน
- ไม่มีสมาธิในขณะที่เรียน
- ขออนุญาตไปดื่มน้ำบ่อย
- บ่นแสบท้อง ปวดท้อง
- เป็นโรคกระเพาะ
- น้ำหนัก ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์

การดำเนินการโครงการ

รูปแบบการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วม

ผลการดำเนินการ

- บริจาคเงินสมทบ
- บริจาควัสดุคูป ฟิช ผัก ข้าวสาร
- แม่ครัวจิตอาสาประกอบอาหารให้ทุกวัน
- แม่ครัวจิตอาสาประกอบอาหารร่วมกับครู
- แม่ครัวจิตอาสาผลัดเปลี่ยนกับครูเวร
- แม่ค้าจิตอาสาซื้อวัตถุดิบให้ครูเวรจัดทำ
- จ้างแม่ครัวประกอบอาหาร
- วัตนำอาหารเข้ามาสมทบในวันพระ
- ผู้บริหารซื้อวัตถุดิบครูเวรจัดทำอาหารเช้า

- ประชุมคณะครู นักเรียน
- ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สร้างความตระหนักร่วมกัน อสม.ชุมชน
- ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายผู้ใหญ่บ้าน วัด
- ประชาสัมพันธ์เมื่อมีงานบุญในหมู่บ้าน
- สร้างภาคีเครือข่าย รพ.สต. อสม. อปท.
- จัดตั้งกองทุนอาหารเช้าจากผู้มีจิตศรัทธา
- ฝ่าป่าศิษย์เก่าเงินสมทบกองทุนอาหารเช้า
- จัดอบรมให้ความรู้อาหารเช้าแก่ชุมชน

- นักเรียนมาเรียนเข้าชั้น
- นักเรียนมีสมาธิเพิ่มขึ้น
- นักเรียนร่าเริง แจ่มใส
- นักเรียนมีน้ำหนัก-ส่วนสูงเพิ่มขึ้น
- นักเรียนมีระเบียบวินัย-รับผิดชอบ
- ผู้ปกครองทำอาหารเช้าเพิ่มขึ้น
- ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ
- นักเรียนต้องการรับประทานอาหารเช้าในวันหยุดเรียน

หลังสิ้นสุดโครงการ

- โรงเรียนร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดอาหารเช้า
- พ่อ แม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้า
- โรงเรียน ชุมชนมีโครงการด้านเกษตรกรรมรองรับ
- โรงเรียนประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- รพ.สต หรือ อปท. พร้อมให้การสนับสนุน
- รายการอาหารมาจากความต้องการของนักเรียน
- ผู้ปกครองมีความเข้าใจอาหารเช้าตามหลักโภชนาการ
- ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำและกล้าเปลี่ยนแปลง

บทบาทของเขตพื้นที่การศึกษา

- ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติ
- นิเทศ กำกับ ติดตามให้กำลังใจ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- ประสานหน่วยงานด้านสาธารณสุขให้ความช่วยเหลือ
- นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาขับเคลื่อน
- จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ นำเสนอผลงาน
- ถอดบทเรียนโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ กำหนดตัวชี้วัด เพื่อหาโรงเรียนต้นแบบอาหารเช้า

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ การสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

สรุปผลการดำเนินงานโครงการอาหารเช้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 โรงเรียน

สภาพทั่วไปของโรงเรียน - เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ขาดแคลนงบประมาณ
ชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน - ผู้ปกครองนักเรียนประกอบอาชีพ รับจ้าง
และทำการเกษตรกรรม

ข้อมูลนักเรียน - น้ำหนัก ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ - IQ โดยเฉลี่ย เท่ากับ 99.22

- จากการสำรวจข้อมูลการรับประทานอาหารเข้าของนักเรียน

- รับประทานอาหารเข้ามาจากบ้านทุกวัน ร้อยละ 35

- นักเรียนรับประทานอาหารเข้าเป็นบางวัน ร้อยละ 20

- นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ร้อยละ 45

สพป.สกลนคร IVต 1

อาหารเข้าถือว่าเป็นมือที่สำคัญ
จากผลการวิจัย พบว่าอาหารเข้า
มีส่วนช่วยในการทำงานกลไก
ของสมองซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการ
ของเด็กช่วยทำให้มีความจำดีขึ้น
ประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น
มีสมาธิมากขึ้น และยังทำให้อารมณ์ดี
สมองปลอดโปร่ง

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร IVต 1

โจทย์ที่สำคัญ

ทำอย่างไรโรงเรียนจึงจะสามารถทำ
ให้นักเรียนทุกคนได้รับประทาน
อาหารเข้าที่ถูกหลักโภชนาการอย่าง
ต่อเนื่องและยั่งยืน

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

หลักการที่โรงเรียนใช้ในการดำเนินการโครงการอาหารเข้า

- 1. นักเรียนทุกคนควรได้รับประทานอาหารเข้าที่ถูกหลักโภชนาการทุกวันต่อเนื่อง
- 2. ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการอาหารเข้าเพื่อความยั่งยืน
- 3. ต้องสร้างความตระหนักให้ ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน เห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ
- 4. จัดทำโครงการเกษตรเพื่อสนับสนุนการจัดทำอาหารเข้าให้กับนักเรียน

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กลไกและกระบวนการดำเนินการ โครงการอาหารเช้า

ภาคีเครือข่าย (รัฐ)

-รพ.สต.

-อสม.ชุมชน

-รพ.ศูนย์สกลนคร

โครงการเกษตรเพื่ออาหาร
เช้า

- ปลูกพืช ผักสวนครัว
และผลไม้

ชุมชน/ผู้ประกอบการ/วัด

-บริจาคเงินสมทบ

- บริจาควัตถุดิบในการทำอาหารเช้า

- วัดนำอาหารมาสมทบ

- ผู้ประกอบการเป็นแม่ครัวจิตอาสา

การสร้างการมีส่วนร่วม

* ประชาสัมพันธ์ * จัดตั้งกองทุนอาหารเช้า

* รับบริจาค * จัดทำผ้าป่าศิษย์เก่า

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

รูปแบบการจัดเตรียมเมนูอาหาร

- แม่ครัวเสนอเมนูอาหารให้โรงเรียนพิจารณา
- แม่ครัวร่วมกับโรงเรียนพิจารณา
- โรงเรียนร่วมกับนักเรียนช่วยกันพิจารณา
- นักเรียนเลือกเมนูอาหารเอง

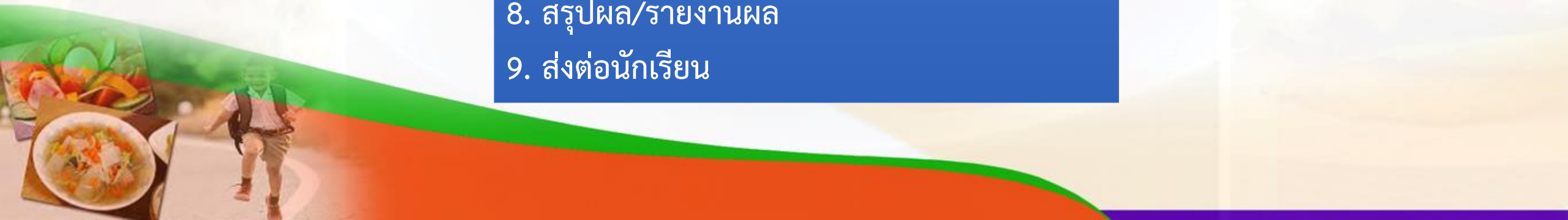
กระบวนการดำเนินการโครงการอาหารเข้า

1. ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ
2. สำรวจเยี่ยมบ้านนักเรียน
3. จัดหาแม่ครัวทำอาหาร
4. การดำเนินการจัดทำอาหารเข้า
5. การรับประทานอาหารเข้า
6. ติดตามการรับประทานอาหารเข้าของนักเรียน
7. ประเมินพัฒนาการนักเรียน
8. สรุปผล/รายงานผล
9. ส่งต่อนักเรียน

รูปแบบการจัดทำอาหารเข้า

มี 4 แบบ คือ

- แม่ครัวจิตอาสา
- แม่ครัวจิตอาสา ร่วมกับครู
- จ้างเหมามีครัวทำอาหาร
- ครูร่วมกับนักเรียน

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

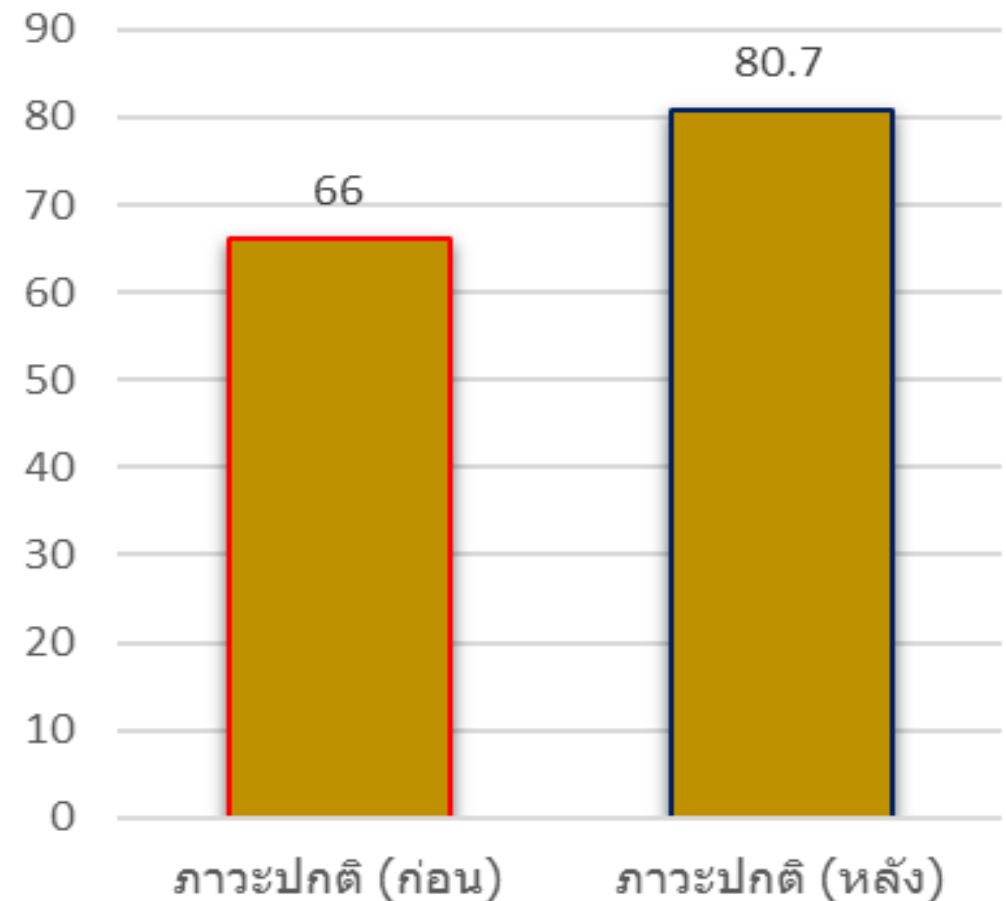

ผลการดำเนินการโครงการอาหารเข้า

ด้านพฤติกรรมของนักเรียน

- การขาดเรียนลดลง
- สภาพจิตใจนักเรียนร่าเริงแจ่มใสมากขึ้น
- มีสมาธิในการเรียนดีขึ้น
- นักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้ามากขึ้น

ด้านภาวะทุพโภชนาการ

โครงการอาหารเข้าโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

• 2. ผลที่เกิดกับผู้ปกครองและนักเรียน

จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียน ได้ผลดังนี้

- ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดทำโครงการอาหารเข้า อยู่ในระดับมากที่สุด (4.73)
- นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดทำโครงการอาหารเข้า อยู่ในระดับมากที่สุด (4.69)

ปัจจัยความสำเร็จ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือ
2. การทำเกษตรเพื่ออาหารเข้า
3. ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลานดีขึ้น
4. การประชาสัมพันธ์โครงการอาหารเข้า
5. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเข้า

ปัญหาอุปสรรค

- การหางบประมาณมาจ้างแม่ครัว
- วัตถุดิบราคาไม่คงที่
- ผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของอาหารเข้า

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1

Search.... www.sakonarea1.go.th

สพป.สกลนคร เขต 1

สพป.สกลนคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
ถนนมิตรภาพ ตำบลราษฏร์ชัยชุม อำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร 47000

หมายเลขโทรศัพท์ 0 4297 0131

